

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавра

студентки Заруби Валерії Олександрівни
(ПІБ)

академічної групи 072-163-1 (заочна форма навчання)
(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Оцінка й прогнозування фінансової стабільності ТОВ
«Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	проф. Соляник Л.Г.			
Рецензент	Сірик С.В.			
Нормоконтролер	доц. Доценко О.Ю.			

Дніпро
2020

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

О.В.Срмошкіна

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2020 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавра**

студентки Заруби Валерії Олександрівни академічної групи **072-163-1**
(прізвище, ініціали)

спеціальності 072 «Фінанси банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

На тему: «Оцінка й прогнозування фінансової стабільності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від 19.05. 2020р. № 267-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	02.05.2020- 07.05.2020
Розділ 1	Теоретичні засади фінансової сталості підприємства в умовах ринкових форм господарювання	08.05.2020- 17.05.2020
Розділ 2	Аналіз фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»	18.05.2020- 26.05.2020
Розділ 3	Прогнозування фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»	27.05.2020- 03.06.2020
ВИСНОВКИ		04.06.2020- 06.06.2020
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	07.06.2020- 09.06.2020

Завдання видано _____

Соляник Л.Г.

(підпис керівника)

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 06.04.2020 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 10.06.2020 р.

Завдання прийнято до виконання _____

Заруба В.О.

(підпис студента)

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Заруба В.О.– Оцінка й прогнозування фінансової стабільності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси банківська справа та страхування» – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2020.

Мета кваліфікаційної роботи – теоретичне обґрунтування найбільш ефективних методичних підходів до аналізу й прогнозування фінансової стабільності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання», що забезпечать визначення оптимальної фінансової стратегії підприємства з урахуванням взаємозв'язку і взаємозалежності її ключових параметрів.

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі на основі досліджень різних підходів у визначенні поняття «фінансова стійкість підприємства» та чинників, які на неї впливають, зроблені узагальнюючі висновки і пропозиції.

У другому розділі проведений комплексний аналіз фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» за 2017-2019 рр. Виявлено проблеми щодо погіршення фінансової сталості та визначено основні напрями зміцнення фінансового стану підприємства.

У третьому розділі обґрунтовано вибір фінансової стратегії ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» шляхом моделювання її ключових параметрів з використанням інструментів операційного аналізу та Дюпонівської системи інтегрального аналізу.

**ФІНАНСОВА СТАЛІСТЬ, МОДЕЛЮВАННЯ, ОПЕРАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ,
МОДЕЛЬ ДЮПОНА, ПОКАЗНИКИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА**

ABSTRACT

Zaruba V. – Assessing and forecasting the financial stability of “Dnipropetrovskiy zavod konveyernoho obladnannia” Ltd

Qualification work for obtaining the educational qualification level of bachelor’s degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance"– Dnipro University of Technology, Dnipro, 2020.

The purpose of the qualification work is the theoretical substantiation of the most effective methodological approaches to the analysis and forecasting of the financial stability of the Dnipropetrovsk Plant of Conveyor Equipment.

The introduction outlines the current state of the problem, substantiates the relevance of the topic, specifies the tasks of the qualification work, defines the object and subject of research.

In the first section on the basis of researches of various approaches in definition of concept "financial stability of the enterprise" and the factors influencing it, the general conclusions and offers are made.

In the second section, a comprehensive analysis of the financial stability of LLC "Dnepropetrovsk Conveyor Equipment Plant" for 2017-2019 pp. Problems of deterioration of financial sustainability are revealed and the basic directions of strengthening of a financial condition of the enterprise are defined.

The third section substantiates the choice of financial strategy of Dnipropetrovsk Conveyor Equipment Plant LLC by modeling its key parameters using operational analysis tools and the DuPont system of integrated analysis.

FINANCIAL STABILITY, MODELING, OPERATIONAL ANALYSIS,
DUPON MODEL, INDICATORS OF CAPITALIZATION OF THE ENTERPRISE

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	10
1.1. Фінансова сталість як якісна характеристика функціонування підприємства.....	10
1.2. Методи аналізу та оцінки фінансової сталості підприємства.....	17
1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансової сталості підприємства.....	31
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ТОВ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД КОНВЕЄРНОГО ОБЛАДНАННЯ»..	37
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання».....	37
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та чинників, що на них впливають.....	39
2.3. Аналіз динаміки обсягів, структури капіталу та показників капіталізації підприємства.....	51
2.4. Аналіз майнового стану підприємства.....	62
2.5. Аналіз ділової активності підприємства.....	67
2.6 . Визначення типу фінансової стійкості підприємства	76
2.7. Аналіз ліквідності й платоспроможності, інтегральна оцінка фінансової сталості підприємства.....	79
Висновки до розділу 2.....	89
РОЗДІЛ 3 ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ТОВ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД КОНВЕЄРНОГО ОБЛАДНАННЯ»	92
3.1. Моделювання параметрів фінансової сталості підприємства з	92

використанням інструментів операційного аналізу.....	
3.2 Прогнозування фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» на основі Дюпонівської системи інтегрального аналізу.....	100
Висновки до розділу 3.....	109
ВИСНОВКИ.....	111
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	114
ДОДАТОК А ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ	118

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансова стійкість підприємств та організацій є важливою складовою, що визначає фінансову стабільність, як окремих суб'єктів господарювання, так і всієї фінансової системи в цілому, загальний стан економіки.

Практична значущість аналізу фінансової діяльності і визначення стійкості підприємства полягає в тому, що на основі цієї інформації можна побудувати роботу підприємства в незалежності від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а, отже, зменшити ризик банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

На сьогоднішній день вивченню різних аспектів фінансової стійкості підприємства присвячені роботи зарубіжних, російських і вітчизняних вчених-економістів. Однак, незважаючи на досить велику кількість публікацій з даної проблеми, питання про сутність фінансової стійкості підприємства залишається відкритим. Різноманітність підходів до аналізу й планування фінансової сталості підприємства зумовлює необхідність їх порівняння та вибору найбільш дієвих методів, які б дали можливість змодельовати певну ситуацію з урахуванням факторів та обставин, що безпосередньо діють на конкретному підприємстві.

Актуальність проблеми, недостатній ступінь її дослідженості стосовно сучасних потреб фінансів підприємства, наявність багатьох дискусійних питань зумовили вибір теми, визначили її логіку і мету дипломного дослідження.

Мета і завдання дослідження - теоретичне обґрунтування найбільш ефективних методичних підходів до аналізу й прогнозування фінансової стабільності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання», що забезпечать визначення оптимальної фінансової стратегії підприємства з урахуванням взаємозв'язку і взаємозалежності її ключових параметрів.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено такі науково-практичні завдання:

- систематизовано та узагальнено науково-методичні підходи до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства» та чинників, які на неї впливають. Зроблені узагальнюючі висновки і пропозиції;

- проведений комплексний аналіз фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» за 2017-2019 рр. Виявлено проблеми щодо погіршення фінансової сталості та визначено основні напрями зміцнення фінансового стану підприємства. Надано інтегральну оцінку його фінансової сталості й фінансового стану;

- обґрунтовано вибір фінансової стратегії ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» шляхом моделювання її ключових параметрів з використанням інструментів операційного аналізу;

- здійснено моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» на основі Дюпонівської системи інтегрального аналізу, що дозволяє визначити рентабельність власного капіталу підприємства у взаємозв'язку з фінансовою структурою капіталу і оборотністю активів.

Об'єктом дослідження є процеси визначення сутності, оцінювання та прогнозування фінансової сталості підприємства в ринкових умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні аспекти оцінювання й прогнозування фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання».

Методи дослідження. Теоретичну основу досліджень з питань оцінювання та прогнозування фінансових показників діяльності підприємства склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених у сфері фінансового аналізу та фінансового планування підприємств, законодавчі та нормативні акти України, що відбивають становлення змісту фінансового стану та фінансової стійкості підприємства, створення систем їх оцінювання та

прогнозування.

В процесі дослідження використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличний, порівняння, елімінування, групування, графічний, математичної статистики).

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні та практичні положення роботи, сформульовані висновки та пропозиції, розроблені методичні рекомендації щодо оцінювання й прогнозування фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання», можуть бути використані підприємством в умовах мінливого стану економіки країни й впливу багато численних зовнішніх чинників.

Особистий внесок автора. Кваліфікаційна робота є самостійною науковою працею. Усі результати, викладені у роботі, отримані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження та їхнє практичне значення доповідались на науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, 2020 р.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу трьох розділів і висновків, загальний обсяг роботи становить 118 сторінок. Робота містить 37 таблиць, 24 рисунки, список використаних джерел із 38 найменувань, 1 додатка.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РИНКОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Фінансова сталість як якісна характеристика функціонування підприємства

Фінансова стійкість підприємств та організацій є важливою складовою, що визначає фінансову стабільність, як окремих суб'єктів господарювання, так і всієї фінансової системи в цілому, загальний стан економіки. Практична значущість аналізу фінансової діяльності і визначення стійкості підприємства полягає в тому, що на основі цієї інформації можна побудувати роботу підприємства в незалежності від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури, а, отже, зменшити ризик банкрутства. У зв'язку з цим стратегічною метою діяльності будь-якого підприємства є забезпечення фінансової стійкості.

В сучасних економічних умовах більшість підприємств мають дуже складне фінансове становище, значна частина прибутку носить інфляційний характер, не поліпшується положення і з платоспроможністю. Такий стан економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, подолання безгосподарності, активізації підприємництва, ініціативи. Для стабільного розвитку необхідне досягнення стійкості високого порядку – динамічної стійкості або стійкого розвитку.

Однією з характеристик стабільного стану підприємства є його фінансова стійкість. Вона обумовлена як стабільністю економічного середовища, в рамках якого підприємство здійснює свою діяльність, так залежить і від результатів його функціонування, його активного і ефективного реагування на зміну внутрішніх і зовнішніх факторів.

Виділяють такі види економічної стійкості: внутрішня, зовнішня, спадкова, загальна і фінансова. Головною компонентою економічної стійкості підприємства є його фінансова стійкість (рис. 1.1), за рахунок якої підприємство спроможне забезпечувати маркетингову та кадрову стійкість, сприяти розвитку виробничої та техніко-технологічної стійкості, підтримувати інвестиційну стійкість, підвищувати ефективність процесу управління. Отже, фінансова стійкість підприємства стає запорукою стабільного функціонування і розвитку

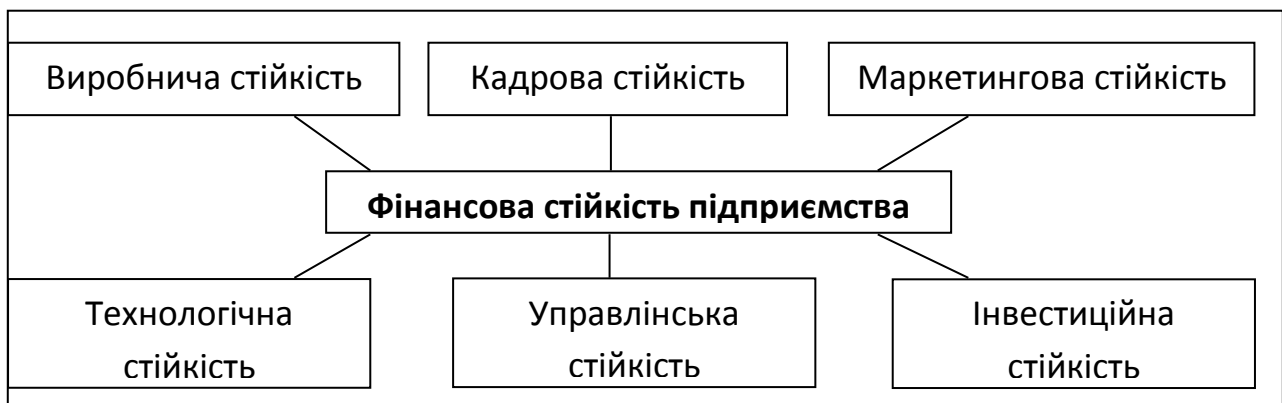

Рис. 1.1. Вплив фінансової стійкості на інші складові стійкості підприємства

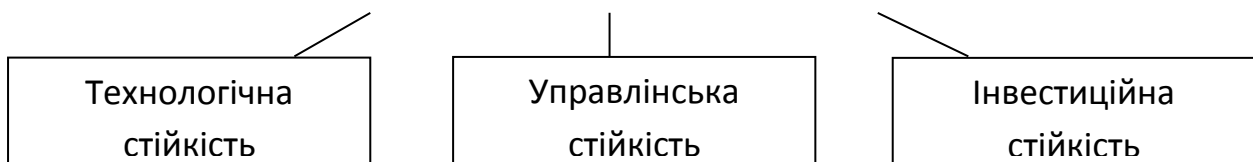

Рис. 1.1. Вплив фінансової стійкості на інші складові стійкості підприємства

У науковій літературі поняття «стійкість» ототожнюється з такими поняттями, як сталість (незмінність, постійність) та стабільність (забезпечення сталості). Кібернетичний підхід трактує стійкість як збереження незмінності деяких інваріант системи у процесі змін її стану. Економіко математичний підхід до визначення стійкості характеризується твердженням про умови, які

забезпечують системі стан рівноваги або утримання її характерних ознак на відповідному рівні.[1, 2]

Тобто основними концептуальними складовими визначення поняття «стійкість» є процесуальна та результативна. Як результат стійкість означає здатність вистояти, протистояти і адаптуватися до дії екзогенних та ендегенних факторів. Як процес стійкість є наслідком взаємозв'язку взаємодіючих операцій системи, метою яких є генерація факторів рівноваги і створення фундаменту для подальшого розвитку.

Стойкість підприємства як економічна категорія, охоплює сукупність факторів, що забезпечують підприємству стан контрольованої рівноваги та здатність до сталого економічного зростання шляхом ефективного управління діяльністю [24]. Узагальнюючи визначення понять фінансової стабільності господарюючих суб'єктів, наданих українськими вченими-економістами [11, 13, 14,15,17], можна зробити висновок, що фінансова стійкість – це стан активів (пасивів) підприємства, яке гарантує йому постійну платоспроможність; характеризує ступень фінансової незалежності підприємства, прибутковості, фінансової рівноваги протягом тривалого періоду, незважаючи на вплив внутрішніх і зовнішніх факторів.

Зарубіжні вчені-економісти [9, 21,34] вважають, що оцінка фінансової стійкості підприємства визначається його фінансовою незалежністю. Вона пов'язана із загальною фінансовою структурою підприємства, ступенем його залежності від кредиторів і інвесторів. Фінансова стійкість у довгостроковому плані характеризується співвідношенням власних і позикових коштів.

Таким чином, можна зробити узагальнюючі висновки, що фінансова стійкість є головним компонентом загальної економічної стійкості підприємства, оскільки є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Це здатність здійснювати основні та інші види діяльності в умовах підприємницького ризику і мінливого середовища бізнесу з метою максимізації добробуту власників, зміцнення

конкурентних переваг організації з урахуванням інтересів суспільства і держави. Фінансова стійкість підприємства – здатність фінансової системи зберігати рух по наміченій траєкторії (підтримувати намічений режим функціонування), незважаючи на впливаючі на неї внутрішні і зовнішні чинники.

Фінансова стійкість підприємства визначає його фінансову незалежність від зовнішніх джерел фінансування (кредиторів та інвесторів) і фінансову безпеку (оптимальну структуру активів і джерел їх покриття). У довгостроковому плані характеризується співвідношенням його власних і позикових коштів.

Сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, а платоспроможність виступає її зовнішнім проявом. Забезпеченість запасів і витрат джерелами формування є основою фінансової стійкості. Також слід сказати, що розрахунок показників фінансової стійкості для менеджера є досить важливим, так як дає інформацію, необхідну для прийняття рішення про доцільність залучення додаткових позикових коштів і для контролю діяльності підприємства, щоб не допустити банкрутства. Вищою формою стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах нестабільного внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство має володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним.

Фактори, які впливають на фінансову стійкість підприємства, класифікуються за такими ознаками: за місцем виникнення (зовнішні, внутрішні) за важливістю результату (основні, другорядні); за структурою (прості, складні); за часом дії (постійні, тимчасові).[13,14]

В процесі аналізу фінансової стійкості підприємства особливу увагу слід приділяти внутрішнім факторам, які залежать від діяльності підприємства і на які воно має можливість впливати та якими управляти. Залежно від впливу означених вище факторів можна виділити такі види фінансової стійкості

підприємства: поточна (на момент проведення аналізу) і потенційна (перспектива нарощувати обсяги діяльності протягом певного часу і вихід на новий рівень фінансової рівноваги). Тобто фінансова стійкість підприємства у короткостроковому періоді означає досягнення стану рівноваги, у довгостроковому періоді – трансформування чинників стабілізації у фактори розвитку підприємства.[16]

На фінансову стійкість підприємства впливає ціла низка чинників. З метою управління окремими з них, посилення чи послаблення їх впливу на фінансову стійкість підприємства їх можна об'єднати в групи залежно від рівня виникнення та ступеня значущості.

За рівнем виникнення виділяють внутрішні та зовнішні чинники. Залежно від ступеня їх значущості виділяють чинники I рівня (базові), II рівня (похідні) та III рівня (деталізуючі).[14]

Оскільки з різних причин виникають чинники, що впливають на фінансову стійкість, то при виборі методів управління ними необхідно це врахувати. Якщо зовнішні чинники, що впливають на фінансову стійкість, викликані дією об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства, то внутрішнім чинникам властивий високий ступінь керованості, а характер їх зміни безпосередньо залежить від організації роботи самого підприємства. Отже, вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на фінансову стійкість підприємства може бути різним, яким потрібно і можливо управляти в певних межах. За складом та ступенем значущості чинники, що впливають на фінансову стійкість, можна охарактеризувати так.

Чинники I рівня – це узагальнюючі (базові) чинники, які є результатом впливу чинників II і III рівнів і водночас виступають генератором взаємодії більш дрібних чинників. До чинників I рівня відносять: фазу економічного розвитку системи; стадію життєвого циклу підприємства. Фаза економічного циклу розвитку економічної системи є базовим зовнішнім чинником, що впливає на фінансову стійкість підприємства. Залежно від фази економічного розвитку системи будуть різними темпи реалізації продукції, виробництва, їх

співвідношення, рівень інвестицій підприємства у товарні запаси, доходів підприємства та населення. Так, у період економічної кризи темпи реалізації продукції відстають від темпів її виробництва, зменшуються інвестиції в товарні запаси, що, у свою чергу, призводить до ще більшого скорочення збуту за одночасного зменшення доходів підприємств і рівня доходів населення. Отже, знижується ліквідність підприємств та їх платоспроможність, що неодмінно негативно відбивається на ступені фінансової стійкості підприємства.

Другим базовим чинником I рівня виступає стадія життєвого циклу підприємства. Вона є основоположним чинником при визначенні загальноекономічної мети діяльності підприємства, для досягнення якої будуть спрямовані всі інші його стратегії (стратегія управління обсягами діяльності, стратегія управління власним та позиковим капіталом, фінансова стратегія).

Чинники II рівня – похідні. Вони є результатом дії основоположних (базових) чинників (фази економічного розвитку системи та стадії життєвого циклу підприємства). До складу чинників II рівня (похідних) належать: середній рівень доходів населення; демографічна ситуація; соціальна політика держави; податкова політика держави; грошово-кредитна політика; амортизаційна політика; загальний рівень стабільності; стратегія управління обсягами діяльності; стратегія управління активами; стратегія управління капіталом; стратегія управління грошовими потоками. Чинники II рівня бувають як зовнішніми, так і внутрішніми. Зовнішні чинники – це такі, вплив яких пов'язаний з характером державного регулювання (податкова, грошово-кредитна, амортизаційна, соціальна, демографічна політика тощо). Від ступеня відповідності видів, напрямів, методів цього регулювання і фази економічного циклу залежатиме характер та глибина впливу деталізуючих чинників, або чинників III рівня.

До внутрішніх похідних чинників II рівня, що забезпечують фінансову стійкість, належать стратегія управління обсягами діяльності підприємства, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом.

Розроблена стратегія передбачає загальну потребу в активах, їх оптимальну структуру при одночасному визначенні джерел фінансування цієї потреби та оптимізації структури капіталу, що, у свою чергу, є гарантом досягнення ефективної пропорційності між коефіцієнтом фінансової прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства. Досягнення необхідної пропорційності між коефіцієнтом прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості має бути основною метою підприємства, оскільки це один із чинників, який сприяє максимізації його ринкової вартості.

Чинники III рівня – є деталізуючими. За допомогою їх з'ясовують і деталізують механізм впливу на фінансовий стан підприємства похідних чинників. До чинників III рівня (деталізуючих) відносять: рівень конкуренції; рівень інфляції; склад та структуру активів; стратегію управління власними фінансовими ресурсами та позиковим капіталом; стратегію управління ризиком. Вплив чинників III рівня на фінансову стійкість є різним. Тому за їх значимістю одним із найважливіших внутрішніх чинників фінансової стійкості є оптимізація складу та структури активів підприємства. Аналогічним за своїм впливом є також правильний вибір стратегії управління активами. Значною мірою фінансова стійкість підприємства залежить від якості політики управління поточними активами, від того, який загальний обсяг оборотних коштів має підприємство, який розмір запасів та активів у грошовій формі. При зменшенні виробничих запасів та зростанні ліквідних активів підприємство може отримувати більший обсяг прибутку за рахунок залучення в оборот додаткових коштів, однак разом із цим виникає ризик неплатоспроможності підприємства. Оптимізація управління поточними активами полягає в тому, щоб забезпечити достатньо високий рівень прибутковості активів при одночасній мінімізації ризику втрати платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості.

Таким чином, політика розподілу та використання прибутку є одним із основних внутрішніх деталізуючих чинників, що впливають на фінансову стійкість підприємства.

Вплив зовнішніх чинників III рівня на фінансову стійкість особливо зростає на стадії економіки кризового періоду. З фінансовою стійкістю підприємства тісно пов'язаний обсяг платоспроможного попиту населення, оскільки зростання обсягу попиту є стимулом до розширення обсягу його діяльності. Останнє потребує зростання активів підприємства, що, у свою чергу, обумовлює необхідність пошуку додаткових джерел фінансування цього приросту. Залучення додаткових джерел фінансування призводить до структурних змін у складі джерел фінансування активів, а отже, відповідно впливає на ступінь фінансової стійкості підприємства.

Зовнішнім фактором III рівня, що впливає на фінансову стійкість, є рівень інфляції. Порівняно зі стабільним етапом розвитку в умовах економічної кризи зростає вплив інфляції, що негативно відбивається на ступені фінансової стійкості підприємства, оскільки зменшується обсяг його чистого прибутку. Це призводить до зниження обсягу власних фінансових ресурсів, які формуються за рахунок внутрішніх джерел. Зменшення власних фінансових ресурсів підприємств при стабільній чи зростаючій потребі в ресурсах обумовлює необхідність їх запозичення у значно більших обсягах, а це означає, що ціна на позикові ресурси зростатиме, ускладнюватиметься можливість їх використання для збільшення прибутковості власного капіталу, внаслідок чого зросте вартість капіталу підприємства. Усе це в сукупності сприяє зниженню ринкової вартості підприємства [17,18].

Таким чином, фінансова стійкість є найважливішою характеристикою фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має перевагу перед іншими підприємствами того ж профілю та залучень інвестицій, в отриманні кредитів, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів.

1.2. Методи аналізу та оцінки фінансової сталості підприємства

При проведенні аналізу фінансового стану підприємства на перший план

виходить проблема вибору методики, на основі якої здійснюється розрахунок основних показників оцінки фінансової стійкості і платоспроможності, а також інтерпретація показників.

Як свідчить проведений аналіз літературних джерел з економічного аналізу (праці Алексєєва І. В., Болюха М.А., Іваницької О.В, Савицької Г. В., і ін.) сьогодні виділяють наступні основні системи фінансового аналізу, що проводяться на підприємстві: горизонтальний, вертикальний, порівняльний, аналіз коефіцієнтів, інтегральний аналіз.[1,10, 11,28].

Розглянемо їх властивості та можливості застосування.

1. Горизонтальний (або трендовий) фінансовий аналіз. Базується на вивченні динаміки окремих фінансових показників в часі. В процесі використання цієї системи аналізу розраховуються темпи зростання та приросту окремих показників фінансової звітності за ряд періодів і визначаються загальні тенденції їх змін і тренда.

У фінансовому менеджменті найбільше поширення отримали наступні види горизонтального (трендового) фінансового аналізу:

співставлення фінансових показників звітного періоду з показниками попереднього періоду (наприклад, з показниками попереднього місяця, кварталу або року)

співставлення фінансових показників звітного періоду з показниками аналогічного періоду минулого періоду. Цей вид горизонтального фінансового аналізу використовується на підприємствах з яскраво вираженими сезонними особливостями господарської діяльності

співставлення фінансових показників за ряд попередніх періодів. Метою цього виду аналізу являється виявлення тенденції змін окремих показників, які характеризують результати фінансової діяльності підприємства (визначення лінії тренда в динаміці).[28].

На наш погляд, застосування цього виду аналізу дає змогу для зручного представлення інформації та показників, що досліджуються, а результати такого аналітичного дослідження дозволяють побудувати динамічно-факторні

моделі, які використовуються потім у процесі планування окремих фінансових показників.

Фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном його використання. Цей ступінь незалежності можна оцінювати за критеріями:

- рівнем покриття матеріальних обігових коштів (запасів) стабільними джерелами фінансування;
- платоспроможністю підприємства (його потенційною спроможністю покрити термінові зобов'язання мобільними активами);
- часткою власних або стабільних джерел у сукупних джерелах фінансування.[14].

Наведеним критеріям відповідає сукупність абсолютних і відносних показників фінансової стійкості, де враховані нормативні вимоги щодо характеристики фінансового стану підприємства.

На нашу думку, для цілей аналізу фінансової стійкості об'єкту дослідження найбільш придатна модель оцінки фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів, що знайшла своє відображення у працях Замкової М. С.Кизим М. О Н., Мамонтової Н. А. і ін. .[13,14, 17].

Розглянемо абсолютні показники фінансової стійкості. Вартість запасів порівнюється з послідовно поширюваним переліком таких джерел фінансування: власні обігові кошти (ВОК), власні обігові кошти і довгострокові кредити та позики (ВОК+К^Д); власні обігові кошти, довгота короткострокові кредити і позики (ВОК+К^Д+К^К). Згідно з цим сума власних обігових коштів визначається як різниця між власним капіталом (ВК) та вартістю необоротних активів (НА), на покриття якої насамперед спрямовується власний капітал, тобто

$$ВОК = ВК - НА \quad (1.1)$$

Наявність власних обігових коштів, тобто додатне значення ВОК - мінімальна умова фінансової стійкості.

Загальноприйнятою формулою визначення власних обігових коштів (інші назви цього показника - робочий капітал; капітал, що функціонує) є різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями, або різниця між сумою власного капіталу і довгострокових зобов'язань та необоротними активами. Отже, власні обігові кошти є частиною обігових коштів, яка фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. При цьому останні прирівнюються до власних коштів, хоча вони не є такими [20, 24].

Для визначення типу фінансової стійкості розмір власних обігових коштів розраховують як різницю між власним капіталом і необоротними активами.

Відповідно до забезпеченості запасів згаданими варіантами фінансування можливі чотири типи фінансової стійкості.

1. Абсолютна стійкість - для забезпечення запасів (З) достатньо власних обігових коштів; платоспроможність підприємства гарантована:

$$Z < BOK \quad (1.2)$$

2. Нормальна стійкість - для забезпечення запасів крім власних обігових коштів залучаються довгострокові кредити та позики; платоспроможність гарантовано:

$$Z < BOK + K^D \quad (1.3)$$

3. Нестійкий фінансовий стан - для забезпечення запасів крім власних обігових коштів та довгострокових кредитів і позик залучаються короткострокові кредити та позики; платоспроможність порушена, але є можливість її відновити:

$$Z < BOK + K^D + K^K \quad (1.4)$$

4. Кризовий фінансовий стан - для забезпечення запасів не вистачає "нормальних" джерел їх формування; підприємству загрожує банкрутство.

$$Z > BOK + K^D + K^K \quad (1.5)$$

Для визначення типу фінансової стійкості підприємство за даними балансу складає агрегований баланс, позиції, активи і пасиви якого за ступенем агрегації відповідають меті аналізу (Додаток В).

Далі проводять аналіз фінансової стійкості підприємства за даними агрегованого балансу.

Розрахунок фінансової стійкості в днях для першого типу фінансової стійкості провадиться по наступній формулі:

$$(BOK - 3) * T / N, \quad (1.6)$$

де T - величина аналізованого періоду (для року 365 днів);

N - виручка від реалізації.

Другому класу відповідають нормальні обмеження

$$(K_2 \geq 1 \text{ і } K_1 < 1).$$

Запас стійкості цього типу в днях розраховується як

$$(BOK + K^D - 3) * T / N, \quad (1.7)$$

Третій клас платоспроможності привласнюється підприємству, якщо

$$(K_1 < 1, K_2 < 1 \text{ і } K_3 \geq 1).$$

Запас стійкості цього типу в днях розраховується як

$$(BOK + K^D + K^K - 3) * T / N, \quad (1.8)$$

Четвертий клас привласнюється підприємству, якщо всі три коефіцієнти менше одиниці.

Забезпеченість запасів джерелами формування є сутністю фінансової стійкості, її зовнішнім проявом, а наслідком є платоспроможність (ліквідність).

Поряд з абсолютними показниками фінансової стійкості доцільно розраховувати сукупність відносних аналітичних показників - коефіцієнтів ліквідності. Основними з них є коефіцієнти поточної, швидкої та абсолютної ліквідності [14, 20, 24,].

Знаменник в усіх наведених показників один і той самий - поточні пасиви, тобто термінові невідкладні зобов'язання. Аналітик поступово зменшує розмір чисельника до абсолютно ліквідного (грошові кошти).

1. Коефіцієнт ліквідності поточної (покриття, загальної платоспроможності)

$$Кл.п. = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}} = \frac{ПА}{ПП} \quad (1.9)$$

Значення Кд.п. показує, скільки грошових одиниць обігових коштів припадає на кожну грошову одиницю короткострокових, тобто невідкладних зобов'язань. Критичне значення Кд.п. = 1. Значення Кд.п. = 1-1,5 свідчить про те, що підприємство вчасно ліквідує борги.

2. Коефіцієнт ліквідності швидкої

$$Кл.ш. = \frac{\text{Поточні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні пасиви}} = \frac{ПА - З}{ПП} \quad (1.10)$$

3. Коефіцієнт ліквідності абсолютної

$$Кл.а. = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}} = \frac{К}{ПП} \quad (1.11)$$

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності повинно перебувати в межах 0,2, - 0,35. Коефіцієнт характеризує здатність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість.

Оцінювання ринкової стійкості підприємства.

Ринкова стійкість визначається показниками, що характеризують рентабельність підприємства, ефективність менеджменту, ділову активність, інвестиційну діяльність, дивідендну політику тощо.

Відповідно до стандартів фінансової звітності показники, які характеризують фінансову стійкість підприємства, відображають напрямок фінансової діяльності підприємства. За визначенням, це діяльність, яка зумовлює зміни розміру і складу власного і позикового капіталу підприємства.

За критерієм вартості залучення капіталу, а також ураховуючи позитивний вплив фінансового важеля, підприємству було б вигідно формувати свої активи насамперед за рахунок позикових коштів. Проте якщо величина позикових коштів значно перевищує власні, підприємству загрожує банкрутство, оскільки позичальники можуть водночас виставити вимоги щодо повернення боргів. Співвідношення між власними і позиковими коштами визначає наперед фінансову стійкість підприємства у довгостроковому плані.

Підприємство з не ризиковим співвідношенням впевненіше почуватися на ринку капіталу за рахунок додаткової емісії акцій, облігацій або кредитів банків. На практиці використовують сукупність показників для аналізу фінансової стійкості підприємства с погляду структури джерел фінансування [12, 14, 20, 24,].

1. Коефіцієнт автономії (незалежності), або коефіцієнт концентрації власного капіталу,

$$K_{авт} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Пасиви}} = \frac{BK}{П} \quad (1.12)$$

Коефіцієнт характеризує частку власників підприємства в загальній сумі авансованих коштів. Що більше значення цього показника, то більшою є фінансова стійкість підприємства і незалежність його від кредиторів. У загальній сумі фінансових ресурсів частка власного капіталу не повинна бути меншою від 50 %, тобто $K_{авт} > 0,5$.

Мінімальне значення коефіцієнта $K_{авт} = 0,5$ свідчить про те, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті власними коштами.

Доповненням до цього показника є коефіцієнти концентрації залученого (позичкового) капіталу — їх сума має дорівнювати 1 (або 100%). Щодо рівня залучення позичених коштів у зарубіжній практиці існують різні думки. Найбільш поширено таку: частка власного капіталу має бути не меншою за 0,6 (60%). У підприємство з високою часткою власного капіталу кредитори вкладають охочіше кошти, скільки воно з більшою ймовірністю може погасити борги за рахунок власних коштів. Проте це не скрізь так: японським компаніям, наприклад, властива висока частка залученого капіталу (до 80%). А значення цього показника в Японії в середньому на 58% вище, ніж, наприклад, в американських корпораціях. Це пояснюється тим, що інвестиції там мають різну природу: у США основний потік інвестицій надходить від населення, в Японії — від банків. Високе значення коефіцієнта концентрації залученого капіталу свідчить про велику міру довіри до корпорації з боку банків, а значить,

і про фінансову надійність. Низьке значення цього коефіцієнта свідчатиме про неспроможність отримати кредити в банку, що є певною пересторогою для інвесторів і кредиторів.

2. Коефіцієнт фінансової залежності

$$K_{ф.з.} = \frac{\text{Пасиви}}{\text{Власний капітал}} = \frac{\Pi}{BK} \quad (1.13)$$

Цей показник обернений до коефіцієнта автономії. Збільшення $K_{ф.з.}$ у часі свідчить про підвищення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства і навпаки. Якщо $K_{ф.з.} = 1$, підприємство не має позик.

3. Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів доповнює коефіцієнт автономії.

Якщо нормальне мінімальне значення $K_{авт.} = 0,5$, то нормальне співвідношення залучених і власних коштів $K_{з/в} = 1$.

$$K_{з/в} = \frac{\text{Залучені кошти}}{\text{Власний капітал}} = \frac{ЗК}{BK} \quad (1.14)$$

Значення $K_{з/в}$ показує скільки позикових коштів припадає на 1 гривню власного капіталу. Збільшення значення цього показника в часі свідчить про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки.

4. Коефіцієнт мобільності.

За умов збереження мінімальної фінансової стабільності підприємств $K_{з/в}$ має бути обмежений зверху значенням співвідношення вартості оборотних і необоротних активів.

$$K_{моб} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}} = \frac{OA}{НА} \quad (1.15)$$

5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_{ман} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Власний капітал}} = \frac{ВOK}{BK} \quad (1.16)$$

Значення $K_{м}$ показує частку власного капіталу, що використовується для

фінансування поточної діяльності підприємства. Збільшення значення цього коефіцієнта позитивно характеризує зміни у фінансовому стані підприємства, оскільки свідчить про збільшення можливості вільно маневрувати власними коштами. Значення цього показника може змінюватися залежно від структури капіталу і галузевої належності підприємства (норматив — 0,4.. 0,6).

6. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів

$$K_{\text{зап}} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Запаси}} = \frac{ВOK}{З} \quad (1.17)$$

Нормальне значення цього відносного показника, що було отримане на основі статистичного узагальнення господарської практики, становить 0,6-0,8.

7. Коефіцієнт виробничих фондів.

Визначається відношенням балансової вартості виробничих фондів (основних коштів, виробничих запасів та незавершеного виробництва) до підсумку балансу:

$$K_{\text{вф}} = \frac{\text{Виробничі фонди}}{\text{Активи}} = \frac{ВФ}{А} \quad (1.18)$$

За даними господарської практики нормальне значення $K_{\text{вф}} \geq 0,5$. Якщо показник менший від нормального значення, слід вжити заходів щодо поповнення майна виробничого призначення, залучивши для цього додатково власні кошти або довгострокові кредити.

8. Для характеристики структури джерел коштів слід використовувати також спеціальні показники, що відбивають різноманітні тенденції у зміні окремих груп джерел. Насамперед це коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів.

$$K_{\text{дз}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Довгострокові зобов'язання} + \text{Власний капітал}} = \frac{ДЗ}{ДЗ + ВК} \quad (1.19)$$

Значення $K_{\text{дз}}$ показує частку довгострокових позик у сукупних стабільних джерелах фінансування. Цей показник дає змогу приблизно

визначити частку позикових коштів при фінансуванні капітальних вкладень. Збільшення значення цього коефіцієнта свідчить про посилення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів, тобто про погіршення його фінансової стійкості.[39].

9. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень

$$K_{сдв} = \frac{\text{Довгострокові зобовязання}}{\text{Необоротні активи}} = \frac{ДЗ}{НА} \quad (1.20)$$

Цей коефіцієнт показує, яка частка необоротних активів профінансована чужими коштами, тобто не належить підприємству. Показник розраховують, припустивши, що довгострокові позики використовують для фінансування основних засобів, капітальних вкладень та інших необоротних активів.

10. Коефіцієнт короткострокової заборгованості

$$K_{кз} = \frac{\text{Короткострокові зобовязання}}{\text{Зобовязання}} = \frac{Зк}{Зоб} \quad (1.21)$$

11. Коефіцієнт автономії джерел формування запасів

$$K_{аз} = \frac{\text{Власні обігові кошти}}{\text{Підсумок основних джерел формування запасів}} = \frac{ВОК}{ВОК + K^Д + K^K} \quad (1.27)$$

12. Коефіцієнт кредиторської заборгованості

$$K_{крз} = \frac{\text{Кредиторська заборгованість}}{\text{Зобовязання}} = \frac{КЗ}{Зоб} \quad (1.28)$$

13. Співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю

$$K_{дк} = \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Кредиторська заборгованість}} = \frac{ДЗ}{КЗ} \quad (1.29)$$

Зазначимо, що не існує єдиних однозначних критеріїв для розглянутих показників. Багато залежить від галузі, ринкової ситуації та репутації підприємства (неплатежів, порушення фінансової дисципліни). Загальною

вимогою з боку кредиторів є обережність стосовно збільшення частки позикового капіталу підприємств; вони віддають перевагу тим, у кого велика частка власного капіталу. Власники підприємства, навпаки, схильні підвищувати частку позикових коштів, але в межах припустимого ризику, щоб не втратити фінансової стійкості.[14, 17, 18].

Аналіз фінансової стійкості за критерієм ступеня покриття запасів стабільними джерелами фінансування, а також за критеріями показників платоспроможності та ринкової стійкості показників грошового потоку дає змогу дістати повне уявлення про поточний та очікуваний рівні фінансової стійкості як найважливіші показники фінансового стану підприємства.

Для більш детального аналізу фінансової стійкості можна застосовувати й інші показники:

1. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами розраховують як відношення власних оборотних коштів до всієї величини оборотних коштів:

$$\frac{(\text{розділ 2 активу балансу}) - (\text{розділ пасиву "Поточні зобов'язання"})}{\text{розділ 2 активу балансу}} \quad (1.30)$$

Мінімальне значення цього показника — 0,1. Коли показник опускається за це значення, то структура визнається незадовільною, а підприємство — платоспроможним. Збільшення величини показника свідчить про непоганий фінансовий стан підприємства і його спроможність проводити незалежну фінансову політику.

2. Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів розраховується як відношення необоротних коштів до власного капіталу:

$$\frac{\text{розділ 1 активу балансу}}{\text{розділ 1 пасиву}} \quad (1.31)$$

Він характеризує рівень забезпечення необоротних активів власними коштами. Приблизне значення цього показника — 0,5 - 0,8. Якщо показник має значення менше за 0,5, то це свідчитиме про те, що підприємство має власний

капітал в основному для формування оборотних коштів, що, як правило, розцінюють негативно. За значення цього показника більшому за 0,8 роблять висновки про залучення довгострокових позик і кредитів для формування частини необоротних активів, що є цілком виправданим для будь-якого підприємства.

3. Коефіцієнт відношення виробничих активів і вартості майна:

$$\frac{\text{виробничі активи (ОЗ, вир.запаси, нез. вир – во)} + \text{розділ 3 активу (витрати майб. пер.)}}{\text{балансова вартість майна}} \quad (1.32)$$

Мінімальне нормативне значення цього показника 0,5. Показник свідчить про збільшення виробничих можливостей підприємства.

4. Коефіцієнт окупності відсотків за кредитами:

$$\frac{\text{чистий прибуток} + \text{витрати на виплату відсотків}}{\text{витрати на виплату відсотків за кредити}} \quad (1.33)$$

ін показує, скільки разів протягом року підприємство заробляє кошти для оплати відсотків і характеризує рівень захищеності кредиторів. Цей коефіцієнт має бути не меншим за 3.

Для оцінки фінансової стабільності підприємства використовують також коефіцієнти стабільності економічного зростання і чистої виручки. Для цих показників нормативів не встановлено.

5. Коефіцієнт стабільності економічного зростання розраховують як відношення різниці між чистим прибутком (П) і дивідендами, що їх виплачено акціонерам (ДА), до власного капіталу (ВК):

$$K_{сез} = \frac{П - ДА}{ВК} \quad (1.34)$$

Розрахований коефіцієнт економічного зростання порівнюють із коефіцієнтом за попередній звітний період, а також з аналогічними підприємствами. Цей коефіцієнт характеризує стабільність одержання прибутку, який залишається на підприємстві для його розвитку та створення резерву. Якщо цей коефіцієнт становитиме, наприклад 0,185 то це означає, що прибуток у розмірі 18,5% власного капіталу за рік направлено на розвиток і

створення резервів підприємства.

6. Показники чистого прибутку на одну акцію розраховують як відношення чистого прибутку до кількості акцій.

З оглядом на різноманіття фінансових процесів, множинність показників фінансової стійкості, розходження в рівні їх критичних оцінок, ступіні відхилень від них фактичних значень коефіцієнтів і виникаючі при цьому складності в оцінці фінансової стійкості організації, деякі з зарубіжних і вітчизняних аналітиків рекомендують проводити інтегральну бальну оцінку фінансової стійкості. Сутність такої методики складається в класифікації організації за рівнем ризику, тобто будь-яка організація, що аналізується, може бути віднесена до визначеного класу в залежності від набраної кількості балів, виходячи з фактичних значень показників фінансової стійкості (таблиця 1.1).[36].

I клас – організація, чиї кредити і зобов'язання підкріплені інформацією, що дозволяє бути упевненим в поверненні кредитів і виконанні інших зобов'язань відповідно до договорів і запасу на помилку.

II клас – організація, що демонструє деякий рівень ризику по заборгованості і зобов'язанням і демонструє визначену слабкість фінансових показників і кредитоспроможності. Ці організації ще не розглядаються як ризикові.

III клас – це проблемні організації. Навряд чи існує погроза втрати коштів, але повне одержання відсотків, виконання зобов'язань, представляється сумнівним.

IV клас – це організації особливої уваги, тому що є ризик при взаємовідносинах з ними.

V клас – організації найвищого ризику, практично неплатоспроможні.

Підсумкові значення показників оформлюються у виді таблиці 1.1, з якої можна визначити тип фінансового стану підприємства (до якого з класів відноситься дане підприємство).

Таблиця .1.1

Групування організацій за критеріями оцінки фінансового стану

з/п	Показник фінансового стану	Границя класів згідно з критеріями					
		I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	
	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,5 і вище – 20 балів	0,4 і вище – 16 балів	0,3 – 12 балів	0,2 – 8 балів	0,1 – 4 бали	Менш 0,1 – 0 балів
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,5 і вище – 18 балів	1,4 – 15 балів	1,3 – 12 балів	1,2-1,1 – 9-6 балів	0,1 – 3 бали	Менш 1,0 – 0 балів
3	Коефіцієнт покриття	2 і вище – 16,5 балів	1,9-1,7 – 15-12 балів	1,6-1,4 – 10,5-7,5 балів	1,3-1,1 – 6-3 бала	1 – 1,5 бала	Менш 1,0 – 0 балів
4	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,6 і вище – 17 балів	0,59-0,54 – 15-12 балів	0,53-0,43 – 11,4-7,4 бали	0,47-0,41 – 6,6-1,8 бала	0,4 – 1 бал	Менш 0,4 – 0 балів
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,5 і вище – 15 балів	0,4 – 12 балів	0,3 – 9 балів	0,2 – 6 балів	0,1 – 3 бали	Менш 0,1 – 0 балів
6	Коефіцієнт фінансової незалежності в частині формування запасів	1 і вище – 13,5 балів	0,9 – 11 балів	0,8 – 8,5 бала	0,7-0,6 – 6-3,5 бала	0,5 – 1 бал	Менш 0,5 – 0 балів
	Мінімальне значення границі	100	85,2 – 66	63,4– 56,5	41,6– 28,3	14	–

На нашу думку, бальна система оцінки фінансового стану дає наочне уявлення про фінансовий стан підприємства в динаміці, є можливість порівняння групи підприємств. При цьому за допомогою вказаних значень коефіцієнтів та бальних оцінок за них одразу видно, за рахунок яких саме факторів відбулося зниження чи підвищення загальної оцінки підприємства.

1.3. Методичні підходи до прогнозування фінансової сталості підприємства

Виходячи з визначення фінансової стійкості підприємства як головної компоненти загальної стійкості підприємства, що є об'єктом фінансового управління, його господарською діяльністю та характеризує стан фінансових ресурсів як забезпеченість пропорційного, збалансованого розвитку при збереженні платоспроможності, кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику, можна стверджувати, що управління фінансовою стійкістю підприємства є системою принципів та методів розроблення і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням постійного зростання прибутку, збереженням платоспроможності і кредитоспроможності, підтриманням фінансової рівноваги.

Політика управління фінансовою стійкістю – це сукупність дій управлінського персоналу підприємства, яка полягає у забезпеченні стійкості фінансового стану підприємства у довгостроковій перспективі за рахунок високої частки власного капіталу у загальній сумі джерел фінансових ресурсів підприємства.[25]

Управління фінансовою стійкістю підприємства орієнтоване сьогодні переважно на розв'язання короткострокових проблем. У цих умовах поширеними є зміни завдань, пріоритетів діяльності, рішень, наслідком чого є недосконалість структури показників фінансової стійкості, зниження її рівня. Тому на підприємстві має здійснюватися стратегічне управління фінансовою стійкістю.

На нашу думку, процес стратегічного управління фінансовою стійкістю необхідно розглядати на основі економічних принципів, що адекватні умовам та особливостям на різних рівнях господарської діяльності. З урахуванням сутності та принципів управління фінансовою стійкістю підприємств формуються його стратегічні цілі. Зокрема, стратегічні цілі управління

фінансовою стійкістю належать більшою мірою до напряму зміцнення становища підприємства в галузі, збереження і підвищення її довгострокових конкурентних позицій на ринку.[25]

До основних цілей управління фінансовою стійкістю можна віднести:

- збалансування активів і пасивів (забезпечення достатності власного капіталу, гнучкої структури капіталу, організації руху капіталу);
- збалансованість доходів і витрат (забезпечення достатнього рівня рентабельності, зміна структури витратомісткості господарського процесу, збільшення обсягу товарообороту);
- збалансованість грошових потоків (забезпечення платоспроможності та самофінансування, зниження дебіторської заборгованості, забезпеченість кредитоспроможності).

Доцільно відзначити, що у системі управління фінансовою стійкістю важливу роль відіграє визначення головної мети, адже саме вона визначає концепцію розвитку підприємства, основні напрями його ділової активності та служить орієнтиром у середовищі ринкових перетворень.

На нашу думку, головною метою управління фінансовою стійкістю підприємства є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику. Відповідно, забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку та функціонування забезпечується формуванням оптимальної та гнучкої структури капіталу, забезпеченням постійної платоспроможності та ліквідності, збалансуванням грошових потоків, забезпеченням кредитоспроможності, забезпеченням оптимальної структури активів та постійним стабільним перевищення доходів над витратами [12, 16, 23].

Головною проблемою ефективного управління фінансовою стійкістю, на нашу думку, є оптимальне розміщення капіталу підприємства. Від того, які асигнування вкладені в основні та обігові кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і в сфері обігу, в грошовій та матеріальній формі, значною мірою

залежать результати виробничо-фінансової діяльності й, відповідно, вся фінансова стійкість підприємства.

У сучасних умовах господарювання співвідношення власного капіталу та зобов'язань є тим фактором, який безпосередньо впливає на фінансовий стан підприємства. Підприємство, діяльність якого фінансується в основному за рахунок власного капіталу, є фінансово стійким, незалежним, платоспроможним. Проте в даному випадку може виникнути ряд проблем зокрема: власний капітал обмежений у розмірах; суб'єкти, які вклали свої кошти у підприємство, зацікавлені у виплаті значних дивідендів, а це може стати перешкодою для стратегічних цілей розвитку підприємства.

Залучення позикового капіталу дає підприємству ряд переваг, дозволяє до деякої міри покращити його фінансовий стан. Проте неефективне використання позикового капіталу, значна плата за користування останнім, заморожування на тривалий час коштів в обороті можуть дати зворотний ефект, значно знизити платоспроможність підприємства і навіть довести його до банкрутства.

Вважаємо, що ще однією вагомою причиною при визначенні співвідношення власного капіталу та зобов'язань є мета учасників у капіталі. Наприклад, власники одного підприємства мають на меті збільшити вартість власного капіталу, а іншого – збільшити довготермінові зобов'язання шляхом отримання значної суми кредиту. У першому випадку аналіз фінансової стійкості може бути здійснений з точки зору обґрунтованості збільшення обсягу власного капіталу, в іншому – довготермінових зобов'язань, з метою недопущення в обох випадках порушення оптимального співвідношення пасивів балансу конкретного підприємства, втрати незалежності та стабільності останнім. Фінансово стійким є такий суб'єкт господарювання, який за рахунок власних коштів покриває кошти, вкладені в активи, не допускає невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості, своєчасно розраховується за своїми зобов'язаннями.

На практиці доведено, що оптимальне співвідношення власного капіталу та зобов'язань визначити практично неможливо, оскільки воно залежить від

багатьох факторів, які по-різному впливають на кожне конкретне підприємство. Підприємство повинно прорахувати вигідну саме йому структуру капіталу, підтримуючи баланс між власним та позиковим. При цьому крайнощі можуть бути досить небезпечними, оскільки надмірний обсяг зобов'язань може призвести до втрати фінансової стійкості та платоспроможності. Наслідком значного збільшення власного капіталу може бути втрата власниками контролю над підприємством [23,36].

Основою фінансової стійкості є виважена, раціональна організація й ефективне використання оборотних коштів. Політика фінансування оборотних активів являє собою частину загальної політики управління його оборотними активами, що полягає в оптимізації обсягу та складу фінансових джерел їх формування з позицій забезпечення ефективного використання власного капіталу та достатнього рівня фінансової стійкості підприємства. Суть політики управління оборотним капіталом полягає у визначенні достатнього рівня й раціональної структури поточних активів й у визначенні величини й структури джерел їхнього фінансування.

Підсистема управління ризиком фінансової стійкості підприємства, як невід'ємна складова системи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах невизначеності, реалізується у вигляді двоступеневого комплексу заходів оцінки й управління ризиком зниження фінансової стійкості. Такий підхід зумовлений подвійною реакцією стратегічного управління на зовнішні зміни: довгостроковою та оперативною водночас. Довгострокову реакцію закладено в стратегічних планах, а оперативна – реалізується в режимі реального часу. Тому підсистема управління ризиком на підприємстві повинна передбачати контроль та управління ризиками як при ухваленні стратегічних рішень, так і при їхній реалізації шляхом тактичних та оперативних рішень [14].

Отже, політика управління фінансовою стійкістю підприємства повинна забезпечувати стійкість та платоспроможність підприємства як на короткострокові періоди так і на перспективу, в основі якої є необхідність постійного збалансування активів і пасивів, доходів і витрат, позитивних і

негативних грошових потоків. Управління зниженням ризиком втрати стійкості підприємства є основою управління фінансовою стійкістю, має здійснюватися на всіх етапах діяльності підприємства, оскільки можливість настання ризику є невизначеним процесом, який може негативно вплинути як на стійкість підприємства, так і на його прибутковість в цілому.

Висновки до розділу 1

На основі проведених досліджень можна зробити такі узагальнюючі висновки

Фінансова стійкість підприємства в довгостроковому плані характеризується співвідношенням його власних і позикових коштів. Сутність фінансової стійкості визначається ефективним формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів, а платоспроможність виступає її зовнішнім проявом. Забезпеченість запасів і витрат джерелами формування є основою фінансової стійкості.

Фінансова стійкість є головним компонентом загальної економічної стійкості підприємства, оскільки є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Це здатність здійснювати основні та інші види діяльності в умовах підприємницького ризику і мінливого середовища бізнесу з метою максимізації добробуту власників, зміцнення конкурентних переваг організації з урахуванням інтересів суспільства і держави.

Розрахунок показників фінансової стійкості для менеджера є досить важливим, так як дає інформацію, необхідну для прийняття рішення про доцільність залучення додаткових позикових коштів і для контролю діяльності підприємства, щоб не допустити банкрутства. Вищою формою стійкості підприємства є його здатність розвиватися в умовах нестабільного внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство має володіти

гнучкою структурою фінансових ресурсів і при необхідності мати можливість залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним

Запропоновано класифікацію чинників фінансової стійкості підприємства, відповідно до яких виявлені не керовані підприємством зовнішні фактори (інфляція, коливання валютних курсів, податкова система, політика держави, місткість ринку, конкурентне середовище в галузі, попит на продукцію, економічна стабільність), частково керовані (вимоги кредиторів, банкрутство боржників, промислова політика регіону) і керовані внутрішні фактори (структура активів і капіталу, ціна капіталу, рівень використання основних засобів, інвестиції, конкурентоспроможність продукції, зовнішньоекономічна діяльність, питома вага дебіторської та кредиторської заборгованості, величина і структура витрат підприємства, рівень запасів і готової продукції, збалансованість грошових потоків, політика управління оборотними активами).

Політика управління фінансовою стійкістю підприємства повинна забезпечувати стійкість та платоспроможність підприємства як на короткострокові періоди так і на перспективу, в основі якої є необхідність постійного збалансування активів і пасивів, доходів і витрат, позитивних і негативних грошових потоків.

Управління зниженням ризиком втрати стійкості підприємства є основою управління фінансовою стійкістю, має здійснюватися на всіх етапах діяльності підприємства, оскільки можливість настання ризику є невизначеним процесом, який може негативно вплинути як на стійкість підприємства, так і на його прибутковість в цілому.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ТОВ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД КОНВЕЄРНОГО ОБЛАДНАННЯ»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»

Об'єктом дослідження виступає ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання». Адреса: 49038, Дніпропетровська обл., місто Дніпро, Центральний район, ВУЛИЦЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО, будинок 59 А, офіс 5.

Дата заснування: 15.06.2019; Код ЄДРПОУ 41399722

Директор - Сірик Сергій Володимирович. Власники на 22 січня 2020 - Сірик Сергій Володимирович

Основний вид діяльності - 28.22 Виробництво підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування. ТОВ «Дніпровський завод конвеєрного обладнання» - це дружний колектив однодумців-професіоналів, основним напрямком діяльності якої є розробка і виготовлення транспортерів, конвеєрів, норій і іншого елеваторного обладнання. У типової продукції, ТОВ "ДЗКО" займається розробкою та виготовленням різних видів промислового обладнання за індивідуальними заказами.

Компанія протягом останніх років займається роботою, пов'язаною з впровадженням у виробничий цикл підприємств конвеєрів, які переміщують різні сипучі вантажі, а також виробництвом і реалізацією власне тягового органу, яким і є ланцюг різних типів. Виготовляються ланцюга зварні круглозвенні, здійснюється повний цикл з проектування, виробництва, установки конвеєрів, що транспортують будь-який сипучий матеріал, зокрема елеватори (норії) вертикальні ковшові ланцюгові типу ЦГ-200, ЦГ-400, ЦГ-650, елеватори стрічкові ковшові типу ЛГ-200, ЛГ-400. Виготовляються конвеєри скребкові К4-УТ2Ф-200; К4-УТ2Ф-320; К4-УТФ-500; окремі вузли і комплектуючі на дані скребкові конвеєра.

Підприємство здійснює допомогу в реалізації неліквідів суднового устаткування, ланцюгів якірних, ланцюгів загальнопромислового призначення.

Компанія має необхідну виробничо - конструкторську базу для вирішення різних інженерно-технічних завдань.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» створене учасниками товариства відповідно до чинного законодавства. Товариство має право набувати майнові та особисті немайнові права, вступати в зобов'язання і нести обов'язки, виступає як позивач і відповідач у суді.

Фінансово господарська діяльність здійснюється товариством самостійно. Фінансовий рік товариства співпадає з календарним. Основним узагальнюючим показником фінансових результатів господарської діяльності є прибуток.

Порядок використання прибутку визначає вищий орган товариства згідно з статутом та чинним законодавством. Товариство самостійно розпоряджається виготовленою продукцією і отриманим прибутком, здійснює оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, веде статистичну звітність.

ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» постійно удосконалює і розвиває свою продукцію, надаючи її українському споживачу та на експорт. Сегмент ринку, на якому працює ТОВ завжди буде мати сприятливу кон'юнктуру, що визначається постійним зростанням попиту і прибутковістю діяльності.

Здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність, товариство вступає у відносини з підприємствами, організаціями та іншими юридичними, а також фізичними особами закордонних країн згідно до цілей та предмету своєї діяльності та діє у межах, встановлених діючим законодавством.

В процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності товариство користується повним обсягом прав юридичної особи згідно з чинним законодавством України та статуту .

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства та чинників, що на них впливають

Для визначення типу фінансової стійкості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» проведемо системний фінансовий аналіз його діяльності за період 2017 – 2019 років, враховуючи, що основним чинником, який впливає на його фінансову сталість є показник фінансових результатів. Аналіз фінансових результатів – комплексний підхід до вивчення і дослідження узагальнюючих показників оцінки ефективності (неефективності) діяльності господарюючого суб'єкта. Він допомагає найбільш точно оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства щодо майбутніх умов існування. Керуючись такою оцінкою, можна планувати подальшу фінансову діяльність організації, в тому числі і її взаємодію з контрагентами [27, 28].

Першим кроком в аналізованні фінансових результатів діяльності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» - це виконання горизонтального аналізу фінансових результатів діяльності підприємства (табл. 2.1). Також детально розглянуто елементи операційних витрат (табл. 2.2), формування прибутку до оподаткування (табл. 2.3; рис. 2.1). За даними таблиці 1 можна сказати, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) має тенденцію до збільшення протягом 2017-2019 років. У 2018 році чистий дохід від реалізації збільшився на 39,81% у порівнянні з минулим роком. Щодо 2019 року, збільшення сягнуло 16,12% у порівнянні з 2018 роком. Тобто ми бачимо невелике зменшення темпів приросту цього показника. Зі збільшенням чистого доходу від реалізації, збільшувалася і собівартість продукції, так у 2018 році вона склала 57235 тис. грн, що на 53,45% більше, ніж у 2017 році. Щодо 2019 року, то собівартість збільшилася на 16,58% у порівнянні з 2018 роком. Робимо висновок, що чистий дохід у 2018 році зростав меншими темпами, ніж собівартість продукції, що свідчить про недоліки в ефективності роботи підприємства.

Таблиця 2.1

Елементи операційних витрат ТОВ «ДЗКО»

Показники	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Питома вага статей у чистому доході від реалізації, %			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Матеріальні затрати	2500	91039	141792	166952	69,50	77,42	78,51	50753	25160	55,75%	17,74%
Виплати на оплату праці	2505	2857	6024	10544	2,18	3,29	4,96	3167	4520	110,85%	75,03%
Відрахування на соціальні заходи	2510	1052	1321	2316	0,80	0,72	1,09	269	995	25,57%	75,32%
Амортизація	2515	1846	2577	2608	1,41	1,41	1,23	731	31	39,60%	1,20%
Інші операційні витрати	2520	70844	66672	61887	54,0	36,41	29,10	-4172	-4785	-5,89%	-7,18%
Разом	2550	167638	218386	244307	127,98	119,25	114,88	50748	25921	30,27%	11,87%

Таблиця 2.2

Формування прибутку до оподаткування ТОВ «ДЗКО»

Показники	Абсолютна величина, тис. грн			Питома вага, %			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2017	2018/2017	2019/2017
1. Валовий прибуток	23912	18823	21091	2187,74	666,07	427,03	-5089	2268	-21%	12%
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	-23426	-16503	-15409	-2143,28	-583,97	-311,99	6923	1094	-30%	-7%
3. Фінансовий результат від фінансової діяльності	607	506	-743	55,54	17,91	-15,04	-101	-1249	-17%	-247%
4. Фінансовий результат до оподаткування	1093	2826	4939	100	100	100	1733	2113	159%	75%

Щодо 2019 року, маємо таку саму ситуацію – чистий дохід зростав меншими темпами, ніж собівартість, отже, робота підприємства не була ефективною.

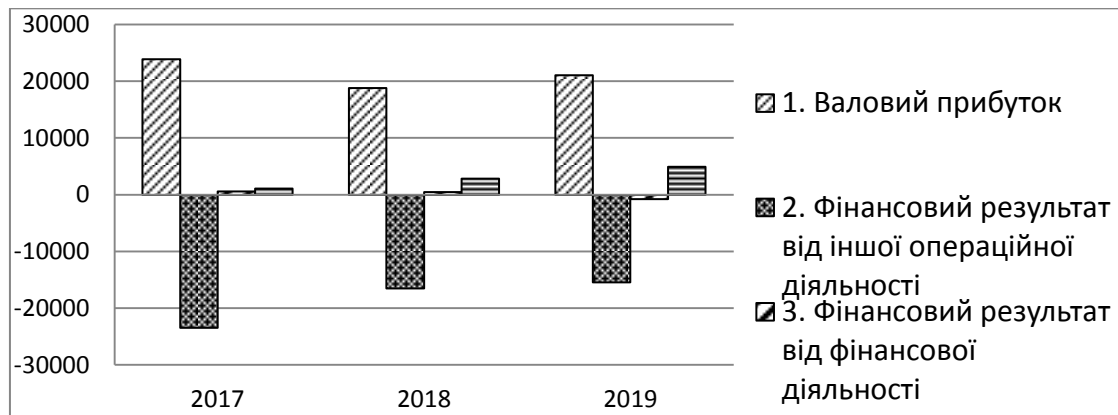

Рис. 2.1. Графік динаміки показників прибутку ТОВ «ДЗКО»

Другим кроком в аналізованні фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» розрахунок впливу факторних показників на прибуток (результативний показник) за допомогою адитивної моделі [22, 24, 27].:

$$П = В - С + ІОД - АВ - ВЗ - ІОВ - ФД - ФВ - ПНП \quad (2.1)$$

де:

В – виручка від реалізації, тис.грн;

С - собівартість реалізованої продукції, тис.грн;

АВ - адміністративні витрати, тис.грн;

ВЗ - витрати на збут, тис.грн;

ІОД – інші операційні доходи, тис.грн;

ІОВ - інші операційні витрати, тис.грн;

ФД - фінансові доходи, тис.грн;

ФВ - фінансові витрати, тис.грн;

ПНП - податок на прибуток від звичайної діяльності, тис.грн.

Визначимо вплив факторів на зміну виручки від реалізації. Загальна зміна виручки від реалізації розраховується за формулою:

$$\Delta B_{\text{заг}} = B_1 - B_0 \quad (2.2)$$

де:

V_1, V_0 - виручка від реалізації продукції у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$$\Delta V_{\text{заг}} = V_1 - V_0 = 212656 - 183138 = 29518 \text{ (тис. грн)}$$

Отже, за фактичний період виручка від реалізації продукції збільшилася на 29518 тис. грн.

Зміна виручки від ціни реалізації знаходимо за формулою:

$$\Delta V_{\text{ц}} = V_1 - V_1 : I_{\text{ц}} \quad (2.3)$$

де:

V_1 - виручка від реалізації продукції у звітному періоді, тис. грн.

$I_{\text{ц}}$ – індекс цін на продукцію у звітному періоді.

Індекс цін на продукцію даного виду складає 1,014 [22].

$$\Delta V_{\text{ц}} = 212656 - 212656 : 1,014 = 2936,08 \text{ (тис. грн)}$$

Зміна виручки від обсягу реалізованої продукції знаходиться за формулою:

$$\Delta V_{\text{q}} = V_1 : I_{\text{ц}} - V_0 \quad (2.4)$$

де:

V_1, V_0 - виручка від реалізації продукції у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$I_{\text{ц}}$ – індекс цін на продукцію у звітному періоді.

$$\Delta V_{\text{q}} = V_1 : I_{\text{ц}} - V_0 = 212656 : 1,014 - 183138 = 26581,92 \text{ (тис. грн)}$$

Отже, ріст цін сприяв збільшенню виручки від реалізації на 2936,08 тис. грн., а зміна обсягів випуску – збільшенню на 26581,92 тис. грн.

Аналогічно розраховується вплив факторів на зміну собівартості реалізованої продукції:

$$\Delta C_{\text{заг}} = C_1 - C_0 \quad (2.5)$$

де: C_1, C_0 – собівартість продукції у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$$\Delta C_{\text{заг}} = 191565 - 164315 = 27250 \text{ (тис. грн.)}$$

Зробимо припущення, що собівартість одиниці продукції змінилася лише за рахунок зовнішніх факторів, а саме за рахунок загальної зміни цін, тоді:

$$\Delta C_{\text{ц}} = C_1 - C_1 : I_{\text{ц}} \quad (2.6)$$

де:

C_1 - собівартість продукції у звітному періоді, тис. грн.

$I_{\text{ц}}$ – індекс цін на продукцію у звітному періоді.

$$\Delta C_{\text{ц}} = 191565 - 191565 : 1,014 = 2644,88 \text{ (тис. грн)}$$

Зміна собівартості від обсягу реалізованої продукції знаходиться за формулою:

$$\Delta C_{\text{q}} = C_1 : I_{\text{ц}} - C_0 \quad (2.7)$$

де:

C_1, C_0 – собівартість продукції у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$I_{\text{ц}}$ – індекс цін на продукцію у звітному періоді.

$$\Delta C_{\text{q}} = 191565 : 1,014 - 164315 = 24605,12 \text{ (тис. грн)}$$

Таким чином, за рахунок зміни цін собівартість продукції збільшилась на 2644,88 тис. грн., а за рахунок зміни обсягу – збільшилась на 24605,12 тис. грн.

Вплив зміни цін на розмір чистого прибутку можна визначити наступним чином:

$$\Delta \Pi_{\text{ц}} = \Delta B_{\text{ц}} - \Delta C_{\text{ц}} \quad (2.8)$$

де:

$\Delta B_{\text{ц}}$ - зміна виручки від зміни ціни реалізації, тис. грн.;

$\Delta C_{\text{ц}}$ – зміна собівартості від зміни ціни реалізації, тис. грн.

$$\Delta \Pi_{\text{ц}} = 2936,08 - 2644,88 = 291,2 \text{ (тис. грн)}$$

Отже, за рахунок зростання цін, чистий прибуток підприємства збільшився на 5580,96 тис. грн.

Вплив зміни обсягу випуску продукції на розмір чистого прибутку можна визначити наступним чином:

$$\Delta\Pi_q = \Delta B_q - \Delta C_q \quad (2.9)$$

де:

$\Delta B_{ц}$ - зміна виручки від зміни обсягу випуску продукції, тис. грн.;

$\Delta C_{ц}$ – зміна собівартості від зміни обсягу випуску продукції, тис. грн.

$$\Delta\Pi_q = 26581,92 - 24605,12 = 1976,8(\text{тис. грн})$$

Отже, вплив ціни і обсягів виробленої та реалізованої продукції дорівнює:

$$291,2 + 1976,8 = 2268(\text{тис. грн.})$$

Вплив зміни розмірів адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат:

$$\Delta\Pi_B = -[(AB_1 + BЗ_1 + IOB_1) - (AB_0 + BЗ_0 + IOB_0)] \quad (2.10)$$

де:

$\Delta\Pi_B$ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини вказаних витрат, тис.грн;

AB_1, AB_0 - адміністративні витрати у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн;

$BЗ_1, BЗ_0$ - витрати на збут у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн;

IOB_1, IOB_0 - інші операційні витрати у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн.

$$\begin{aligned} \Delta\Pi_B &= -[(7738 + 5520 + 26952) - (7622 + 7837 + 27594)] \\ &= -840(\text{тис. грн}) \end{aligned}$$

Робимо висновок, що перевитрати по непрямим витратам призвели до скорочення прибутку в фактичному періоді на 840 тис. грн.

Вплив зміни величини інших операційних доходів:

$$\Delta\Pi_{IOД} = IOД_1 - IOД_0 \quad (2.11)$$

де:

$IOД_1, IOД_0$ - інші операційні доходи у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн.

$$\Delta\Pi_{\text{ЮД}} = 24801 - 24547 = 254(\text{тис. грн})$$

Вплив зміни величини фінансових доходів:

Зміна чистого прибутку за рахунок зміни фінансових доходів визначається за формулою:

$$\Delta\Pi_{\text{ФД}} = \text{ФД}_1 - \text{ФД}_0 \quad (2.12)$$

де:

$\Delta\Pi_{\text{ФД}}$ - зміна чистого прибутку за рахунок зміни суми фінансових доходів, тис.грн;

$\text{ФД}_1, \text{ФД}_0$ - фінансові доходи у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$$\Delta\Pi_{\text{ФД}} = 241 - 613 = -372 (\text{тис. грн})$$

Зменшення інших фінансових доходів призвели до скорочення чистого прибутку на 372 тис. грн.

Вплив зміни величини фінансових витрат:

Для розрахунку даного фактору скористаємося формулою:

$$\Delta\Pi_{\text{ФВ}} = -(\text{ФВ}_1 - \text{ФВ}_0) \quad (2.13)$$

де:

$\Delta\Pi_{\text{ФВ}}$ – зміна чистого прибутку за рахунок зміни фінансових витрат, тис.грн;

$\text{ФВ}_1, \text{ФВ}_0$ – фінансові витрати у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн.

Фінансові витрати з'явилися тільки у звітному році, тому чистий прибуток зменшився на 865 тис. грн.

Вплив зміни величини інших доходів розраховуємо за формулою:

$$\Delta\Pi_{\text{ІД}} = \text{ІД}_1 - \text{ІД}_0 \quad (2.14)$$

де:

$\Delta\Pi_{\text{ІД}}$ - зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини інших доходів, тис. грн.;

ID_1, ID_0 – інші доходи у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн.

$$\Delta P_{ID} = 1234 - 125 = 1109(\text{тис. грн})$$

Отже, зміна величини інших доходів призвела до збільшення чистого прибутку на 1109 тис. грн.

Вплив зміни величини інших витрат:

$$\Delta P_{IV} = -(IV_1 - IV_0) \quad (2.15)$$

де: ΔP_{IV} - зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини інших витрат, тис. грн.;

IV_1, IV_0 - інші витрати у звітному та попередньому періодах відповідно, тис.грн.

$$\Delta P_{IV} = -(1353 - 232) = 1121(\text{тис. грн})$$

Робимо висновок, що зміна величини інших витрат призвела до збільшення чистого прибутку на 1121 тис. грн.

Вплив величини витрат з податку на прибуток розраховуємо за допомогою формули 2.16.

$$\Delta P_{ПНП} = -(ПНП_1 - ПНП_0) \quad (2.16)$$

де:

$\Delta P_{ПНП}$ - зміна чистого прибутку за рахунок зміни величини витрат з податку на прибуток;

$ПНП_1, ПНП_0$ - витрати з податку на прибуток у звітному та попередньому періодах відповідно, тис. грн.

$$\Delta P_{ПНП} = -(889 - 509) = -380(\text{тис. грн})$$

Зменшення розміру витрат з податку на прибуток сприяло збільшенню розміру чистого прибутку на 380 тис. грн.

Для узагальнення факторів, що впливають на розмір чистого прибутку складемо таблицю впливу факторів на чистий прибуток фактичного періоду (табл. 2.4).

Третім кроком в аналізованні фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» є

розрахунок показників ефективності управління прибутком (табл. 2.5; рис. 2.2), а також показників рентабельності (табл. 2.6; рис. 2.3) на підставі даних ТОВ «ДЗКО».

Таблиця 2.4

Таблиця впливу факторів на чистий прибуток фактичного періоду

Фактор	Вплив, тис. грн
1. Ціна і обсяги виробленої та реалізованої продукції	2268
2. Інші операційні доходи	254
3. Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати	-840
4. Фінансові доходи	-372
5. Фінансові витрати	865
Інші доходи	1109
Інші витрати	1121
6. Податок на прибуток	380
Всього:	4785

Таблиця 2.5

Показники ефективності управління прибутком ТОВ «ДЗКО»

Показники	2017	2018	2019
1. Темпи зміни чистого прибутку	0,21	-2,59	1,75
2. Темпи зміни чистого доходу від реалізації робіт, товарів та послуг	1,77	1,40	1,16
3. Темпи зміни функціонуючого капіталу	2,91	1,44	1,04

$$T_{np} \geq T_p \geq T_k \geq 100\%$$

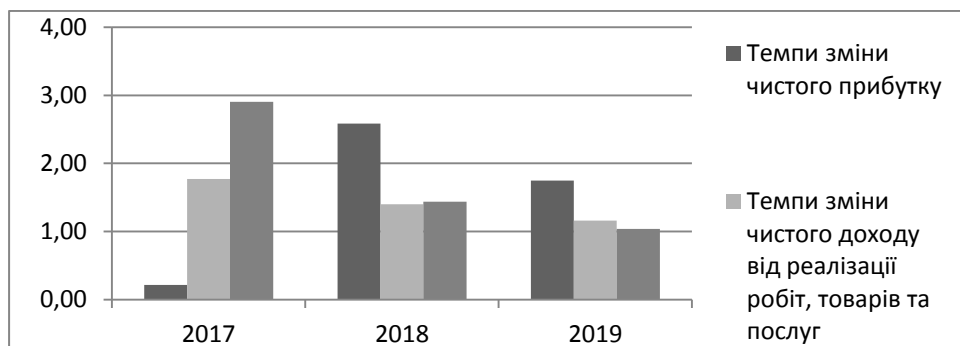

Рис. 2.2. Порівняння темпів зміни прибутку, чистого доходу від реалізації та функціонуючого капіталу ТОВ «ДЗКО»

З проведеного аналізу видно, що працює «золоте правило» економіки підприємства, згідно з яким прибуток повинен зростати більш високими темпами, ніж обсяги реалізації продукції та вартість майна підприємства. На прикладі 2019 року: $1,75 > 1,16 > 1,04$ ($T_{пр} > T_p > T_k$).

Таблиця 2.6

Розрахунок основних показників рентабельності ТОВ «ДЗКО»,%

Показник	2017	2018	2019
1. Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	2,20	3,92	5,84
2. Рентабельність власного капіталу (ROE)	6,87	15,03	21,24
3. Чиста рентабельність продажу	0,68	1,27	1,90
4. Чиста рентабельність виробництва	0,84	1,41	2,11

Щодо основних показників рентабельності, у 2018 році спостерігається покращення деяких фінансових показників (наприклад, рентабельність сукупного капіталу збільшилася на 3,92%). У 2019 році основні показники знову збільшилися: рентабельність сукупного капіталу на 5,84%, рентабельність власного капіталу на 21,24%, чиста рентабельність продажу на 1,9%, чиста рентабельність виробництва на 2,11%.

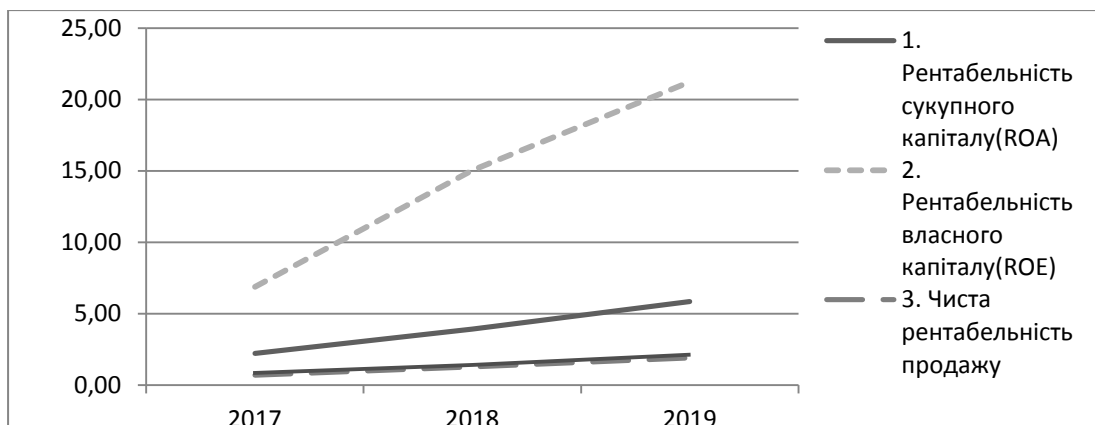

Рис. 2.3. Динаміка основних показників рентабельності ТОВ «ДЗКО»

Проаналізувавши фінансові результати підприємства за 2017-2019 рр., робимо висновок, що простежується тенденція до збільшення всіх основних показників прибутку. Щодо валового прибутку – спостерігається його зменшення починаючи з 2018 року, так у 2019 році валовий прибуток збільшився на 12,05% у порівнянні з 2018 роком. Наступний показник –

фінансовий результат від операційної діяльності. У 2018 році підприємство отримало прибуток у розмірі 2320 тис. грн., а у 2019 році він збільшився на 144,91% у порівнянні з 2018 роком. Щодо фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування, підприємство мало прибуток протягом усього періоду, що аналізується. У 2019 році він збільшився на 74,77% у порівнянні з 2018 роком. Майже та сама ситуація спостерігається у зміні чистого фінансового результату. У 2019 році він збільшився на 74,79% порівняно з попереднім

Серед позитивних змін, які відбулися у 2019 році, збільшення інших доходів на 887,20%, зменшення витрат на збут на 29,56% у порівнянні з 2018 роком.

До негативних змін 2019 року можна віднести появу фінансових витрат у кількості 865 тис. грн, зменшення інших фінансових доходів на 60,69%, збільшення інших витрат на 483,19% у порівнянні з 2018 роком.

2.3. Аналіз динаміки обсягів, структури капіталу та показників капіталізації підприємства

Аналіз капіталу підприємства здійснюється за допомогою аналізу складу капіталу та його структури, зміни складових капіталу і джерел його формування.

Отже, необхідно провести вертикальний (структурний) аналіз підприємства (табл. 2.7), відобразити за допомогою графіків динаміку:

- структури формування основних статей пасивів ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»(рис. 2.4);
- власного, позичкового та сукупного капіталу підприємства (рис.2.5);
- структури джерел формування власного капіталу підприємства (табл. 2.8, рис. 2.6).

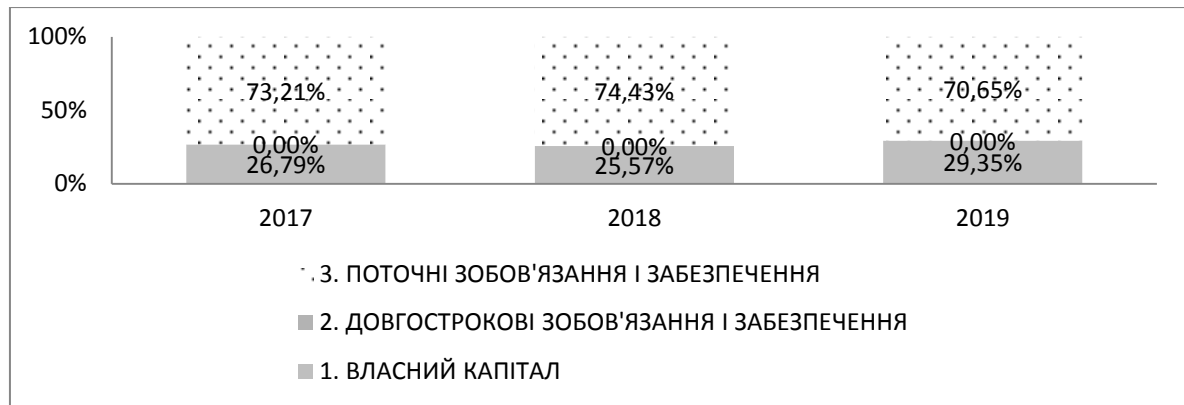

Рис. 2.4. Динаміка структури формування основних статей пасиву балансу ТОВ «ДЗКО»

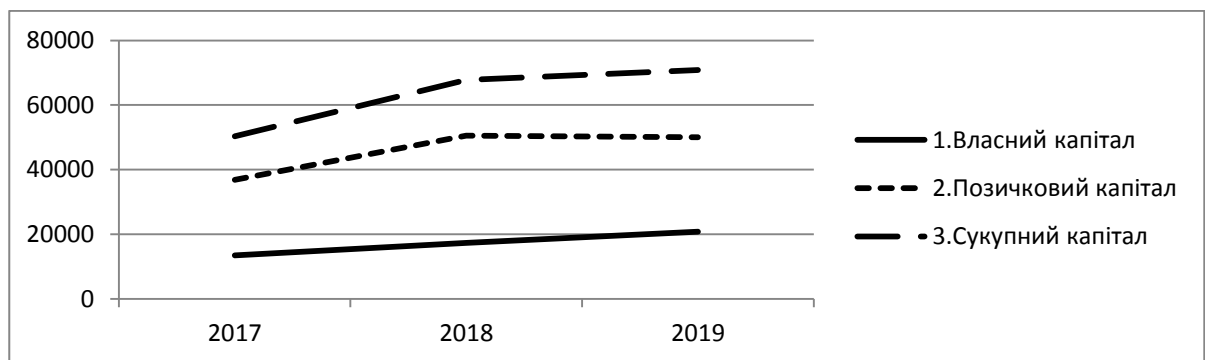

Рис. 2.5. Динаміка власного, позичкового та сукупного капіталів ТОВ «ДЗКО»

Наступним кроком при аналізі капіталу підприємства ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» є розрахунок темпів зміни власного, позичкового та сукупного капіталів (табл. 2.9), а також побудова їх динаміки за допомогою графіку (рис. 2.7).

Також, досить важливо провести розрахунок величини власного робочому капіталу (РК) та власного оборотного капіталу (ВОК). Для цього слід скористатися формулами 2.17 та 2.18.

$$\text{ВОК} = \text{р. 1(П)} - \text{р. 1(А)} \quad (2.17)$$

де: р. 1(П) – підсумок першого розділу пасиву балансу відповідного року, тис. грн;

р.1(А) – підсумок першого розділу пасиву балансу відповідного року, тис. грн.

Таблиця 2.7

Динаміка та структура джерел фінансування ТОВ «ДЗКО»

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Питома вага статей у балансі, %			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
1. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ											
Зареєстрований(пайовий) капітал	1400	539	539	539	1,07	0,79%	0,76%	0	0	0,00%	0,00%
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Додатковий капітал	1410	3222	3222	3222	6,40%	4,75%	4,55%	0	0	0,00%	0,00%
Емісійний дохід	1411	-	-	-	-	-	-	0	0	-	-
Резервний капітал	1415	684	684	684	1,36%	1,01%	0,97%	0	0	0,00%	0,00%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9042	12894	16343	17,96%	19,02%	23,07%	3852	3449	42,60%	26,75%
Вилучений капітал	1430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього за розділом I	1495	13487	17339	20788	26,79%	25,57%	29,35%	3852	3449	28,56%	19,89%
2. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ											
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
3. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ											
Векселі видані	1605	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
за товари, роботи, послуги	1615	30931	40502	35872	61,44%	59,73%	50,65%	9571	-4630	30,94%	-11,43%
за розрахунками з бюджетом	1620	13	51	840	0,03%	0,08%	1,19%	38	789	292,31%	1547,06%
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	595	0,00%	0,00%	0,84%	0	595	-	-
за розрахунками зі страхування	1625	12	13	0	0,02%	0,02%	0,00%	1	-13	8,33%	-100%
за розрахунками з оплати праці	1630	79	150	126	0,16%	0,22%	0,18%	71	-24	89,87%	-16,00%
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	5819	9752	13204	11,56%	14,38%	18,64%	3933	3452	67,59%	35,40%
Усього за розділом III	1695	36854	50468	50042	73,21%	74,43%	70,65%	13614	-426	36,94%	-0,84%
Баланс	1900	50341	67807	70803	100%	100%	100%	17466	3023	34,70%	4,46%

Таблиця 2.8

Джерела формування власного капіталу ТОВ «ДЗКО»

	Код рядка	2017 тис. Грн	2018 тис. Грн	2019 тис. Грн	2017, питома вага у власному капіталі %	2018, питома вага у власному капіталі %	2019, питома вага у власному капіталі %
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ							
Зареєстрований(пайовий) капітал	1400	539	539	539	4,00%	3,11%	2,59%
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Додатковий капітал	1410	3222	3222	3222	23,89%	18,58%	15,50%
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Резервний капітал	1415	684	684	684	5,07%	3,94%	3,29%
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9042	12894	16343	67,04%	74,36%	78,62%
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Усього за розділом I	1495	13487	17339	20788	100,00%	100,00%	100,00%

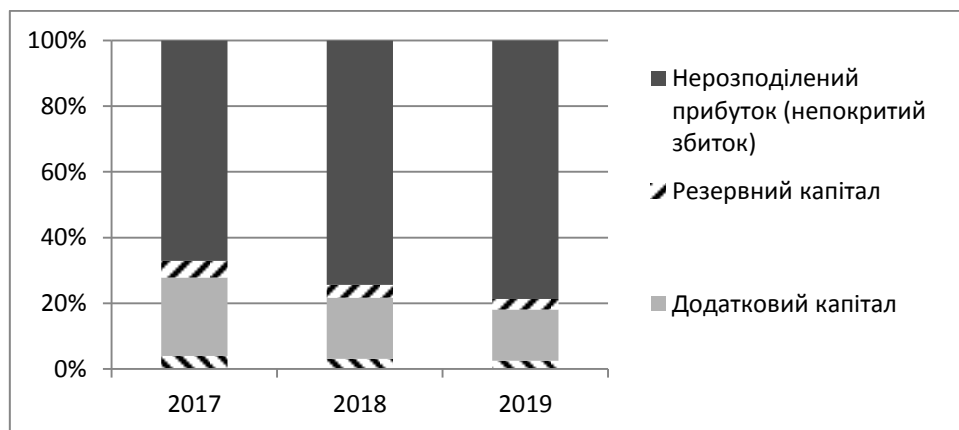

Рис. 2.6. Структура джерел формування власного капіталу ТОВ «ДЗКО»

Таблиця 2.9

Темпи зміни власного, позичкового та сукупного капіталу ТОВ «ДЗКО»

Показник/	Темпи зміни, %		
	2017	2018	2019
Роки			
Капітал	1,63	1,35	1,04
Власний капітал	1,07	1,29	1,20
Позичковий капітал	2,01	1,37	0,99

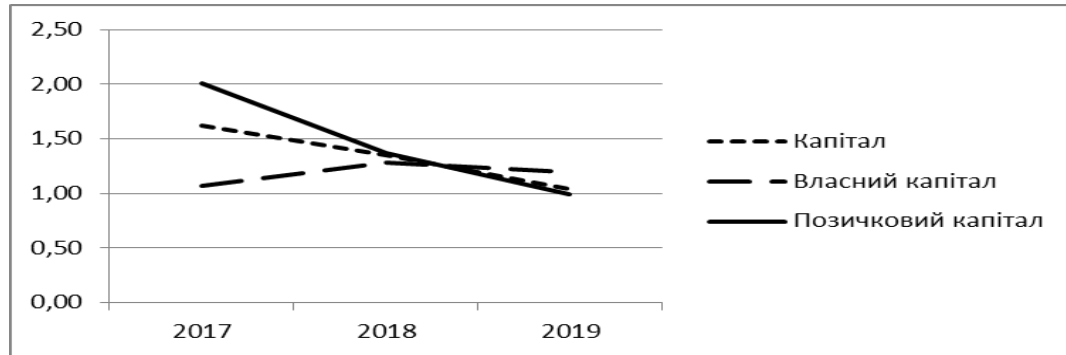

Рис. 2.7. Динаміка темпів зміни власного, позичкового та сукупного капіталу
ТОВ «ДЗКО»

$$PK = BOK + p.4(\Pi) + p.5(\Pi) \quad (2.18)$$

де:

ВОК – власний оборотний капітал, тис. грн;

р.4(Π) – підсумок четвертого розділу пасиву балансу, тис. грн.;

р.5(Π) – підсумок п'ятого розділу пасиву балансу, тис. грн.

Розрахунки показників ВОК і РК подані в таблиці 2.10, динаміка робочого та власного оборотного капіталів відображена на рисунку 2.8.

Таблиця 2.10

Розрахунок величини власного робочого капіталу (РК) та власного оборотного капіталу (ВОК) ТОВ «ДЗКО»

Роки	2017	2018	2019
Робочий капітал	4493	6919	12379
Власний оборотний капітал	4493	6919	12379

Проаналізувавши джерела фінансування підприємства за 2017-2019 рр., бачимо, що валюта балансу мала тенденцію до зростання. Якщо у 2018 році валюта балансу зростає на 34,70% у порівнянні з 2017 роком, то у 2019 році – на 4,46% у порівнянні з 2018 роком і складала 70830 тис. грн. Дані зміни позитивно характеризують діяльність підприємства, хоча темп приросту даного показника відносно 2018 року у поточному році знизився майже на 30%.

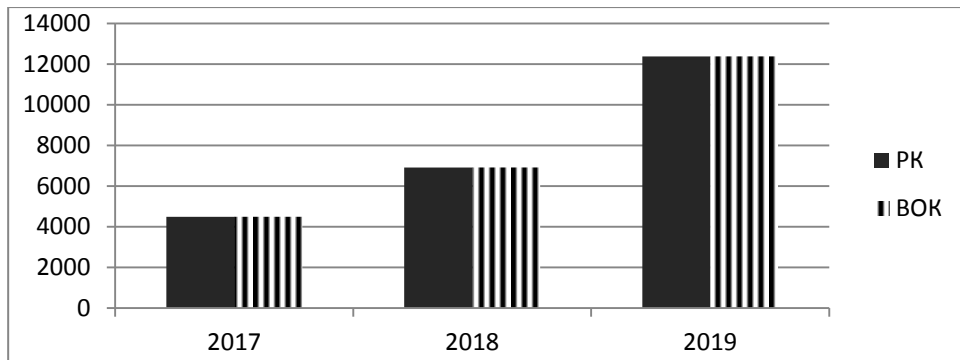

Рис. 2.8. Динаміка робочого та власного оборотного капіталів ТОВ «ДЗКО»

Щодо власного капіталу, у 2018 році спостерігалось його зростання на 28,56% у порівнянні з 2017 роком. У 2019 році власний капітал підприємства збільшився на 19,89% у порівнянні з 2018 роком. У 2018 році значення власного капіталу становило 17339 тис. грн., у 2019 році – 20788 тис. грн.

Довгострокові зобов'язання та забезпечення не займають питому вагу в структурі пасиву балансу кожного року, що аналізується.

Щодо поточних зобов'язань та забезпечень, даний показник збільшився у 2018 році на 36,94% у порівнянні з 2017 роком і склав 50468 тис. грн. Але вже у 2019 році цей показник зменшився відносно 2018 року на 0,84% і становив 50042 тис. грн.

При аналізі співвідношень власного капіталу і зобов'язань в підсумку балансу, можна зробити висновок, що питома вага власного капіталу протягом усіх років ніколи не була більшою за питому вагу позичкового капіталу. Питома вага позичкового капіталу з 2017 по 2019 роки становила 73,21%, 74,43%, 70,65% відповідно. Також тенденцію до стабільності показує питома вага власного капіталу, що з 2017 по 2019 роки становила 26,79%, 25,57%, 29,35% відповідно. Тобто, ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»- підприємство, що залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Позитивним явищем у зміні структури балансу є те, що у 2018 та 2019 роках нерозподілений прибуток демонструє тенденцію до зростання. У 2019 році він зріс на 26,75% у порівнянні з 2018 роком.

Щодо аналізу структури власного капіталу, нерозподілений прибуток займає найбільшу питому вагу. У 2017 році його значення було – 67,04%, у 2018 році – 74,36%, у 2019 році – 78,62%. Збільшення нерозподіленого прибутку свідчить про покращення функціонування підприємства, а, отже, є позитивним чинником. Збільшення нерозподіленого прибутку свідчить про покращення функціонування підприємства, а, отже, є позитивним чинником. Питома вага додаткового капіталу протягом 2017-2019 рр. також зменшувалась (у межах від 23,89% до 15,5%). Показники, що займають найменшу питому вагу в структурі пасиву балансу та також мають тенденцію до зменшення – це резервний капітал та пайовий капітал. Резервний капітал в структурі пасиву займав 5,07% у 2017 році, 3,94% у 2018 році, 3,29% у 2019 році. Питома вага пайового капіталу в структурі пасиву балансу склала 4% у 2017 році, 3,11% у 2018 році, 2,59% у 2019 році. Основне призначення резервного капіталу – це забезпечення виконання захисної функції власного капіталу підприємства. Отже, робимо висновок, що власний капітал підприємства є недостатньо захищеним.

Наступним етапом в аналізі капіталу підприємства є розрахунок коефіцієнтів капіталізації підприємства (табл. 2.11) та зображення динаміки коефіцієнтів автономії, фінансового левериджу та довгострокового фінансування (рис.2.9).

Нормативне значення коефіцієнту фінансової незалежності $\geq 0,5$ [23]. Даний показник приймав такі значення: у 2017 році – 0,27, у 2018 році – 0,26, у 2019 році – 0,29. Отже, робимо висновок, що у 2017 році підприємство було спроможне профінансувати 27% активів за рахунок власного капіталу, у 2018 році – 26%, у 2019 році – 29%. Даний показник не має чіткої тенденції до зміни та є меншим за нормативне значення. Таке значення показника сигналізує про високий рівень ризиків і низьку стійкість компанії в середньостроковій перспективі. При довгостроковому низькому значенні даного показника існує ймовірність банкрутства підприємства.

Нормативне значення коефіцієнту концентрації позичкового капіталу коливається в таких межах: $0,4 \leq K_{\text{фін}} \leq 0,6$ [24]. Даний показник приймав такі значення: у 2017 році – 0,73, у 2018 році – 0,74, у 2019 році – 0,71. Отже, робимо висновок, що у 2017 році підприємство було спроможне профінансувати 73% активів за рахунок позичкового капіталу, у 2018 році – 74%, у 2019 році – 71%. Показник не має чіткої тенденції до зміни. Протягом усього періоду, що аналізується значення коефіцієнту концентрації позичкового капіталу є більшим за значення нормативу. Нормативне значення коефіцієнту фінансової залежності ≥ 1 [25]. Даний показник приймав такі значення: у 2017 році – 3,73, у 2018 році – 3,91, у 2019 році – 3,41. Отже, підприємство має додаткові резерви підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів. Нормативне значення коефіцієнту фінансової стійкості коливається в межах: $0,7 \leq K_{\text{ф.с.}} \leq 0,9$ [26]. Даний показник приймав такі значення: у 2017 році – 0,27, у 2018 році – 0,26, у 2019 році – 0,29.

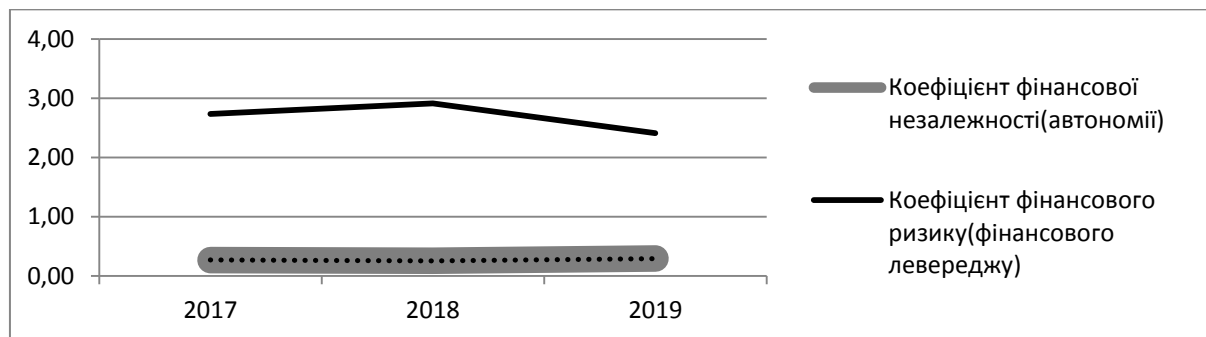

Рис. 2.9. Динаміка коефіцієнтів автономії, фінансового левереджу та довгострокового фінансування ТОВ «ДЗКО»

Коефіцієнт фінансової стійкості за останні два роки, що аналізуються має тенденцію до збільшення, але значення даного показника значно нижчі нормативного кожного року, що аналізується. У кожному році фактичне значення коефіцієнту фінансової стійкості менше за нормативне майже на 0,5. Отже, можна сказати що підприємство є ризиковим, фінансово не стійке та у довгостроковій перспективі може стати банкрутом.

Таблиця 2.11

Розрахунок коефіцієнтів капіталізації підприємства ТОВ «ДЗКО»

№	Показник	Формула розрахунку	Значення			Відхилення(+,-)	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	Коефіцієнт фінансової незалежності(автономії)	$K_{авт} = BK/ВБ = \Phi. 1, \text{ стр. } 1495 / \Phi. 1, \text{ стр. } 1900$	0,27	0,26	0,29	-0,01	0,04
2	Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$K_{фін} = 3K/ВБ = (\Phi. 1, \text{ стр. } 1595 + \Phi. 1, \text{ стр. } 1695) / \Phi. 1, \text{ стр. } 1900$	0,73	0,74	0,71	0,01	-0,04
3	Коефіцієнт фінансової залежності(коефіцієнт фінансування)	$K_{зал} = ВБ/ВК = \Phi. 1, \text{ стр. } 1900 / \Phi. 1, \text{ стр. } 1495$	3,73	3,91	3,41	0,18	-0,50
4	Коефіцієнт фінансового ризику(фінансового левереджу)	$K_{ф.р.} = 3K/ВК = (\Phi. 1, \text{ стр. } 1595 + \Phi. 1, \text{ стр. } 1695) / \Phi. 1, \text{ стр. } 1495$	2,73	2,91	2,41	0,18	-0,50
5	Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом(коефіцієнт платоспроможності)	$K_{пл.спр.} = BK/3K = \Phi. 1, \text{ стр. } 1495 / (\Phi. 1, \text{ стр. } 1595 + \Phi. 1, \text{ стр. } 1695)$	0,37	0,34	0,42	-0,02	0,07
6	Коефіцієнт поточної заборгованості	$K_{п.з.} = K3/ВБ = \Phi. 1, \text{ стр. } 1695 / \Phi. 1, \text{ стр. } 1900$	0,73	0,74	0,71	0,01	-0,04
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$K_{ф.нез.} = BK/(BK+ДЗ) = \Phi. 1, \text{ стр. } 1495 / (\Phi. 1, \text{ стр. } 1495 + \Phi. 1, \text{ стр. } 1595)$	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00
8	Коефіцієнт фінансової стійкості(довгострокового фінансування)	$K_{ф.с.} = (BK+ДЗ)/ВБ = (\Phi. 1, \text{ стр. } 1495 + \Phi. 1, \text{ стр. } 1595) / \Phi. 1, \text{ стр. } 1900$	0,27	0,26	0,29	-0,01	0,04

2.4. Аналіз майнового стану підприємства

Актив балансу містить відомості про розміщення капіталу, наявного в розпорядженні підприємства, про вкладення його в конкретне майно і матеріальні цінності, про залишки вільної грошової готівки і т. д. Після складання порівняльного аналітичного балансу і проведення необхідних розрахунків можна отримати ряд найважливіших характеристик, що описують фінансово-майновий стан підприємства. До таких показників відносяться: загальна вартість майна підприємства, яка дорівнює підсумку активу балансу (код рядка 1300). Вартість необоротних коштів (активів), яка дорівнює підсумку першого розділу активу балансу (код рядка 1095).

Вартість мобільних (оборотних) активів - сума підсумків другого і третього розділів активу балансу (код рядка 1195+ код рядка 1200).

У той же час ці показники самі по собі не дають чіткого уявлення про стан майна підприємства. Більш змістовну і об'єктивну інформацію можна отримати, проводячи на підставі даних порівняльного аналітичного балансу вертикальний і горизонтальний аналіз, досліджуючи структуру активу балансу, аналізуючи напрямки зміни балансових статей,

У першу чергу звертаємо увагу на зміни у майні підприємства (підсумок активу балансу). Для цього необхідно вивчити динаміку та структуру активів ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» (табл. 2.12), зобразити графічно динаміку зміни частки оборотних та необоротних активів в структурі балансу (рис. 2.10), розглянути структуру оборотних активів (табл. 2.13) та зобразити її графічно (рис. 2.11), розрахувати показники майнового стану підприємства (табл. 2.14), показники стану оборотних активів (табл. 2.15), а також показники стану джерел фінансування оборотних активів (табл. 2.16). Проаналізувавши джерела фінансування підприємства за 2017-2019 рр., можна зробити висновок, що обсяги капіталу підприємства зростають кожного року, що аналізувався. У 2018 році валюта балансу збільшилася на 34,70% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році – на 4,46% у порівнянні з 2018р.

Таблиця 2.12

Динаміка та структура активів ТОВ «ДЗКО»

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн			Питома вага статей у балансі, %			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
1.НЕОБОРОТНІ АКТИВИ											
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
первісна вартість	1001	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	1005	44	132	41	0,09%	0,19%	0,06%	88	-91	200,00%	-68,94%
Основні засоби:	1010	8950	10288	8368	17,78%	15,17%	11,81%	1338	-1920	14,95%	-18,66%
первісна вартість	1011	22476	26311	26002	44,65%	38,80%	36,71%	3835	-309	17,06%	-1,17%
знос	1012	13526	16023	17634	26,87%	23,64%	24,90%	2497	1611	18,46%	10,05%
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Усього за розділом I	1095	8994	10420	8409	17,87%	15,73%	11,87%	1426	-2011	15,86%	-19,30%
2.ОБОРОТНІ АКТИВИ											
Запаси	1100	9467	15054	14338	18,81%	22,20%	20,24%	5587	-716	59,02%	-4,76%

Продовження таблиці 2.12

Виробничі запаси	1101	6607	8172	8625	13,12%	12,05%	12,18%	1565	453	23,69%	5,54%
Незавершене виробництво	1102	377	1718	0	0,75%	2,53%	0,00%	1341	-1718	355,70%	-100,00%
Готова продукція	1103	1113	3747	4637	2,21%	5,53%	6,55%	2634	890	236,66%	23,75%
Товари	1104	1370	1417	1976	2,72%	2,09%	2,79%	47	559	3,43%	39,45%
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	15785	33374	32692	31,36%	49,22%	46,16%	17589	-682	111,43%	-2,04%
з бюджетом	1135	1455	2508	50	2,89%	3,70%	0,07%	1053	-2458	72,37%	-98,01%
у тому числі з податку на прибуток	1136	736	226	0	1,46%	0,33%	0,00%	-510	-226	-69,29%	-100,00%
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4899	3848	7920	9,73%	5,67%	11,18%	-1051	4072	-21,45%	105,82%
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%	0	0	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	8642	1107	6251	17,17%	1,63%	8,83%	-7535	5144	-87,19%	464,68%
Готівка	1166	1	0	2	0,00%	0,00%	0,00%	-1	2	-100,00%	-
Рахунки в банках	1167	8641	1107	6249	17,16%	1,63%	8,82%	-7534	5142	-87,19,%	464,50%
Інші оборотні активи	1190	1098	1496	1170	2,18%	2,21%	1,65%	398	-326	36,25%	-21,79%
Усього за розділом II	1195	41347	57387	62421	82,13%	84,63%	88,13%	16040	5034	38,79%	8,77%
Баланс	1300	50341	67807	70830	100,00%	100,00%	100,00%	17466	3023	34,70%	4,46%

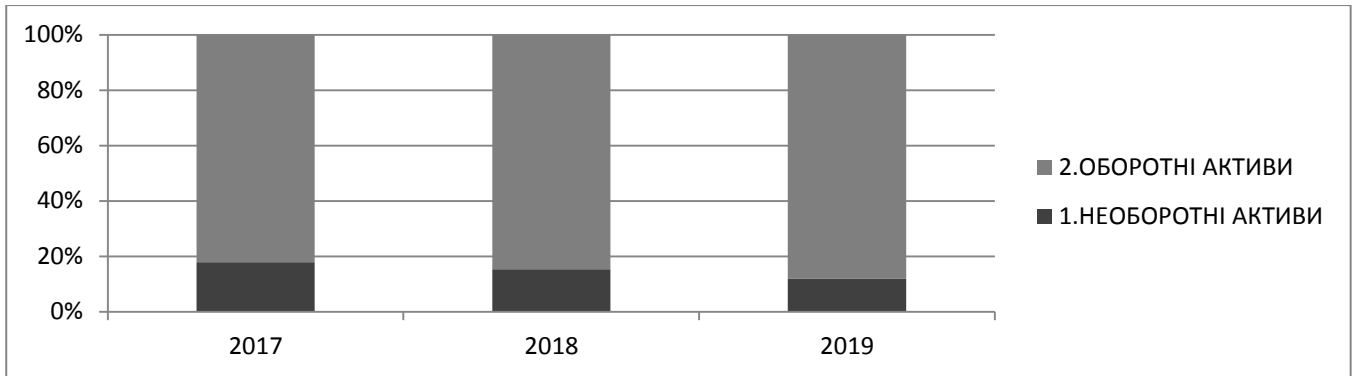

Рис. 2.10. Динаміка зміни частки оборотних та необоротних активів в структурі балансу ТОВ «ДЗКО»

Таблиця 2.13

Структура оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Показники	2017	2018	2019
Запаси	22,90	26,23	22,97
Дебіторська заборгованість	53,54	69,23	65,14
Грошові кошти та їх еквіваленти	20,90	1,93	10,01
Інші оборотні активи	2,66	2,61	1,87
Всього:	100	100	100

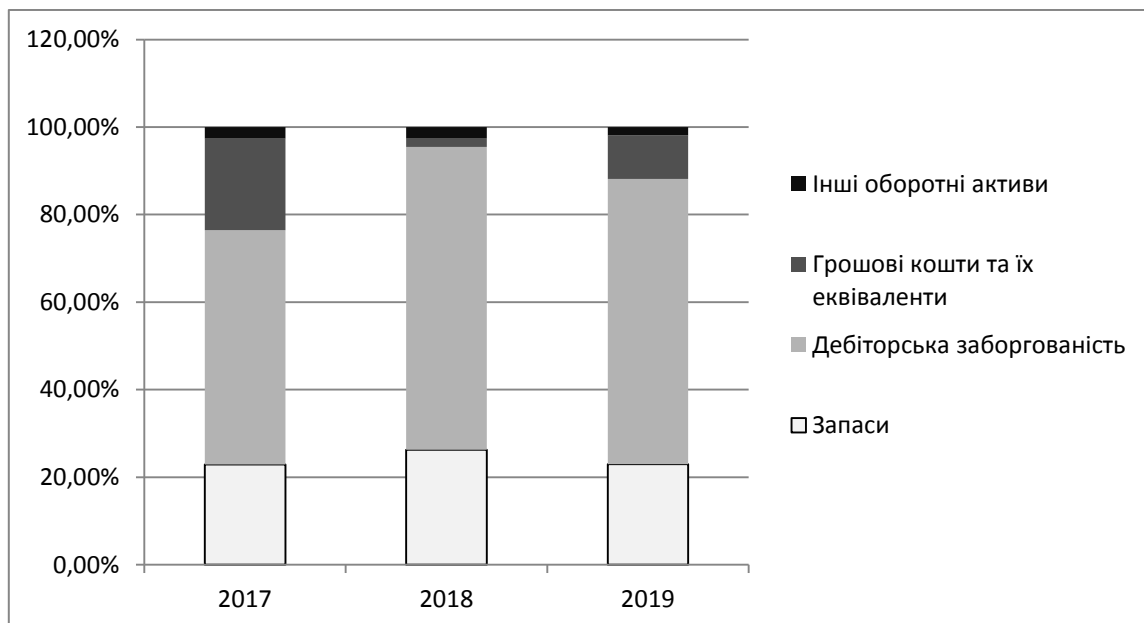

Рис. 2.11. Динаміка структури оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Таблиця 2.14

Показники оцінки майнового стану ТОВ «ДЗКО»

Показник	Формула розрахунку	Значення			Відхилення, (+,-)	
		2017	2018	2019	2018/2019	2019/2018
1. Сума наявних у підприємства господарських коштів	Валюта (підсумок) балансу=Ф.1, стр.1300	50341	67807	70830	17466	3023
2. Коефіцієнт зносу	Сума зносу/Первісна вартість основних засобів=Ф.1, стр. 1012/Ф.1, стр. 1011	0,602	0,609	0,678	0,007	0,069
3. Коефіцієнт придатності	Залишкова вартість основних засобів/Первинна вартість основних засобів=(Ф.1, стр. 1011 - Ф.1, стр. 1012)/Ф.1, стр. 1011	0,398	0,391	0,322	-0,007	0,069

Таблиця 2.15

Показники оцінки стану оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Показник	Значення			Відхилення, (+,-)	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1. Коефіцієнт реальної вартості оборотних активів у майні підприємства (K_{pv})	0,821	0,846	0,881	0,025	0,035
2. Частка оборотних активів, що важко реалізувати у загальному обсязі оборотних активів ($doav$), %	68,97%	93,62%	87,91%	0,247	-0,057
3. Коефіцієнт співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів (K_c)	0,19	0,22	0,20	0,034	-0,020
4. Час обороту оборотних активів (toa), дні	114	113	106	-0,825	-7,136

Таблиця 2.16

Показники стану джерел фінансування оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Показник	Значення			Відхилення	
	2017	2018	2019	16/15	17/16
1. Власний оборотний капітал (ВОК), тис грн	4493	6919	12379	2426	5460
2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км)	0,33	0,40	0,60	0,07	0,20
3. Коефіцієнт забезпечення власними засобами (Кз)	0,11	0,12	0,20	0,01	0,08

Щодо необоротних активів підприємства, у 2018 році відбулося їх збільшення на 15,86% у порівнянні з 2017 роком. У 2019 році даний показник зменшився на 19,30% у порівнянні з 2018 роком.

Оборотні активи підприємства мають тенденцію до зростання. Якщо у 2018 році має місце збільшення на 38,79% у порівнянні з 2017 роком, то у 2019 році – на 4,46% у порівнянні з 2018 роком, хоча темп знизився.

Слід виділити позитивні зміни, які сприяли підвищенню фінансового стану підприємства. Оборотні активи збільшувалися протягом 2017-2019 рр., що зменшує ризик компенсації авансованого капіталу та підвищує його віддачу внаслідок прискорення оборотності оборотних коштів. В той же час, у 2019 році найбільшу питому вагу у структурі активу балансу займають оборотні кошти (88,13%), а необоротні становлять – 11,87%. Це свідчить про те, що підприємство повільно оновлювало основні фонди (обладнання) протягом 2019 року. Це може негативно вплинути на діяльність підприємства, так як обладнання залишається морально старим.

Власний оборотний капітал - це сума власних оборотних активів, яка доступна для щоденної операційної діяльності компанії. Якщо значення показника від'ємне, то в компанії недостатньо коштів для забезпечення безперебійної діяльності за рахунок постійних фінансових ресурсів. Це створює ризик втрати ліквідності і стійкості підприємства [24, 28]. Враховуючи, що власний оборотний капітал підприємства протягом 2017-2019 рр. приймає

додатне значення (4493 тис. грн, 6919 тис. грн, 12379 тис. грн відповідно), та має зростаючу тенденцію, ліквідність і стійкість підприємства у нормі.

Коефіцієнт показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Нормативним вважається значення 0,1 і вище. Позитивне значення свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Від'ємне значення показника свідчить, що власний капітал і кошти, залучені на довгостроковій основі, спрямовані на фінансування необоротних засобів, тому для фінансування оборотних активів необхідно звертатися до позичкових джерел фінансування. Це веде до зниження фінансової стійкості [28]. Отже, можна зробити висновок, що протягом 2017-2019 рр. підприємство ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» набувало фінансову стійкість, так як кожного року значення даного коефіцієнту було додатнім і відповідно вище за нормативне значення. У 2017 році коефіцієнт маневреності власного капіталу становив 0,33, а у 2018 році дорівнював 0,40; це на 0,07 більше, ніж у 2017 році. У 2019 році коефіцієнт маневреності власного капіталу прийняв значення 0,60, тобто зріс на 0,2 одиниці відносно 2018 року.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами відноситься до групи показників фінансової стійкості та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії. Нормативним значенням є 0,1 і вище. Високе значення говорить про фінансову стійкість компанії і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування компанії. І навпаки, значення нижче нормативного свідчить про значну фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. В умовах погіршення ринкової ситуації компанія, в такому

випадку, не зможе продовжити свою діяльність. Негативне значення показника говорить про те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і в компанії немає довгострокових коштів для формування власного оборотного капіталу [29]. Протягом 2017-2019 рр. коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами приймав позитивне значення. У 2017 році показник дорівнював 0,11, у 2018 році становив 0,12, що на 0,01 більше у порівнянні з 2017 роком. У 2019 році коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами становив 0,20, що на 0,08 більше, ніж у 2018 році. Значення коефіцієнту протягом 2017-2019 рр. збільшувалося, воно залишалось додатним і відповідно більшим за нормативне значення. Отже, за даним показником, протягом періоду, що аналізується, підприємство було фінансово стійким.

2.5. Аналіз ділової активності підприємства

Ділова активність — це комплексна характеристика, яка відображає зусилля підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різних напрямках діяльності. Ділова активність підприємства у фінансовому аспекті проявляється, насамперед, у швидкості обороту його коштів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності.

Таким чином, ділова активність може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Ділову активність підприємства можна оцінювати як на якісному, так і на кількісному рівні. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства [24].

Отже, аналіз ділової активності підприємства доцільно розпочати з розрахунку показників ділової активності, результати розрахунків подані у таблиці 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка показників ділової активності ТОВ «ДЗКО»

№	Показник	Формула розрахунку	Значення			Відхилення(+,-)	
			2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
1	Коефіцієнт оборотності активів (коефіцієнт трансформації)	$K_a = \text{ЧВР} / \text{Сва} = \text{Чистий дохід (виручка) від реалізації} / \text{Середньорічна вартість активів} = \Phi.2, \text{ стр.2000} / \Phi.1, \text{ стр.1300 (середнє значення)}$	0,81	0,78	0,77	-0,030	-0,008
2	Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$K_{oa} = \text{ЧВР} / \text{Своа} = \text{Чистий дохід (виручка) від реалізації} / \text{Середньорічна вартість оборотних активів} = \Phi.2, \text{ стр.2000} / \Phi.1, \text{ стр.1195 (середнє значення)}$	1,03	0,93	0,89	-0,104	-0,040
3	Коефіцієнт оборотності запасів	$K_{oz} = \text{Срп} / \text{СВз} = \text{Собівартість реалізованої продукції} / \text{Середньорічна вартість запасів} = \Phi.2, \text{ стр.2050} / \Phi.1, \text{ стр.1100 (середнє значення)}$	2,86	3,35	3,26	0,491	-0,092
4	Показник тривалості обороту запасів	$t_z = \text{Кількість днів у періоді} / K_{oz}$	125,89	107,45	110,47	-18,446	3,023
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{dz} = \text{ЧВР} / \text{СВдз} = \text{Чистий дохід (виручка) від реалізації} / \text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості} = \Phi.2, \text{ стр.2000} / \Phi.1, \text{ стр. [1125-1155] (середнє значення)}$	1,96	1,46	1,32	-0,502	-0,138
8	Показники тривалості обороту дебіторської заборгованості	$t_{dz} = \text{Кількість днів у періоді} / K_{dz}$	183,78	247,02	272,95	63,242	25,935
9	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{kz} = \text{Срп} / \text{СВкз} = \text{Собівартість реалізованої продукції} / \text{Середньорічна вартість кредиторської заборгованості} = \Phi.2, \text{ стр.2050} / \Phi.1, \text{ стр. [1610-1650] (середнє значення)}$	3,22	3,20	3,22	-0,022	0,026
10	Показник періоду обороту кредиторської заборгованості	$t_{kz} = \text{Кількість днів у періоді} / K_{kz}$	111,84	112,60	111,69	0,757	-0,909
11	Тривалість операційного циклу	$T_{oc} = t_z + t_{dz}$	309,67	354,46	383,42	44,796	28,958
12	Тривалість фінансового циклу	$T_{fc} = T_{oc} - t_{kz} = t_z + t_{dz} - t_{kz}$	197,83	241,87	271,73	44,039	29,867

Аналіз ділової активності підприємства показав, що тривалість операційного циклу у 2018 році збільшилася на 44,79 днів у порівнянні з 2017 роком. До таких змін призвели збільшення показників періоду обороту кредиторської та дебіторської заборгованостей на 0,75 дні та 63,24 днів відповідно.

Щодо 2019 року, тривалість операційного циклу збільшилася на 28,95 днів у порівнянні з 2018 роком. Дане збільшення пов'язане зі збільшенням показника періоду обороту дебіторської заборгованості на 25,93 днів.

Даний показник свідчить скільки днів у середньому потрібно для виробництва, продажу та оплати продукції підприємства, тобто період протягом якого грошові кошти пов'язані в запасах. Збільшення тривалості операційного циклу свідчить про те, що підприємство протягом періоду, що аналізується повільніше виробляло та реалізовувало свою продукцію, що не є позитивною зміною.

Щодо тривалості фінансового циклу, у 2018 році даний показник збільшився на 44,04 дні у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році збільшився на 29,86 днів, у порівнянні з 2018 роком. У 2018-2019 роках має місце збільшення фінансового циклу, що негативно впливає на роботу підприємства, тому необхідно шукати джерела додаткових ресурсів (рис. 2.12).

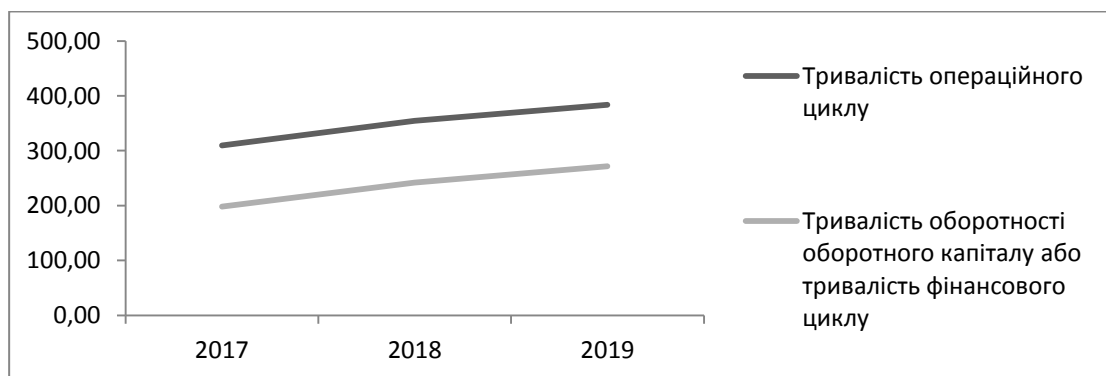

Рис. 2.12. Динаміка тривалості операційного та фінансового циклу ТОВ

«ДЗКО»

Динаміка основних показників ділової активності підприємства зображена на рисунках 2.13 та 2.14.

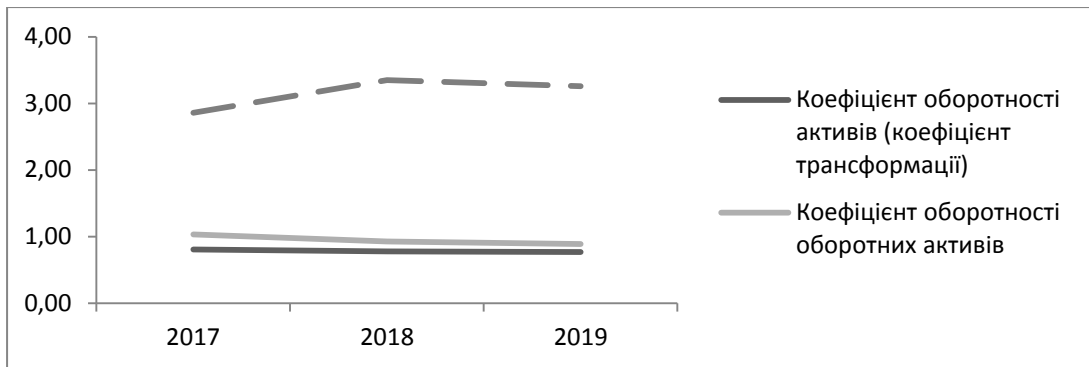

Рис. 2.13. Динаміка показників ділової активності ТОВ «ДЗКО»

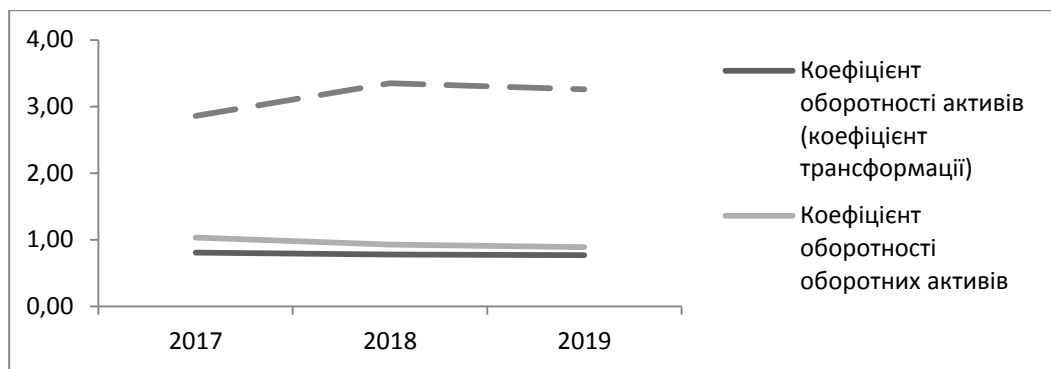

Рис. 2.14. Динаміка оборотів дебіторської та кредиторської заборгованостей ТОВ «ДЗКО»

Наступний етап виконання аналізу ділової активності підприємства – це аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу підприємства (табл. 2.18).

Важливим показником використання оборотного капіталу є тривалість обороту оборотних активів. Проаналізувавши даний показник, робимо висновок, що тривалість обороту у 2018 році збільшилася на 9,75 днів у порівнянні з 2017 роком. У зв'язку з цим до обігу було додатково залучено 4958,915 тис. грн. Це означає, що, завдяки сповільненню оборотності оборотних активів, на підприємстві виникла нестача коштів у розмірі 4958,91 тис. грн, що негативно впливає на роботу підприємства в цілому.

Таблиця 2.18

Аналіз показників ефективності використання оборотного капіталу ТОВ

«ДЗКО»

Показник	Формула	Значення			Відхилення	
		2017	2018	2019	16/15	17/16
1. Чистий дохід, тис.грн	X	130992	183138	212656	52146	29518
2. Кількість днів періоду, що аналізується	X	360	360	360	0	0
3. Середньодобовий чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	$O_{oa} = ЧД / Кд$	363,87	508,72	590,71	144,85	81,99
4. Середня сума оборотних активів, тис.грн	X	31763,5	49367	59904	17603,05	10537
5. Тривалість обороту оборотних активів, дні	$t_{oa} = (OA * Кд) / ЧД$	87,29	97,04	101,41	9,75	4,37
6. Коефіцієнт оборотності обігових коштів, кількість оборотів	$K_{ob} = ЧД / OA$	4,12	3,71	3,55	-0,41	-0,16
7. Вивільнено з обігу (-), тис.грн; залучено до обігу (+), тис.грн	$\Delta t_{oa} * O_{oa}$	X	4958,915	2580,076	X	-2378,84

Також, для оцінки ефективності управління оборотними активами, використовується інтегральний показник ефективності використання оборотних активів. В залежності від значення даного показника виділяють відповідний рівень інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства (табл. 2.19), проведений розрахунок інтегрального показника відображено в таблиці 2.20.

Як ми бачимо, протягом періоду, що аналізується, значення даного показника було нижчим нормативного. У 2017 році інтегральний показник прийняв значення 0,071, що навіть не відповідає дуже низькому рівню інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства.

Таблиця 2.19

Класифікаційні ознаки рівня інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства [23, 28]

Значення інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства	Клас інтегрального показника	Рівень інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства
4,21–5,0	I	Дуже високий
3,41–4,20	II	Високий
2,61–3,40	III	Середній
1,81–2,60	IV	Низький
1,0–1,80	V	Дуже низький

Таблиця 2.20

Аналіз інтегрального показника ефективності використання оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Показник	Формула	Значення			Відхилення	
		2017	2018	2019	16/15	17/16
1. Середні залишки оборотних активів, тис.грн	X	31763,5	49367	59904	17603,5	10537
2. Чистий дохід від реалізації, тис. грн	X	130992	183138	212656	52146	29518
3. Прибуток до оподаткування, тис. грн	X	1093	2826	4939	1733	2113
4. Оборотність оборотних активів, оборотів	$koa = \frac{ЧД}{\overline{ОА}}$	4,12	3,71	3,55	-0,41	-0,16
5. Рентабельність оборотних активів	$Ro_a = \frac{\Pi_{до\ оп}}{\overline{ОА}}$	0,034	0,057	0,082	0,023	0,025
6. Інтегральний показник ефективності використання оборотних активів	$Io_a = \sqrt{Ro_a * ko_a}$	0,071	0,106	0,146	0,035	0,040

Щодо 2018 року, даний показник збільшився на 0,035 у порівнянні з 2017 роком, але все одно залишився поза нормативним рівнем. Якщо казати про 2019 рік, у порівнянні з 2018 роком інтегральний показник збільшився на 0,040 одиниць. Динаміку даного показника зображено на рисунку 2.15.

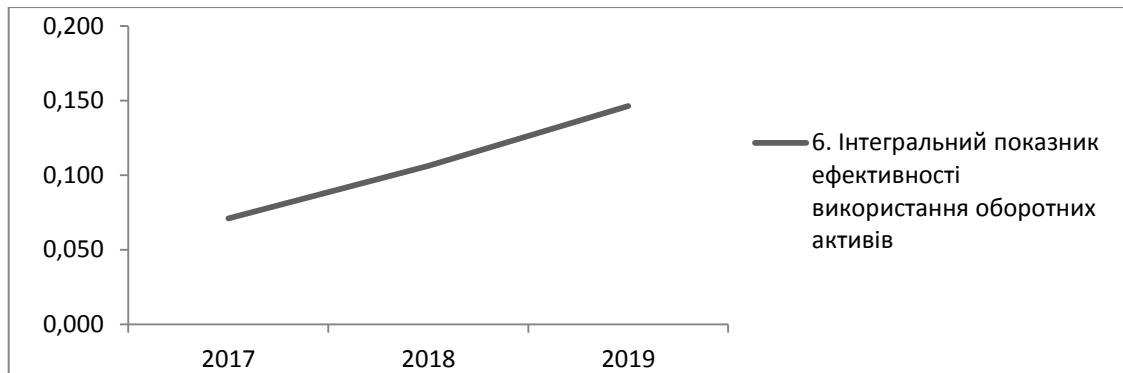

Рис. 2.15. Динаміка інтегрального показника ефективності використання оборотних активів ТОВ «ДЗКО»

Отже, можна зробити висновок, що ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» не ефективно використовувало свої оборотні активи протягом 2017-2019 рр., рівень інтегрального показника ефективності управління оборотними активами підприємства є критичним.

Наступний крок – це визначення факторів, що впливають на зміну чистого доходу та на зміну прибутку до оподаткування (у 2018 році в порівнянні з 2017 роком та у 2019 році у порівнянні з 2018 роком).

Для визначення впливу факторів на зміну чистого доходу скористаємося формулою для розрахунку чистого доходу (2.19):

$$\text{ЧД} = \overline{\text{ОА}} * k_{\text{ОА}} \quad (2.19)$$

де:

$\overline{\text{ОА}}$ – середні залишки оборотних коштів, тис. грн;

$k_{\text{ОА}}$ – оборотність оборотних активів, обороти.

Скориставшись методом абсолютних різниць, складаємо формулу для визначення зміни чистого доходу за рахунок середньої суми оборотних активів (2.20) та коефіцієнту оборотності оборотних активів (2.21), маємо:

$$\Delta \text{ЧД}_{\text{ОА}} = \Delta \overline{\text{ОА}} * k_{\text{ОА}_0} \quad (2.20)$$

де:

$\Delta \text{ЧД}_{\text{ОА}}$ – зміна чистого доходу за рахунок зміни середніх залишків оборотних коштів, тис. грн;

$\overline{\Delta OA}$ – зміна середніх залишків оборотних коштів, тис. грн;

k_{OA_0} – оборотність оборотних активів у базовому періоді, обороти.

$$\Delta ЧД_{k_{OA}} = \overline{OA_1} * \Delta k_{OA} \quad (2.21)$$

де:

$\Delta ЧД_{k_{OA}}$ - зміна чистого доходу за рахунок зміни оборотності оборотних активів, тис. грн;

$\overline{OA_1}$ – середні залишки оборотних коштів фактичного періоду, тис. грн;

Δk_{OA} – зміна оборотності оборотних активів, обороти.

За результатами розрахунків, що подані у таблиці 2.21, робимо висновок, що чистий дохід у 2018 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 6284 тис. грн. За рахунок збільшення середніх залишків оборотних активів, чистий дохід збільшився на 8344,82 тис. грн. За рахунок зменшення оборотності оборотних активів, чистий дохід зменшився на 2060,82 тис. грн.

Таблиця 2.21

Вплив факторів на зміну чистого доходу ТОВ «ДЗКО»

Показники	2018	2019
1. Зміна чистого доходу за рахунок зміни середніх залишків оборотних коштів, тис. грн; $\Delta ЧД_{OA}$	72596,46	39089,37
2. За рахунок зміни середніх залишків оборотних коштів, тис. грн; $\overline{\Delta OA}$	-20450,46	-9571,37
3. За рахунок зміни оборотності оборотних активів, обороти. Δk_{OA}	52146	29518

У 2019 році чистий дохід збільшився на 29518 тис. грн. у порівнянні з 2018 роком. Дане збільшення відбулося за рахунок збільшення середніх залишків оборотних коштів (на 39089,37 тис. грн) та зменшення оборотності оборотних активів (на 9571,37 тис. грн).

Для визначення впливу факторів на зміну прибутку до оподаткування скористаємося формулою для розрахунку прибутку до оподаткування (2.22):

$$П_{до оп} = \overline{OA} * R_{OA} \quad (2.22)$$

де:

$\Pi_{\text{до оп}}$ – прибуток до оподаткування, тис. грн;

$\overline{OA}$ – середні залишки оборотних коштів, тис. грн;

R_{OA} – рентабельність оборотних активів.

Скориставшись методом абсолютних різниць, складаємо формулу для визначення зміни прибутку до оподаткування за рахунок середньої суми оборотних активів (2.23) та рентабельності оборотних активів (2.24), маємо:

$$\Delta\Pi_{\text{до оп}\overline{OA}} = \Delta\overline{OA} * R_{OA_0} \quad (2.23)$$

де:

$\Delta\Pi_{\text{до оп}\overline{OA}}$ – зміна прибутку до оподаткування за рахунок зміни середніх залишків оборотних коштів, тис. грн.;

$\Delta\overline{OA}$ – зміна середніх залишків оборотних коштів, тис. грн;

R_{OA_0} – рентабельність оборотних активів у базовому періоді.

$$\Delta\Pi_{\text{до оп}R_{OA}} = \overline{OA}_1 * \Delta R_{OA} \quad (2.24)$$

де:

$\Delta\Pi_{\text{до оп}R_{OA}}$ – зміна прибутку до оподаткування за рахунок зміни рентабельності оборотних активів, тис. грн.;

$\overline{OA}_1$ – середні залишки оборотних коштів фактичного року, тис. грн;

ΔR_{OA} – зміна рентабельності оборотних активів.

Результати розрахунків подані у таблиці 2.22.

Таблиця 2.22

Вплив факторів на зміну прибутку до оподаткування ТОВ «ДЗКО»

Показники	2018	2019
1.Зміна прибутку до оподаткування за рахунок зміни середніх залишків оборотних коштів, тис. грн.; $\Delta\Pi_{\text{до оп}\overline{OA}}$	605,75	603,19
2.Зміна прибутку до оподаткування за рахунок зміни рентабельності оборотних активів, тис. грн.; $\Delta\Pi_{\text{до оп}R_{OA}}$	1127,25	1509,81
3.Зміна прибутку до оподаткування $\Delta\Pi_{\text{до оп}}$	1733	2113

За результатами розрахунків, що подані у таблиці 2.22, робимо висновок, що прибуток до оподаткування у 2018 році в порівнянні з 2017 роком збільшився на 1733 тис. грн. За рахунок збільшення середніх залишків оборотних активів, прибуток до оподаткування збільшився на 605,75 тис. грн. За рахунок збільшення рентабельності оборотних активів, прибуток до оподаткування збільшився на 1127,25 тис. грн. Щодо 2019 року, прибуток до оподаткування збільшився на 2113 тис. грн у порівнянні з 2018 роком. За рахунок збільшення середніх залишків оборотних активів, прибуток до оподаткування збільшився на 603,19 тис. грн. За рахунок збільшення рентабельності оборотних активів, прибуток до оподаткування збільшився на 1509,81 тис. грн.

Отже, чистий дохід у 2018-2019 роках збільшився, прибуток до оподаткування в свою чергу також збільшився. Робота підприємства у 2018-2019 році була прибутковою, що є позитивним результатом діяльності.

2.6. Визначення типу фінансової стійкості підприємства

Аналіз фінансової стійкості підприємства слід розпочинати з аналізу абсолютних показників фінансової стійкості (табл. 2.23).

Проаналізувавши абсолютні показники фінансової стійкості, робимо висновок, що власний капітал підприємства у 2018 році збільшився на 3852 тис. грн у порівнянні з 2017 роком. У 2019 році власний капітал також збільшився на 3449 тис. грн у порівнянні з 2018 роком.

Необоротні активи підприємства у 2018 році збільшилися на 1426 тис. грн у порівнянні з 2017 роком. У 2019 році необоротні активи зменшилися на 2011 тис. грн. у порівнянні з 2018 роком.

Наявність власних оборотних коштів протягом 2017-2019 рр. приймала додатне значення. Отже, власних оборотних коштів підприємства вистачало на покриття величини необоротних активів.

Таблиця 2.23

Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості ТОВ «ДЗКО»

Показник	Значення			Відхилення(+,-)	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
Власний капітал	13487	17339	20788	3852	3449
Необоротні активи	8994	10420	8409	1426	-2011
Наявність власних оборотних коштів	4493	6919	12379	2426	5460
Довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0
Функціонує капітал	27860	40048	41633	12188	1585
Короткострокові кредити банку	0	0	0	0	0
Загальна величина джерел формування запасів і витрат	4493	6919	12379	2426	5460
Загальна величина запасів і витрат	4493	6919	12379	2426	5460
Надлишок (+) або нестача (-) оборотних коштів для формування запасів і витрат	0	0	0	0	0
Надлишок (+) або нестача (-) власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів і витрат	0	0	0	0	0
Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини основних джерел формування запасів і витрат	0	0	0	0	0
Трикомпонентний показник типу фінансової стійкості	{1;1;1}	{1;1;1}	{1;1;1}	x	x

Надлишок власного капіталу на покриття необоротних активів у 2018 році становив 6919 тис. грн, це на 2426 тис. грн більше, ніж у 2017 році. У 2019 році надлишок дорівнював 12379 тис. грн, що на 5460 тис. грн більше, ніж у 2018 році. Так як підприємству вистачало власного капіталу, не було необхідності залучати довгострокові зобов'язання

Функціонує капітал має позитивну динаміку протягом 2017- 2019рр. Якщо у 2018 році функціонує капітал збільшився на 12188 тис. грн, то у 2019 році – на 1585 тис. грн. у порівнянні з 2018 роком.

Короткострокові кредити банку не залучалися протягом 2017-2019 рр.

Отже, загальна величина джерел формування запасів і витрат у 2017 році становила 4493 тис. грн., у 2018 році – 6919 тис. грн., що на 2426 тис. грн. більше, ніж у 2017 році. У 2019 році загальна величина джерел формування запасів і витрат збільшилася на 5460 тис. грн. і стала дорівнювати 12379 тис. грн.

Таблиця 2.24

Типи фінансової стійкості

Показники	Типи фінансової стійкості			
	абсолютна стійкість $S = \{1,1,1\}$	нормальна стійкість $S = \{0,1,1\}$	передкризовий стан $S = \{0,0,1\}$	кризовий стан $S = \{0,0,0\}$
$\Phi^B = B - Зп$	$\Phi^B \geq 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$	$\Phi^B < 0$
$\Phi^{ВД} = ВД - Зп$	$\Phi^{ВД} \geq 0$	$\Phi^{ВД} \geq 0$	$\Phi^{ВД} < 0$	$\Phi^{ВД} < 0$
$\Phi^{ЗК} = ЗК - Зп$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} \geq 0$	$\Phi^{ЗК} < 0$
Стисла характеристика	Висока платоспроможність: підприємство не залежить від кредитів	Нормальна платоспроможність: ефективне використання позикових коштів - висока доходність виробничої діяльності	Порушення платоспроможності: необхідне залучення додаткових джерел	Неплатоспроможність підприємства - межа банкрутства

Це обумовило той факт, що надлишку або нестачі оборотних коштів для формування запасів та витрат протягом 2017-2019 рр. не було.

Надлишку або нестачі власного капіталу і довгострокових зобов'язань для формування запасів і витрат не було протягом 2017-2019 рр.

Надлишку або нестачі загальної величини основних джерел формування запасів і витрат не було протягом 2017-2019 рр.

За трьома останніми показниками сформовано трикомпонентний показник типу фінансової стійкості, характеристика якого подана у таблиці 2.24. Отже, робимо висновок, що протягом 2017-2019 рр. стану підприємства відповідає абсолютна фінансова стійкість. У такій ситуації підприємство має високу платоспроможність, використовуючи власний оборотний капітал для формування необхідних виробничих запасів, та цілком не залежить від короткострокових та довгострокових зобов'язань. Якщо розглядати дану ситуацію зі сторони фінансового менеджменту, то оптимальним вважається нормальна стійкість. Для підприємства нормальна фінансова стійкість є найбільш бажаною. Саме у такій ситуації спостерігається нормальна платоспроможність, ефективне використання позикових коштів, а також висока доходність виробничої діяльності.

2.7. Аналіз ліквідності й платоспроможності, інтегральна оцінка фінансової сталості підприємства

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу зі статтями пасиву (табл. 2.26), при цьому активи розділяються за ступенем ліквідності, пасиви – за терміновістю погашення. Наступний крок – порівняння фактичного балансу з абсолютно ліквідним (табл. 2.27).

Можна зробити висновок, що протягом 2017-2019 рр. баланс ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» мав нормальну ліквідність.

Найбільш ліквідні активи у 2018 році зменшилися на 87,19% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році навпаки збільшилися на 464,67% у порівнянні з 2018 роком. Активи, що швидко реалізуються збільшились у 2018 році на 74,67% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році на 1,76% відповідно до 2018 року. Активи, що реалізуються повільно збільшилися у 2018 році на 56,64% у

порівнянні з 2017 роком. У 2019 році зменшилися на 6,29% у порівнянні з 2018 роком. Щодо активів, що важко реалізуються, у 2018 році їх частина збільшилася на 15,85% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році їх частина зменшилася на 19,29% у порівнянні з 2018 роком.

Щодо групи пасивів, що є найбільш терміновими, у 2018 році їх частина збільшилася на 36,94% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році мали незначний ріст(0,33%). Підприємство не мало коротко -, середньо - та довгострокових пасивів. Щодо постійних пасивів, у 2018 році вони збільшилися на 28,56% у порівнянні з 2017 роком, у 2019 році зросли на 19,89% у порівнянні з 2018 роком.

Наступним кроком при аналізі ліквідності й платоспроможності підприємства є розрахунок коефіцієнтів ліквідності (табл. 2.28) та порівняння їх з нормативними значеннями. Динаміка коефіцієнту покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), коефіцієнту швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) та коефіцієнту абсолютної (миттєвої) ліквідності протягом 2017-2019 рр. зображена на рисунку 2.20.

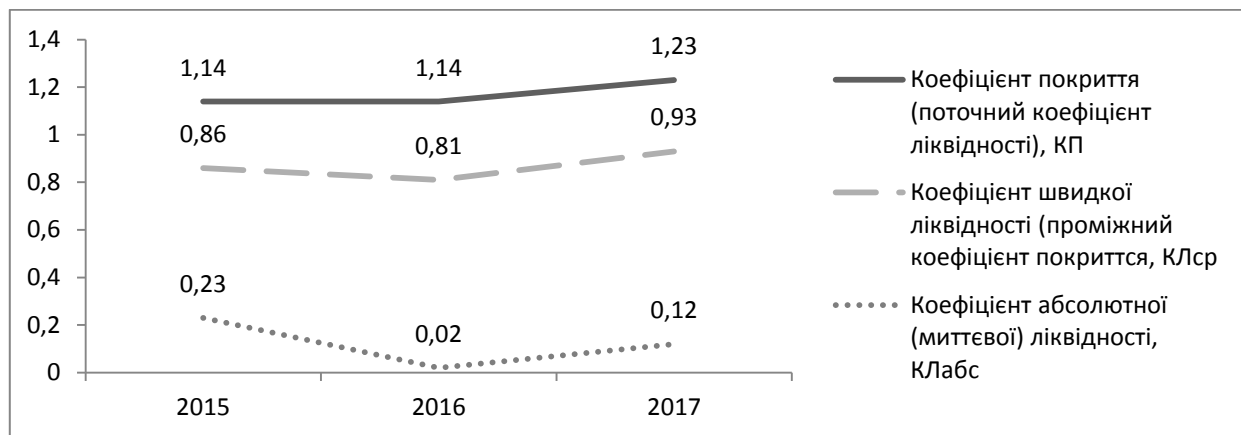

Рис. 2.20 Динаміка коефіцієнтів ліквідності ТОВ «ДЗКО»

Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності) – це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів. Показник демонструє, скільки в компанії є гривень оборотних коштів на кожну гривню поточних зобов'язань. Нормативне значення даного показника коливається у межах 2-2,5.

Таблиця 2.26

Результати розрахунків аналізу ліквідності балансу ТОВ «ДЗКО»

№	Показник	Формула розрахунку	Значення						Відхилення(%)	
			2017		2018		2019		2018/2017	2019/2018
	АКТИВ	x								
1	A1 (Найбільш ліквідні активи)	1160+1165	8642	17,17	1107		6251	8,83	-87,19	464,67
2	A2 (Активи, що швидко реалізуються)	[1120-1155]	22875	45,44	39956	58,93	40662	57,41	74,67	1,76
3	A3 (Активи, що реалізуються повільно)	1100+1190	10565	20,99	16550	24,41	15508	21,89	56,64	-6,29
4	A4 (Активи, що важко реалізуються)	1095	8994	17,87	10420	15,37	8409	11,87	15,85	-19,29
5	Баланс	x	50341	100	67807	100	70830	100	34,69	4,45
	ПАСИВ	x	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	x	x
1	П1 (Найбільш термінові зобов'язання)	[1610-1690]	36854	73,21	50468	74,43	50637	71,49	36,94	0,33
2	П2 (Короткострокові пасиви)	1600+1605	0	0	0	0	0	0	-	-
3	П3 (Довгострокові та середньострокові пасиви)	1595	0	0	0	0	0	0	-	-
4	П4 (Постійні пасиви)	1495	13487	26,79	17339	25,57	20788	29,35	28,56	19,89
5	Баланс	x	50341	100	67807	100	70830	100	34,69	4,45

Таблиця 2.27

Порівняння абсолютно ліквідного балансу з фактичним

Абсолютно ліквідний баланс	Співвідношення активів та пасивів фактичного балансу		
	2017	2018	2019
$A1 \geq П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$	$A1 < П1$
$A2 \geq П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$	$A2 > П2$
$A3 \geq П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$	$A3 > П3$
$A4 \leq П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$	$A4 < П4$
	Нормальна ліквідність	Нормальна ліквідність	Нормальна ліквідність

Таблиця 2.28

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності ТОВ «ДЗКО»

Показник	Формула розрахунку	Значення			Відхилення(+,-)		Нормативне значення коефіцієнтів
		2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018	
Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), КП	$KП=(A1+A2+A3)/(П1+П2)=\text{Поточні активи}/\text{Поточні пасиви}$	1,14	1,14	1,23	0,00	0,091	2-2,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття), КЛср	$KЛср=(A1+A2)/(П1+П2)=(\text{Поточні активи}-\text{Запаси})/\text{Поточні пасиви}$	0,86	0,81	0,93	-0,042	0,113	0,7-0,8
Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності, КЛабс	$KЛабс=Л1/(П1+П2)=\text{Грошові кошти}/\text{Поточні пасиви}$	0,23	0,02	0,12	-0,213	0,102	0,2-0,25
Чистий оборотний капітал, ЧОК, (тис. грн)	$ЧОК=\text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}$	5228	7145	11784	1917	4639	x

Коефіцієнт покриття (поточного коефіцієнту ліквідності) ТОВ «ДЗКО» у 2017 - 2018 роках він становив 1,14, у 2019 році дорівнював 1,23. Отже, значення даного коефіцієнту протягом 2017-2019 рр. не відповідало нормативному. Це означає, що протягом періоду, що аналізується, оборотних активів не було достатньо, щоб своєчасно сплатити за поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) – це індикатор короткострокової ліквідності компанії, який вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання за допомогою високоліквідних активів. Нормативне значення даного показника коливається у межах від 0,7 до 0,8.

Щодо коефіцієнту швидкої ліквідності (проміжного коефіцієнту покриття), спостерігаються незначні зміни даного показника. Якщо у 2017 році він дорівнював 0,86, то у 2018 році він зменшився до 0,81. У 2019 році показник прийняв значення 0,93. Значення показника свідчить, що на кожен гривню поточних зобов'язань припадає стільки гривень, скільки становить коефіцієнт швидкої ліквідності відповідного року. Так як протягом 2017-2019 рр. коефіцієнт швидкої ліквідності приймав значення близькі до нормативного, робимо висновки, що компанія має ліквідні оборотні кошти для своєчасного розрахунку за зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності – це співвідношення найбільш ліквідної частини активів і поточних (короткострокових) зобов'язань. Найбільш ліквідні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти. Даний показник демонструє частку поточних зобов'язань компанії, що може бути погашена негайно. Нормативне значення даного показника коливається в межах від 0,2 до 0,25.

У 2017 році коефіцієнт абсолютної ліквідності прийняв значення 0,23. Щодо 2018 року показник зменшився на 0,213, у порівнянні з 2017 роком і прийняв значення 0,02. У 2019 році даний коефіцієнт збільшився на 0,102, у порівнянні з 2018 роком, і прийняв значення 0,12. Даний показник свідчить про

те, що на кожну гривню поточних зобов'язань припадає близько 0,23 (2017 рік), 0,02 (2018 рік), 0,102 (2019 рік) гривні грошових коштів та їх еквівалентів. Тільки у 2017 році показник відповідав нормативу. Розраховані значення у 2018-2019 рр. не відповідають нормативному значенню, отже, підприємство не може вчасно погасити борги у випадку, коли термін платежів настане у непередбачуваний момент. Динаміка даного показника є позитивною але нестабільною, а самі показники значно нижчі від нормативного значення. Отже, покращення даної ситуації не відбувається.

Провівши детальний аналіз коефіцієнтів ліквідності даного підприємства, доцільним буде розрахувати узагальнюючий показник ліквідності підприємства (табл. 2.29).

Таблиця 2.29

Узагальнюючий показник ліквідності ТОВ «ДЗКО»

	2017	2018	2019
Узагальнюючий показник ліквідності	0,51	0,569	0,695

Наступний крок – це оцінка ймовірності затримки платежів даним підприємством. Для цього необхідно скористатися моделлю, що дає змогу оцінити ймовірність затримки платежів фірмою залежно від значення дискримінантного показника (2.34).

$$Q = -0,16X_1 - 0,22X_2 + 0,87X_3 + 0,1X_4 - 0,2X_5 \quad (2.34)$$

де:

$$X_1 = \frac{\text{Грошові кошти} + \text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Підсумок балансу}};$$

$$X_2 = \frac{\text{Власник капітал} + \text{Довгострокові пасиви}}{\text{Підсумок балансу}};$$

$$X_3 = \frac{\text{Фінансові витрати}}{\text{Чистий дохід}};$$

$$X_4 = \frac{\text{Фонд заробітної плати + Соціальні відрахування}}{\text{Чистий фінансовий результат}};$$

$$X_5 = \frac{\text{Прибуток до оподаткування}}{\text{Позиковий капітал}}.$$

Розрахунки змінних функції Q (X_1, X_2, X_3, X_4, X_5), що дає змогу оцінити ймовірність затримки платежів ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» подано у таблиці 2.30.

Таблиця 2.30

Розрахунок змінних функції Q

	Формула розрахунку	Значення		
		2017	2018	2019
X_1	$(1165 + (\text{від } 1125 \text{ до } 1155)) / 1900$	0,6260702	0,6055864	0,6623323
X_2	$(1495 + 1595) / 1900$	0,2679128	0,2557111	0,2934915
X_3	$2250 / 2000$	0	0	-0,004068
X_4	$(2505 + 2510) / 2350$	4,3627232	3,1700475	3,1753086
X_5	$2290 / (1595 + 1695)$	0,0296576	0,0559959	0,0986971

За допомогою значень змінних функції, необхідно розрахувати значення функції Q у кожному році, що аналізується і, відповідно до нього, підібрати ймовірність затримки платежів (табл. 2.31).

Таблиця 2.31

Ймовірність затримки платежів ТОВ «ДЗКО»

	2017	2018	2019
Значення Q	0,270042	0,150415	0,119763
Ймовірність затримки платежів, %	100	90	90

Наступним етапом роботи є інтегральна оцінка фінансового стану підприємства за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана та коефіцієнту Бівера.

П'ятифакторна модель Альтмана – це модель прогнозування банкрутства, яка розроблена американським економістом Е. Альтманом, також має назву «розрахунок Z-показника» і є класичною у своїй сфері. Побудована Альтманом дискримінантна функція розраховується за допомогою формули 2.35.

$$Z = 3,3k_1 + 1,0k_2 + 0,6k_3 + 1,4k_4 + 1,2k_5 \quad (2.35)$$

де:

k_1, k_2, k_3, k_4, k_5 – змінні функції Z, формули розрахунку та значення показників наведено у таблиці 2.32.

Таблиця 2.32

Розрахунок змінних функції Z та самої функції Z для ТОВ «ДЗКО»

	Формула розрахунку	2017	2018	2019
k_1	Прибуток до оподаткування/Активи	0,02	0,04	0,07
k_2	Чистий дохід/Активи	0,52	0,48	0,97
k_3	Ринкова вартість власного капіталу/Залучений капітал	0,37	0,34	0,29
k_4	Реінвестований прибуток/Активи	0,18	0,19	0,23
k_5	Власні обігові кошти/Активи	0,09	0,10	0,17
Z	x	1,17	1,21	1,91

В залежності від значення функції Z, виокремлюється відповідна ймовірність настання банкрутства (табл. 2.33).

Таблиця 2.33

Ступінь ймовірності банкрутства підприємства за критерієм Z

Значення Z	Ймовірність настання банкрутства
$Z \leq 1,8$	Дуже висока
$1,8 < Z \leq 2,7$	Висока
$2,7 < Z < 2,9$	Помірна
$Z \geq 2,9$	Дуже низька

Отже, відповідно до Z-показника, можна зробити висновки щодо ймовірності банкрутства ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» протягом 2017-2019 рр. У 2017 році значення функції Z дорівнювало 1,17. Щодо 2018 року, значення даної функції становило 1,21. У 2019 році значення Z-показника прийняло значення 1,91. Отже, бачимо, що такі значення Z відповідають дуже високій ймовірності настання банкрутства у 2017-2018 рр. та високій ймовірності настання банкрутства у 2019 році.

Щодо коефіцієнту Бівера, за допомогою даного коефіцієнту проводиться експрес-аналіз фінансового стану підприємства, що розраховують за формулою 2.36.

$$K_B = \frac{(ЧП + А)}{ЗК} \quad (2.36)$$

де:

K_B – коефіцієнт Бівера;

ЧП – чистий прибуток, тис. грн;

А – амортизація, тис. грн;

ЗК – залучений капітал, тис. грн.

Розрахунок коефіцієнта Бівера, за допомогою якого проводиться експрес-аналіз фінансового стану підприємства, протягом 2017-2019 рр., подано у таблиці 2.34.

Таблиця 2.34

Динаміка коефіцієнту Бівера ТОВ «ДЗКО»

Показник	2017	2018	2019
Коефіцієнт Бівера	0,074	0,097	0,13

Значення коефіцієнту Бівера повинно бути більшим за 0,2, в іншому випадку, якщо протягом певного періоду, наприклад, 1,5-2 роки, даний коефіцієнт не перевищує 0,2 – це свідчить про формування незадовільної структури балансу, а, отже, і небезпеку банкрутства.

Значення коефіцієнту Бівера у 2017 році дорівнювало 0,074. У 2018 показник збільшився до 0,96. Щодо 2019 року, коефіцієнт Бівера прийняв

значення 0,13. Отже, можна зробити висновок, що структура балансу ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» не була задовільною протягом 2017-2019 рр., розраховані значення коефіцієнту хоч і мають тенденцію до зростання, але менші за нормативне, а, тому, підприємство під загрозою банкрутства

Отже, проаналізувавши фінансовий стан підприємства, за допомогою п'ятифакторної моделі Альтмана і коефіцієнту Бівера (за допомогою якого проводиться експрес-аналіз фінансового стану підприємства), робимо висновок, що підприємство було на межі банкрутства протягом 2017-2019 рр. Тобто, простежується цілком негативна тенденція в інтегральній оцінці фінансової сталості підприємства.

Висновки до розділу 2

Аналіз фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» протягом 2017-2019 рр. надав змогу оцінити всі аспекти фінансової діяльності підприємства. Комплексний фінансовий аналіз включав процеси системного аналізу всіх груп фінансових показників: фінансових результатів підприємства, капіталу, майнового стану, складу і структури активів підприємства, ділової активності підприємства, фінансової стійкості підприємства, ліквідності та платоспроможності підприємства, а також інтегральної оцінки фінансової сталості підприємства.

За результатами фінансового аналізу підприємства виявлено, що простежується тенденція до зростання всіх основних показників прибутку протягом 2017-2019 рр.. Усі проаналізовані показники рентабельності мали додатне значення та мали тенденцію до зростання.

Функціонуючий капітал та власний капітал ТОВ також мали тенденцію до зростання, поточні зобов'язання коливалися у межах 50000 тис. грн. Аналіз співвідношень власного капіталу і зобов'язань говорить про те, що підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування, бо питома вага

позичкового капіталу більше, ніж питома вага власного капіталу протягом 2017-2019 рр. Власний капітал є незахищеним. Коефіцієнт фінансової незалежності дає змогу зрозуміти, що у підприємства існує ризик банкрутства, бо він є нижчим за нормативне значення (0,5). Щодо коефіцієнтів концентрації позичкового капіталу та фінансової залежності, їх значення більше нормативного, отже, підприємство має додаткові резерви підвищення ефективності за рахунок залучення позикових коштів, протягом 2015-2017 рр.

За допомогою аналізу складу і структури активів підприємства, було виявлено позитивні зміни, що сприяли підвищенню фінансового стану підприємства, а саме збільшення оборотних активів протягом 2015-2017 рр. В той же час, оборотні кошти займають більшу питому вагу у структурі балансу, ніж необоротні, тобто підприємство повільно оновлювало основні фонди, що може негативно вплинути на діяльність підприємства, бо обладнання залишається морально старим.

Показники стану джерел фінансування оборотних активів говорять нам про те, що ліквідність і фінансова стійкість не була під загрозою протягом досліджуваного періоду. Проаналізувавши ділову активність підприємства, можна зробити висновок, що тривалість його операційного циклу збільшувалася протягом 2017-2019 рр., що свідчить про існування певних проблем в організації виробничого процесу й комерційної діяльності, в результаті яких зросла потреба підприємства в оборотному капіталі та його залежність від кредиторів, що погіршило платоспроможність підприємства.

ТОВ «ДЗКО» не ефективно використовувало свої оборотні активи протягом 2017-2019 рр., про що свідчить критичне значення інтегрального показника ефективності управління оборотними активами.

Оцінка фінансової сталості підприємства була проведена за трикомпонентним показником, що визначає тип фінансової стійкості. Встановлено, що фінансова сталість ТОВ відповідає типу фінансової сталості - абсолютна фінансова стійкість {1,1,1}. протягом 2017-2019 рр..

Отже, за результатами аналізу даного показника, на підприємстві спостерігається висока платоспроможність та незалежність від позикових коштів.

З іншого боку, запас фінансової міцності мав тенденцію до зменшення, що є дуже незадовільним результатом діяльності підприємства.

Погіршення ділової активності ТОВ негативно вплинуло на стан його ліквідності й платоспроможності, але всі їхні показники залишилися у межах нормативних значень. Баланс підприємства мав нормальну ліквідність протягом 2017-2019 рр.. Коефіцієнт швидкої ліквідності свідчить про те, що підприємство має достатньо ліквідних оборотних активів для своєчасного розрахунку за поточними зобов'язаннями.

За результатами інтегральної оцінки фінансової сталості ТОВ за п'ятифакторною моделлю Альтмана та коефіцієнтом Бівера виявлено, що підприємство знаходилося на межі банкрутства протягом 20175-20197 рр. і є фінансового нестійким, потребує кардинальних змін в організації виробничого процесу й комерційної діяльності процесу, які б дозволили знизити потребу ТОВ в оборотному капіталі.

РОЗДІЛ 3

ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАЛОСТІ ТОВ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД КОНВЕЄРНОГО ОБЛАДНАННЯ»

3.1. Моделювання параметрів фінансової сталості підприємства з використанням інструментів операційного аналізу

За результатами досліджень фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» протягом 2017 – 2019 рр., проведених у другому розділі даної роботи, встановлено, що фінансова діяльність підприємства була недостатньо ефективною: є позитивні зрушення щодо зростання фінансових результатів підприємства, але одночасно уповільнюється його ділова активність, що потребує розробки заходів щодо створення ефективної організації виробничого процесу й комерційної діяльності підприємства, моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ з використанням сучасних економіко - математичних методів дослідження.

Тому пропонується провести подальші дослідження у напрямку моделювання параметрів фінансової сталості підприємства з використанням інструментів операційного аналізу. Прогнозування фінансової діяльності підприємства на основі операційного аналізу здійснюється для оптимізації рішень щодо ціноутворення, диверсифікації продукції, запуску у виробництво чи зняття з виробництва. Його мета – визначити, як зміняться фінансові результати діяльності підприємства у разі зміни обсягів виробництва і реалізації продукції, цін на продукцію, структури і асортименту продукції та стану й тенденцій розвитку фінансового ринку в країні.

У процесі аналізу розраховуються: точка беззбитковості (Break- Even-Point = BEP), запас фінансової стійкості та операційний важіль.

Поріг рентабельності — точка, у якій виручка від реалізації продукції дорівнює постійним та змінним витратам на її виробництво і реалізацію. Основним інструментом аналізу чутливості є операційний важіль. Він дає змогу

здійснити кількісне оцінювання впливу зміни обсягів реалізації на величину прибутку. Чим більшим є операційний важіль, тим більш ризиковою є діяльність підприємства. За однакових сумарних витрат операційний важіль тим більший, чим більша частка постійних витрат у структурі витрат. Отже, чим більша частка постійних витрат, тим вищий виробничий ризик.

Наступним етапом роботи є розрахунок запасу фінансової стійкості та порогу рентабельності [20, 24, 28], для цього необхідно розрахувати: валову маржу, маржинальний дохід, поріг рентабельності, запас фінансової міцності та силу операційного важеля за формулами (3.1- 3.9) Результати обчислень подані у таблиці 3.1.

$$ВМ = ЧД - Сзм \quad (3.1)$$

де:

ВМ – валова маржа, тис. грн;

ЧД – чистий дохід, тис. грн;

Сзм – змінні витрати, тис. грн.

$$Км = \frac{ВМ}{ЧД} \quad (3.2)$$

де:

Км – коефіцієнт валової маржі;

ВМ – валова маржа, тис. грн;

ЧД – чистий дохід, тис. грн.

$$МД = ПВ + ВП \quad (3.4)$$

де:

МД – маржинальний дохід, тис. грн;

ПВ – постійні витрати, тис. грн;

ВП – валовий прибуток, тис. грн.

$$Прен = \frac{FX}{k} \quad (3.5)$$

де:

Прен – поріг рентабельності, тис. грн;

k – питома вага маржинального доходу;

$FХ$ – постійні витрати, тис. грн.

$$ЗФТ = ЧД - Прен \quad (3.6)$$

де:

$ЗФТ$ – запас фінансової тривалості, тис. грн;

$ЧД$ – чистий дохід, тис. грн;

$Прен$ – поріг рентабельності, тис. грн.

$$Пр = ЗФТ * Км(\%) \quad (3.7)$$

де:

$Пр$ – прибуток, тис. грн;

$ЗФМ$ – запас фінансової міцності, тис. грн;

$Км(\%)$ - відсоток валової маржі, %.

$$OL = \frac{BM}{P} \quad (3.8)$$

де:

OL – сила впливу операційного важеля;

BM – валова маржа, тис. грн;

P – прибуток, тис. грн.

Сутність левериджу як одного з ключових елементів операційного аналізу «Витрати – Обсяг – Прибуток» («Cost – Volume – Profit», CVP) виявляється в тому, що будь-яка зміна від реалізації продукції завжди породжує більш сильну зміну прибутку, відповідно, сила дії операційного важеля показує міру чутливості валового прибутку до змін фізичного обсягу реалізації продукції [6].

Розрахувавши показники, які впливають на запас фінансової міцності, робимо висновок, що поріг рентабельності у 2017 році дорівнював 75094,35 тис. грн, у 2018 році він дорівнював 132531,23 тис. грн, у 2019 році поріг рентабельності збільшився до 155564,62 тис. грн . Тобто, менше визначеної суми підприємство виробляти не може, так як матиме збиток

Результати розрахунків та динаміка параметрів операційного аналізу ТОВ «ДЗКО» представлено в таблиці 3.1 та рисунку (рис. 3.1).

Таблиця 3.1

Динаміка параметрів фінансової тривалості ТОВ «ДЗКО»
на основі операційного аналізу

Показник	Значення		
	2017	2018	2019
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	130992	183138	212656
2. Валова маржа, тис. грн	56036	68117,5	78560,5
3. Змінні витрати, тис. грн	74956	115020,5	134095,5
4. Коефіцієнт валової маржі	0,43	0,37	0,37
6. Постійні витрати, тис. грн	32124	49294,5	57469,5
9. Поріг рентабельності, тис. грн	75094,35	132531,23	155564,62
10. Запас фінансової тривалості, тис. грн	55897,65	50606,77	57091,38
11. Рівень фінансової тривалості, %	43	28	27
12. Валовий прибуток, тис. грн	23912	18823	21091
13. Сила впливу операційного важеля (OL)	2,3	3,6	3,7

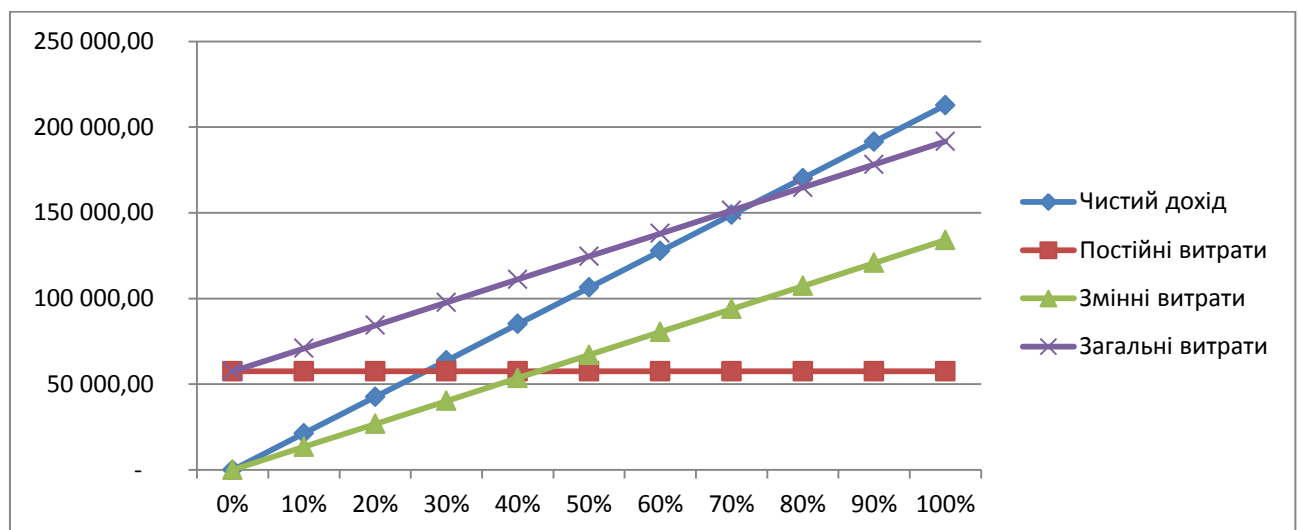

Рис. 3.1. Моделювання критичного обсягу реалізації продукції ТОВ
«Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання»

Розрахувавши запас фінансової міцності, бачимо, що у 2017 році він становив 55897,65 тис. грн, і займав 43%. Щодо 2018 року, запас фінансової

стійкості прийняв значення 50606,77 тис. грн, що складало 28%. У 2019 році даний показник дорівнював 57091,38 тис. грн, що відповідало 27%. Це означає, що протягом 2017-2019 рр. процентне вираження цього показника мало тенденцію до зменшення (рис. 3.3).

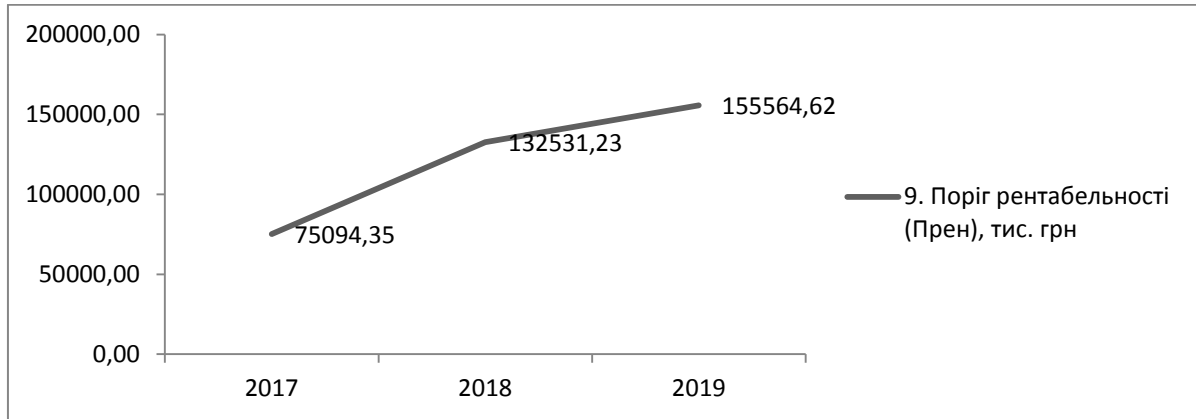

Рис. 3.2. Динаміка порогу рентабельності ТОВ «ДЗКО», тис. грн

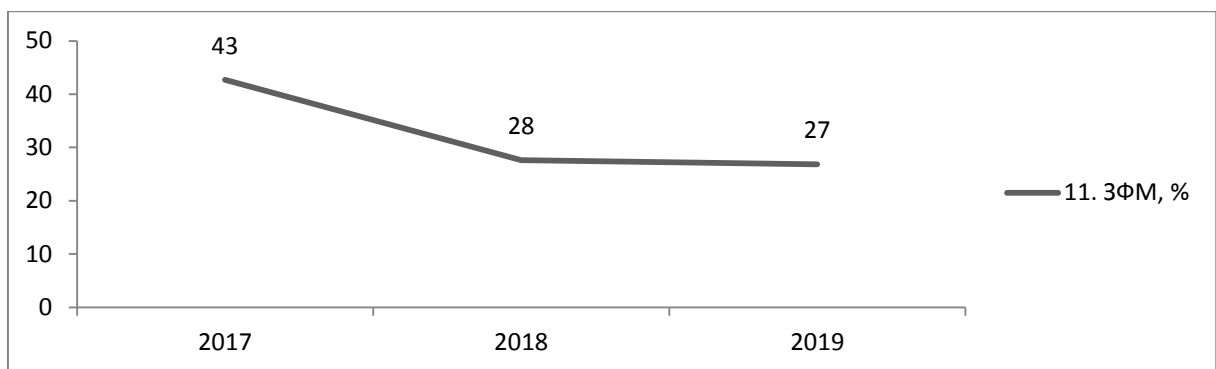

Рис. 3.3. Динаміка рівня фінансової тривалості ТОВ «ДЗКО», %

При зниженні рівня фінансової тривалості з 43% до 27%, слід підкреслити негативний вплив операційного важеля на рівень фінансової тривалості, що є свідченням суттєвого зростання виробничого ризику виробничо-комерційної діяльності всього підприємства та посилення фінансового ризику..

Отже, операційний леверидж дозволяє моделювати валовий прибуток підприємства, враховуючи вплив на нього зміни структури собівартості та обсягу випуску даного виду продукції. Слід зауважити, що будь-яка зміна виручки від продажу продукції завжди породжує значну зміну прибутку. Цей

ефект обумовлений різним ступенем впливу динаміки постійних і змінних витрат на формування фінансових результатів за зміни обсягу виробництва. Чим вище рівень постійних витрат порівняно зі змінними, тим більше сила впливу операційного важеля [39]

Між величиною операційного важеля і прибутком підприємства також існує зворотна залежність. Чим вище прибуток підприємства, тим нижче ефект операційного левериджу, і навпаки. Це дає змогу зробити висновок про те, що операційний важіль є інструментом, що зрівнює співвідношення ступеня прибутковості та рівня ризику в процесі здійснення виробничої діяльності. Тому величину OL в умовах беззбитковості доцільно використовувати для характеристики рівня підприємницького ризику, пов'язаного з випуском виробу даного виду або виробничо-комерційної діяльності всього підприємства [39]. Наприклад, в зоні беззбитковості як оцінку ризикованості (R) виробництва і реалізації даного виду продукції (виробничої діяльності всього підприємства) можна застосовувати таку математичну модель (3.9):

$$R = 1 - \frac{1}{OL} \quad \text{або}$$

$$R = 1 + \frac{FX}{P} = \frac{k}{d} \quad (3.9)$$

d – питома вага прибутку в чистому доході від реалізації продукції

k - коефіцієнт маржинального доходу (частка МД у виручці від реалізації);

FX - постійні витрати;

P - прибуток.

OL - операційний леверидж

На основі вищезазначених науково-методичних положень проведемо моделювання параметрів фінансової сталості підприємства з використанням інструментів операційного аналізу, результати представимо в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» з
використанням інструментів операційного аналізу

Показник	Прогнозування з урахуванням змін			
	Базовий варіант	FX -10%	С зм -10%	ЧД + 10%
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	212656	212656	212656	233921,6
2. Валова маржа, тис. грн	78560,5	78560,5	91970	86416,5
3. Змінні витрати, тис. грн	134095,5	134095,5	120686	147505,1
4. Коефіцієнт валової маржі	0,37	0,37	0,43	0,37
6. Постійні витрати, тис. грн	57469,5	51722	57469,5	57469,5
9. Поріг рентабельності, тис. грн	155564,62	139789,2	133650	155323
10. Запас фінансової тривалості, тис. грн	57091,38	72866,8	79006	78598
11. Рівень запасу фінансової тривалості, %	27	34,3	37,2	33,6
12. Прибуток, тис. грн	21091	26838,5	34500,5	28947
13. Сила впливу операційного важеля (OL)	3,7	2,9	2,67	2,99
14. Рівень підприємницького ризику, %	72,9	65,5	62,5	66,5

Моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» проводимо з урахуванням таких змін фінансових показників (досліджено 3 варіанти):

1 варіант - зменшення постійних витрат на 10% (FX -10%), що складає 51722 тис. грн.

За цих умов змінні витрати залишаються незмінними 57469,5 тис. грн., при чистому доході 212656 тис. грн. валовий прибуток підприємства складе 51722 тис. грн. Сила впливу операційного важеля (OL) знизиться до 2,9, що

обумовить зростання рівня фінансової тривалості до 34,3% та зменшення рівня підприємницького ризику до 65,6%.

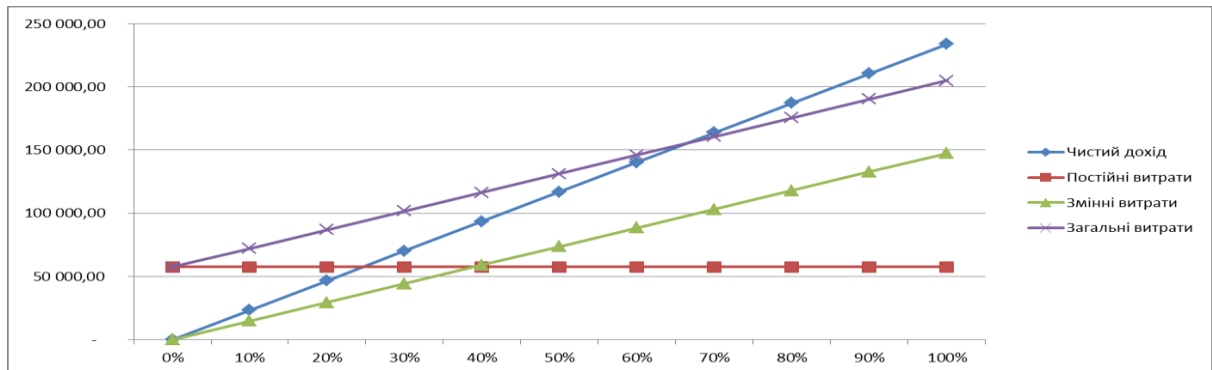

Рис. 3.4. Прогнозування запасу фінансової тривалості за умови зростання чистого доходу ТОВ «ДЗКО», тис. грн

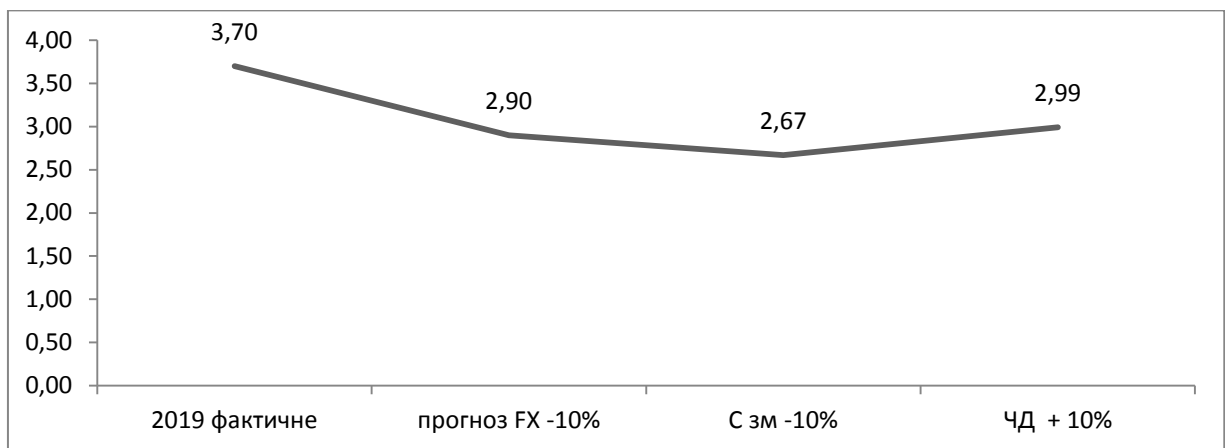

Рис. 3.5. Моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» з використанням інструментів операційного аналізу

2 варіант – зменшення змінних витрат на 10% (С зм -10%) до суми 120686 тис. грн. при незмінних постійних витратах, що забезпечить зростання валової маржі до 91970 тис. грн. та відповідне зростання валового прибутку до 34500,5 тис. грн. При цьому сила впливу операційного важеля (OL) знизиться до 2,9, що обумовить зростання рівня фінансової тривалості до 37,2% та зменшення рівня підприємницького ризику до 62,5%.

3 варіант - зростання чистого доходу на 10% (ЧД + 10%) до 233921,6 тис. грн. , що призведе до зростання валової маржі до 86416,5 тис. грн. та зростання валового прибутку до 28947 тис. грн. При цьому сила впливу операційного

важеля (OL) досягне 2,99, що забезпечить рівень фінансової тривалості 33,6% та рівень підприємницького ризику до 66,5%.

Таким чином, результати моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» з використанням інструментів операційного аналізу свідчать, що найбільш ефективним варіантом стратегічного економічного розвитку підприємства є другий варіант, за якого прогнозується зниження питомих змінних витрат на випуск і реалізацію продукції. Сама цей варіант забезпечить оптимальні параметри його фінансової стійкості, тобто максимально можливий рівень фінансової тривалості - 37,2% при мінімізації рівня підприємницького ризику - 62,5%.

Отже, стійкий економічний розвиток ТОВ «ДЗКО» при забезпеченні фінансової рівноваги підприємства можливий тільки за умови забезпечення модернізації виробництва на інноваційній основі, яка дозволить значно знизити питомі змінні витрати підприємства на основі зниження матеріало - та енергоємність виробництва й зростання продуктивності праці робітників.

Необхідно обґрунтувати рішення щодо впровадження інноваційного проекту створення сучасної технологічної лінії з виробництва скребкових конвеєрів для транспортування сипучих матеріалів, але це стане предметом подальших досліджень для фінансових менеджерів підприємства.

3.2. Прогнозування фінансової сталості ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» на основі Дюпонівської системи інтегрального аналізу

Фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери. Саме прибуток є фінансовою основою забезпечення фінансової сталості підприємства.

Інформація про фінансовий стан підприємства надзвичайно важлива як для керівництва підприємства, так і для інвесторів. Тому заслуговує на увагу проблема щодо інформаційного забезпечення підприємства. Достовірність даних про фінансовий стан підприємства є важливою умовою для прийняття правильних управлінських рішень.

Як відомо, одним із найскладніших етапів планування на підприємстві є процес прогнозування економічної та фінансової його діяльності [32, 40]. Так як абсолютним результуючим показником діяльності кожної фірми є сума отриманого прибутку, то постає питання вибору такої моделі прогнозування прибутку підприємства, яка дала б змогу найточніше визначити фінансові результати його діяльності на майбутній період і на цій основі прогнозувати фінансову сталість.

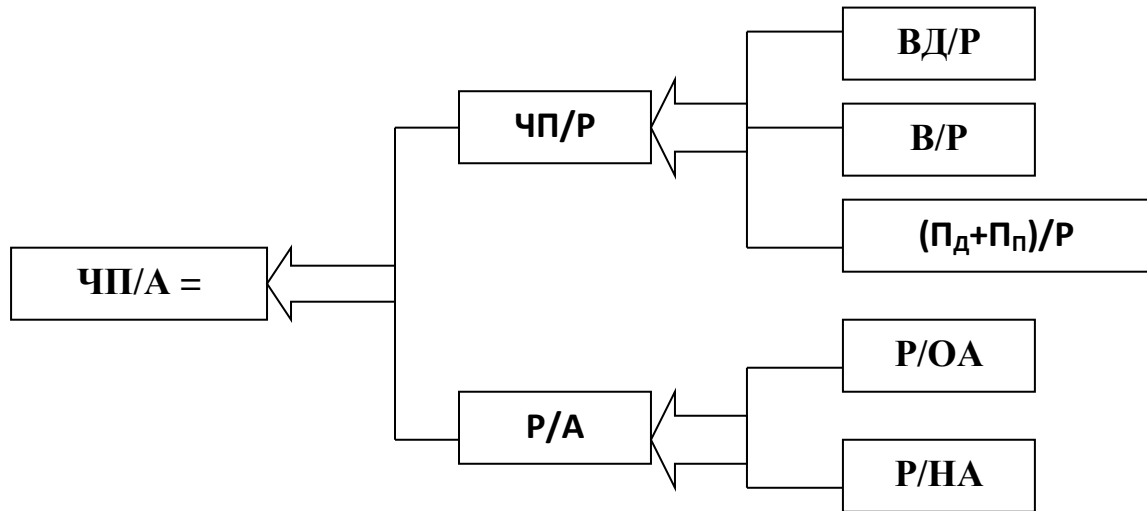
Відмінність фінансового прогнозування від фінансового планування полягає в тому, що при прогнозуванні оцінюються можливі майбутні фінансові наслідки прийнятих рішень і зовнішніх чинників, а при плануванні фіксуються фінансові показники, яких компанія прагне досягти в майбутньому.

Фінансове прогнозування являє собою основу для фінансового планування на підприємстві (тобто складання стратегічних, поточних і оперативних планів) і для фінансового бюджетування (тобто складання загального, фінансового і оперативного бюджетів). Відправною точкою фінансового прогнозування є прогноз продажів і відповідних їм витрат; кінцевою точкою і метою - розрахунок потреб у зовнішньому фінансуванні, за якого встановлюється фінансова рівновага на підприємстві [29, 30].

Покращити фінансовий стан підприємства та зміцнити його фінансову стійкість можна, використовуючи економіко-математичні методи дослідження [22, 40]. Їхнє застосування підвищує ефективність аналізу за рахунок розширення факторів, які вивчаються, обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо вибору оптимального варіанта використання фінансових ресурсів, розкриття резервів ефективності виробництва.

Однією з таких економіко-математичних моделей є Дюпонівська система інтегрального аналізу ефективності використання активів підприємства, яка передбачає поділ показника коефіцієнта рентабельності активів на ряд окремих фінансових коефіцієнтів його формування, взаємопов'язаних в єдиній системі.

Принципова схема проведення такого дослідження представлена на рис. 3.6 [38].

Умовні позначення: ЧП – сума чистого прибутку; Р – обсяг реалізації продукції; А – середня сума усіх активів; ВД - сума валового доходу; В – сума витрат; Пд – сума податків, що виплачуються за рахунок доходів; Пп - сума податків, що виплачуються за рахунок прибутку; ОА – середня сума оборотних активів; НА – середня сума необоротних активів.

Рис.3.6. Схема рентабельності власного капіталу за методикою корпорації Дюпон.

В основі цієї системи аналізу лежить “Модель Дюпона”, відповідно до якої коефіцієнт рентабельності активів, що використовує підприємство являє собою добуток коефіцієнта рентабельності реалізації продукції на коефіцієнт обертання (кількість оборотів) активів [24, 28].:

$$P_A = P_{pn} * KO_A, \quad (3.1)$$

Де P_A – коефіцієнт рентабельності активів;

P_{pn} – коефіцієнт рентабельності реалізації продукції;

KO_A - коефіцієнт обертання (кількість оборотів) активів

Метод "Дюпон" заснований на аналізі співвідношень, що утворюють коефіцієнт прибутковості акціонерного капіталу (Return on Equity, чи ROE):

$$ROE = \frac{NI}{CE}, \quad (3.2)$$

де

NI (Net Income) - чистий прибуток

CE (Common Equity) – акціонерний (власний) капітал підприємства.

Існує кілька версій методу, що відрізняються ступенем деталізації.

1. Двухчленна версія:

$$ROE = \frac{NI}{CE} = \frac{NI}{TA} * \frac{TA}{CE}, \quad (3.3)$$

де

TA (Total Assets) - сумарні активи підприємства

Інакше можна записати: $ROE = ROA * LR$

де

ROA (Return on Assets) - прибутковість активів

LR (Leverage Ratio) - коефіцієнт фінансового важеля

2. Тричленна версія:

$$ROE = \frac{NI}{CE} = \frac{NI}{NTA} * \frac{TA}{CE}, \quad (3.4)$$

де

NS (Net Sales) - чистий (без урахування ПДВ, податків з обороту і податків із продажів) обсяг реалізації

Інакше можна записати: $ROE = NPM * AT * LR$

де

NPM (Net Profit Margin) - рентабельність реалізації продукції;

AT (Asset Turnover) - оборотність активів

3. П'ятичленна версія

$$ROE = \frac{NI}{CE} = \frac{NI}{EBT} * \frac{EBT}{EBIT} * \frac{EBIT}{NS} * \frac{NS}{TA} * \frac{TA}{CE}, \quad (3.5)$$

де

EBT (Earnings before Taxes) - прибуток до сплати податків

EBIT (Earnings before Interest and Taxes) - прибуток до сплати відсотків і податків

Інакше можна записати: $ROE = TB * IB * OM * AT * LR$

де

TB (Tax Burden) - податковий тягар

IB (Interest Burden) - тягар відсотків

OM (Operating Margin) - операційна рентабельність

Для прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» здійснимо моделювання рентабельності власного капіталу підприємства з використанням тричленної економіко-математичної моделі (формула 3.4) [1]. З використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel розраховуємо параметри моделі рентабельності власного капіталу (ROE).

Вихідні дані для розрахунку параметрів моделі власного капіталу підприємства, розрахункові коефіцієнти моделі та результати розрахунку рентабельності власного капіталу при зміні фінансової стратегії підприємства надамо в таблиці 3.3. та відобразимо на рис. 3.7 – 3.9.

При визначенні параметрів моделі ROE розглянемо декілька варіантів фінансової стратегії, яка сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства у майбутньому періоді за прогнозом.

Перший варіант – залишаються на базовому рівні: рентабельність власного капіталу - 19,5%, рівень ділової активності з коефіцієнтом AT - 3; знижуємо фінансовий ризик шляхом зміни структури капіталу з коефіцієнтом фінансового важеля LR – 2. Отримуємо показник рентабельності продукції NPM за прогнозом – 3,3%, темп приросту рентабельності продукції NPM – 74%.

Таблиця 3.3

Моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО»
за моделлю Дюпона

Показники	Базовий варіант	Варіанти зміни фінансової стратегії			
		Зміна структури капіталу	Зміна рентабельності власного капіталу, %	Зміна рентабельності власного капіталу та структури капіталу	Зміна оборотності активів, обороти, ROE
1. ВИХІДНІ ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ					
1. Чистий прибуток NI (Net Income), тис.грн	4050	6903,29	5994,65	8991,98	5994,65
2. Чистий (без урахування ПДВ, обсяг реалізації NS (Net Sales), тис.грн	212409,00	212409,00	212692,21	212409,00	283212
3. Сумарні активи ТА (Total Assets), тис.грн	70803	70803	70803	70803	70803
4 Власний капітал CE (Common Equity), тис. грн.	20788	35401,50	23601	35401,50	23601,00
5.Залучений капітал, тис. грн.	50015,00	35401,50	47202	35401,50	47202,00
2. РОЗРАХУНКОВІ ПАРАМЕТРИ МОДЕЛІ					
1.Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції NPM (Net Profit Margin)	0,019	0,033	0,028	0,042	0,021
2.Коефіцієнт АТ (Asset Turnover) оборотності активів	3	3	3	3	4
3.Коефіцієнт фінансового важеля LR (Leverage Ratio)	3,4	2	3	2	3
3. РЕЗУЛЬТАТИ РОЗРАХУНКУ ПАРАМЕТРІВ МОДЕЛІ					
1. Рентабельність власного капіталу ROE, %	19,5	19,5	25,4	25,4	25,4
2. Темп приросту рентабельності власного капіталу Δ ROE, %	x	x	30	30	30
3. Темп приросту рентабельності продукції Δ NPM, %	x	74	47	121	11
4 ROA (Return on Assets) - прибутковість активів, %	5,7	9,8	8,5	12,7	8,5
4. Коефіцієнт еластичності темпу приросту рентабельності власного капіталу від рентабельності реалізації	x	0	0,69	0,25	2,7

Визначення рентабельності власного капіталу та моделювання параметрів фінансової стабільності				
Власний капітал	Позичковий капітал	Чистий прибуток	Чистий дохід від реалізації	Всього активів
20788,00	50015,00	4050	212656,00	70803,00
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,0190		Оборотність активів 3,00
	Коефіцієнт фінансової залежності 3,41		Рентабельність авансованого капіталу 0,057	
		Рентабельність власного капіталу 0,195		
<i>Розрахунок параметрів моделі при зміні структури капіталу</i>		Рентабельність власного капіталу 0,195	Активи 70803	
	Коефіцієнт фінансової залежності 2,00		Рентабельність авансованого капіталу 0,098	
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,033		Оборотність активів 3,00
Власний капітал 35401,50	Позичковий капітал 35401,50	Чистий прибуток 6903,29	Чистий дохід від реалізації 212409,00	Всього активів 70803,00

Рис. 3.7. Параметри моделі при зміні структури капіталу

Такий сценарій реалізації фінансової стратегії можливий за рахунок підвищення ефективності управління витратами підприємства, що призведе до зниження питомих змінних витрат на інноваційній основі, про що вже було зазначено в п.3.1. даної роботи.

Визначення рентабельності власного капіталу та моделювання параметрів фінансової стабільності				
Власний капітал	Позичковий капітал	Чистий прибуток	Чистий дохід від реалізації	Всього активів
20788,00	50015,00	4050	212656,00	70803,00
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,019		Оборотність активів 3,00
	Коефіцієнт фінансової залежності 3,41		Рентабельність авансованого капіталу 0,057	
		Рентабельність власного капіталу 0,195		
<i>Розрахунок параметрів моделі при зміні ROE</i>		Рентабельність власного капіталу 0,254	Активи 70803	
	Коефіцієнт фінансової залежності 3,00		Рентабельність авансованого капіталу 0,085	
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,028		Оборотність активів 3,00
Власний капітал 23601,00	Позичковий капітал 47202,00	Чистий прибуток 5994,65	Чистий дохід від реалізації 212692,21	Всього активів 70803,00

Рис. 3.8. Параметри моделі щодо досягнення цільової рентабельності власного капіталу при незмінних коефіцієнтах фінансової залежності та оборотності активів

Другий варіант передбачає зміну рентабельності власного капіталу на 30% до рівня 25,4% у якості цільового показника. При цьому всі інші ключові параметри моделі залишаються незмінними. В результаті розрахунків отримуємо показник рентабельності продукції 2,8%, що на 47% вище базового варіанту.

Визначення рентабельності власного капіталу та моделювання параметрів фінансової стабільності				
Власний капітал 20788,00	Позичковий капітал 50015,00	Чистий прибуток 4050	Чистий дохід від реалізації 212656,00	Всього активів 70803,00
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,019		Оборотність активів 3,00
	Коефіцієнт фінансової залежності 3,41		Рентабельність авансованого капіталу 0,057	
		Рентабельність власного капіталу 0,195		
Розрахунок параметрів моделі при зміні структури капіталу і ROE		Рентабельність власного капіталу 0,254	Активи 70803	
	Коефіцієнт фінансової залежності 2,00		Рентабельність авансованого капіталу 0,127	
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,032		Оборотність активів 4,00
Власний капітал 35401,50	Позичковий капітал 35401,50	Чистий прибуток 8991,98	Чистий дохід від реалізації 283212,00	Всього активів 70803,00

Рис. 3.9. Параметри моделі при зміні структури капіталу, ROE й прискоренні ділової активності

		0,195		
Розрахунок параметрів моделі при зміні структури капіталу і ROE		Рентабельність власного капіталу 0,254	Активи 70803	
	Коефіцієнт фінансової залежності 3,00		Рентабельність авансованого капіталу 0,085	
Авансований капітал 70803,00		Рентабельність реалізації 0,021		Оборотність активів 4,00
Власний капітал 23601,00	Позичковий капітал 47202,00	Чистий прибуток 5994,65	Чистий дохід від реалізації 283212,00	Всього активів 70803,00

Рис. 3.10 Параметри моделі при зміні ROE й прискоренні ділової активності

Аналіз результатів моделювання параметрів фінансових сталості «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» за моделлю Дюпона свідчить, що найбільш оптимальним реалістичним варіантом фінансової стратегії підприємства є варіант, за якого ми досягнемо зростання рентабельності власного капіталу на 30% при збереженні коефіцієнта

фінансового важеля – 3, зростанні оборотності активів на оборот до 4 оборотів за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 33%. Рентабельність капіталу досягне рівня 8,5%, а рентабельність реалізації повинна збільшитися на 11%. При цьому коефіцієнт еластичності темпу приросту рентабельності власного капіталу від рентабельності реалізації -2,7, тобто при збільшенні рентабельності продукції на 1 %, рентабельність власного капіталу зростатиме на 2,7 за рахунок високої оборотності активів.

Дослідження джерел фінансування підприємства та показників його капіталізації свідчать, що у фірми відсутні позичкові кошти як довгострокові, так і короткострокові. Залучені кошти виникають за рахунок кредиторської заборгованості, наявність якої передбачено договорами з постачальниками комплектуючих виробів. Але головна проблема полягає у тому, що якість управління дебіторською заборгованістю й запасами ТМЦ на вкрай низькому рівні, що призводить до збільшення операційного і фінансового циклів підприємства та додаткової потреби у фінансових ресурсах. Тому доцільно залишити структуру капіталу на базовому рівні, а всі зусилля фінансово менеджменту зосередити на вдосконаленні управління оборотними активами підприємства.

Таким чином, результати проведених розрахунків показують, що змінюючи параметри фінансової стратегії підприємства, можна відповідним чином змінювати його фінансову сталість, досягаючи при цьому цільового показника рентабельності власного капіталу – основного узагальнюючого показника ефективності функціонування бізнесу.

Змінюючи ключові параметри фінансової стратегії підприємства можна досягти прийнятних темпів його економічного розвитку в умовах фінансової рівноваги.

При прогнозуванні фінансових показників діяльності ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» слід урахувувати, що параметри моделі Дюпона мінливі в часі і в цілях забезпечення фінансової сталості підприємства необхідно періодично їх коректувати з урахуванням

внутрішніх умов його розвитку, зміни кон'юнктури фінансового і товарного ринків та інших факторів зовнішнього середовища. В ході подальшого розвитку ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» в модель необхідно вносити корективи, що задаються можливими темпами зміни ключових параметрів моделі.

Висновки до розділу 3

За результатами досліджень встановлено таке.

Процес планування й прогнозування прибутку й фінансової сталості підприємства – це складний процес, який передбачає проведення поглибленого детального фінансового аналізу всіх показників за звітний період, прогнозування показників прибутку й капіталізації з використанням економіко-математичних моделей.

Удосконалення управління фінансовою сталістю ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» слід розглядати як один із головних чинників підвищення ефективності його роботи, від якого залежить позиція, яку буде займати підприємство у конкурентній боротьбі

В роботі здійснено прогнозування ключових фінансових показників діяльності ТОВ на основі операційного аналізу, що дозволило визначити, як зміняться фінансові результати діяльності та рівень фінансової тривалості підприємства у разі зміни обсягів чистого доходу від реалізації продукції, рівня маржинального прибутку та фінансової структури капіталу.

За результати моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» з використанням інструментів операційного аналізу встановлено, що найбільш ефективним варіантом стратегічного економічного розвитку підприємства є другий варіант, за якого прогнозується зниження питомих змінних витрат на випуск і реалізацію продукції на 10%. Сама цей варіант забезпечить оптимальні параметри його фінансової стійкості, тобто максимально можливий рівень

фінансової тривалості - 37,2% при мінімізації рівня підприємницького ризику до 62,5%.

Отже, стійкий економічний розвиток ТОВ «ДЗКО» при забезпеченні фінансової рівноваги підприємства можливий тільки за умови забезпечення модернізації виробництва на інноваційній основі, яка дозволить значно знизити питомі змінні витрати підприємства на основі зниження матеріало - та енергоємність виробництва й зростання продуктивності праці робітників. Економіко – математичне моделювання дозволить визначати оптимальні параметри фінансової діяльності підприємства та приймати ефективні управлінські рішення щодо формування ключових фінансових показників діяльності підприємства

Аналіз результатів моделювання параметрів фінансових сталості «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» за моделлю Дюпона свідчить, що найбільш оптимальним реалістичним варіантом фінансової стратегії підприємства є варіант, за якого ми досягнемо зростання рентабельності власного капіталу на 30% при збереженні коефіцієнта фінансового важеля – 3, зростанні оборотності активів на оборот до 4 оборотів за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 33%. Рентабельність капіталу досягне рівня 8,5%, а рентабельність реалізації повинна збільшися на 11%. При цьому коефіцієнт еластичності темпу приросту рентабельності власного капіталу від рентабельності реалізації -2,7, тобто при збільшенні рентабельності продукції на 1 %, рентабельність власного капіталу зростатиме на 2,7 за рахунок високої оборотності активів.

Таким чином, результати проведених розрахунків показують, що змінюючи параметри фінансової стратегії підприємства, можна відповідним чином змінювати його фінансову сталість, досягаючи при цьому цільового показника рентабельності власного капіталу – основного узагальнюючого показника ефективності функціонування бізнесу. Шляхом використання запропонованої моделі можна активно впливати на рівень фінансової стійкості підприємства.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи наукові дослідження щодо сутності фінансової сталості підприємств, результати її аналізу й прогнозування у ТОВ «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання», встановлено таке.

Фінансова стійкість є головним компонентом загальної економічної стійкості підприємства, оскільки є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, формується в процесі його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Це здатність здійснювати основні та інші види діяльності в умовах підприємницького ризику і мінливого середовища бізнесу з метою максимізації добробуту власників, зміцнення конкурентних переваг організації з урахуванням інтересів суспільства і держави.

За результатами фінансового аналізу підприємства виявлено, що простежується тенденція до зростання всіх основних показників прибутку протягом 2017-2019 рр.. Усі проаналізовані показники рентабельності мали додатне значення та мали тенденцію до зростання.

Функціонуючий капітал та власний капітал ТОВ також мали тенденцію до зростання, поточні зобов'язання коливалися у межах 50000 тис. грн. Аналіз співвідношень власного капіталу і зобов'язань говорить про те, що підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування, бо питома вага позичкового капіталу більше, ніж питома вага власного капіталу протягом 2017-2019 рр. Власний капітал є незахищеним. Коефіцієнт фінансової незалежності дає змогу зрозуміти, що у підприємства існує ризик банкрутства, бо він є нижчим за нормативне значення (0,5).

Показники стану джерел фінансування оборотних активів говорять нам про те, що ліквідність і фінансова стійкість не була під загрозою протягом досліджуваного періоду. Проаналізувавши ділову активність підприємства, можна зробити висновок, що тривалість його операційного циклу

збільшувалася протягом 2017-2019 рр., що свідчить про існування певних проблем в організації виробничого процесу й комерційної діяльності, в результаті яких зросла потреба підприємства в оборотному капіталі та його залежність від кредиторів, що погіршило платоспроможність підприємства.

ТОВ «ДЗКО» не ефективно використовувало свої оборотні активи протягом 2017-2019 рр., про що свідчить критичне значення інтегрального показника ефективності управління оборотними активами.

Оцінка фінансової сталості підприємства була проведена за трикомпонентним показником, що визначає тип фінансової стійкості. Встановлено, що фінансова сталість ТОВ відповідає типу фінансової сталості - абсолютна фінансова стійкість $\{1,1,1\}$. протягом 2017-2019 рр..

Отже, за результатами аналізу даного показника, на підприємстві спостерігається висока платоспроможність та незалежність від позикових коштів. З іншого боку, запас фінансової міцності мав тенденцію до зменшення, що є дуже незадовільним результатом діяльності підприємства.

Погіршення ділової активності ТОВ негативно вплинуло на стан його ліквідності й платоспроможності, але всі їхні показники залишилися у межах нормативних значень. Баланс підприємства мав нормальну ліквідність протягом 2017-2019 рр.. Коефіцієнт швидкої ліквідності свідчить про те, що підприємство має достатньо ліквідних оборотних активів для своєчасного розрахунку за поточними зобов'язаннями.

За результатами інтегральної оцінки фінансової сталості ТОВ за п'ятифакторною моделлю Альтмана та коефіцієнтом Бівера виявлено, що підприємство знаходилося на межі банкрутства протягом 20175-20197 рр. і є фінансового нестійким, потребує кардинальних змін в організації виробничого процесу й комерційної діяльності процесу, які б дозволили знизити потребу ТОВ в оборотному капіталі.

За результати моделювання параметрів фінансової сталості ТОВ «ДЗКО» з використанням інструментів операційного аналізу встановлено, що найбільш ефективним варіантом стратегічного економічного розвитку підприємства є

другий варіант, за якого прогнозується зниження питомих змінних витрат на випуск і реалізацію продукції на 10%. Сама цей варіант забезпечить оптимальні параметри його фінансової стійкості, тобто максимально можливий рівень фінансової тривалості - 37,2% при мінімізації рівня підприємницького ризику до 62,5%. Отже, стійкий економічний розвиток ТОВ «ДЗКО» при забезпеченні фінансової рівноваги підприємства можливий тільки за умови забезпечення модернізації виробництва на інноваційній основі, яка дозволить значно знизити питомі змінні витрати підприємства на основі зниження матеріало - та енергоємність виробництва й зростання продуктивності праці робітників.

Аналіз результатів моделювання параметрів фінансової сталості «Дніпропетровський завод конвеєрного обладнання» за моделлю Дюпона свідчить, що найбільш оптимальним реалістичним варіантом фінансової стратегії підприємства є варіант, за якого ми досягнемо зростання рентабельності власного капіталу на 30% при збереженні фінансової структури капіталу (коефіцієнта фінансового важеля – 3), зростанні оборотності активів на 1 оборот до 4 оборотів за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 33%. Рентабельність капіталу досягне рівня 8,5%, а рентабельність реалізації повинна збільшися на 11%. При цьому коефіцієнт еластичності темпу приросту рентабельності власного капіталу від рентабельності реалізації -2,7, тобто при збільшенні рентабельності продукції на 1 %, рентабельність власного капіталу зростатиме на 2,7% за рахунок високої оборотності активів.

З урахуванням результатів моделювання до основних напрямів фінансової політики підприємства слід віднести: удосконалення кредитної політики; управління оборотними активами й управління витратами, включаючи вибір амортизаційної політики.

Особливу увагу, необхідно приділити розробці комплексу заходів, що будуть сприяти зниженню величини дебіторської і кредиторської заборгованості, виробничих запасів. Це дозволить визначити дію такого внутрішнього фактору збільшення прибутку, як раціональне використання ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев І. В. Фінансовий аналіз: техніка розрахунків та моделювання економічних ситуацій. / Навч. посібник. – Львів: Видавництво «Бескид Біт», 2003. – 152 с.
2. Ансофф І. Стратегическое управление / Ансофф І. – М. : Экономика, 1989. – 579 с.
3. Большой экономический словарь / авт. Борисов А. Б. – М. : Книжный мир, 2002. – 895 с.
4. Василенко В. О. Стратегічне управління : навч. посібн. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
5. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / Виханский О. С. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарики, 1999. – 296 с.
6. Гаркуша Н. М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Гаркуша, О. В. Цуканова, О. О. Горошанська. – К. : Знання, 2012. – 583 с.
7. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посібн. / Герасимчук В. Г. – К. : КНЕУ, 2000. – 360 с.
8. . Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз: [навчальний посібник] / Б.Є. Грабовецький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с
9. Друри К. Производственный и управленческий учет / К. Друри. – М. : ЮНИТИ, 2005. – 476 с.
10. Економічний аналіз: Навч. посібник / М.А. Болюх, В.З.Бурчевський, М.І. Горбатюк; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001.- 540с.
11. Іваницька О.В. Управління фінансовою стійкістю як складовою економічної політики санації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон.наук : спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами» / О.В. Іваницька. – К., 2008. – 20 с.

12. Ігнат'єва І.А. Методологічні основи стратегічного управління підприємством : дис. докт. екон. наук : 08.06.01 / Ігнат'єва І. А. – К. : НУХТ, 2006. – 386 с.
13. Замкова М. С. Теорія фінансової стійкості підприємства : монографія / Замкова М. С., Мороз О. В.; за ред. М. С. Заюкової. – Вінниця : УНІВЕРСУМ, 2004. – 155 с. .
14. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2003.– 144 с.
15. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2000. – 378 с.
16. Кравченко М. С. Концептуальні основи управління фінансовою стійкістю підприємства / М. С. Кравченко // Схід. – 2011. – № 4. – С. 39-42.
17. Мамонтова Н. А. Умови забезпечення фінансової стійкості підприємств / Н. А. Мамонтова // Фінанси України. – 2000. – № 8. – С. 103–106.
18. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості): Автореф. дис. к.е.н./ Інститут економічного прогнозування НАН України – К.: Науковий світ, 2001. – 17 с.
19. Мельник О. М. Фінансова стійкість підприємства в сучасній економіці / О. М. Мельник // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 691. – С. 188-192.
20. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361) від 26.10.2010 р. № 1361 "Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування

- банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
21. Нортон Д. Сбалансованная система показателей. От стратегии к действию / Нортон Д., Каплан Р. – М. : Олимп-Бизнес, стійкість підприємства: економічна сутність та методика оцінки / О. М. Гізатулліна // Прометей. – 2010. – № 2. – С. 239-244.
22. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. Орлова И.В, Половников В.А. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 365
23. Пастухова В. В. Стратегічне управління підприємством: філософія, політика, ефективність / В. В. Пастухова– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2002. – 302 с.
24. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
25. Плиса В. Й. Стратегія управління фінансовою стійкістю підприємства / Плиса В. Й. // Фінанси України. – 1999. – № 11. – С. 36–41.
26. Плиса В. Й. Управління ризиком фінансової стійкості підприємства / В. Й. Плиса // Фінанси України. – 2001. – № 1. – С. 67–73.
27. Приймак І.І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» / І.І. Приймак. – Л., 2007. – 24 с.
28. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. В. Савицька. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.

29. Сисой Ю. В. Фінансове планування на підприємстві та його особливості в умовах транснаціональних корпорацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0714.pdf.
30. Ситник Г. В. Принципи фінансового планування та його роль у забезпеченні збалансованого фінансового розвитку підприємства / Г. В. Ситник // Інноваційна економіка. – 2011. – № 5. – С. 76–78.
31. Слущкин Л.Н. Курс МБА по прогнозированию в бизнесе. М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 227 с.
32. Татянич Л. С. Роль фінансового планування на підприємствах в умовах ринкового господарювання / Л. С. Татянич // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1. – С. 78–83.
33. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. К.: КНЕУ, 2003.- 485 с.
34. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации : учебник для вузов / Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2000 – 412 с.
35. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навч. посібник / О.С. Філімоненков. – К. : Кондор, 2005. – 400
36. Фомин П.А., Агапцов С.А., Мордвинцев А.И., Шаховская Л.С. Индикативное планирование как основа стратегического развития промышленного предприятия. – М.: Высшая школа. - 2002. – 302 с.
37. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз : навч. посібник / Ю.С. Цал-Цалко – К. : ЦУЛ, 2002. – 359 с.
38. Янковой А.Г. Застосування левериджу у фінансовому аналізі підприємств / А.Г. Янковой [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3898>
39. Янковий О. Г. Вдосконалення планування на підприємстві за допомогою математико-статистичних методів прогнозування / О. Г. Янковий, О. Л. Гура // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1(91). – С. 229–238

ДОДАТОК А
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТОВ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД
КОНВЕЄРНОГО ОБЛАДНАННЯ»

Таблиця А 1

Звіти про фінансові результати діяльності ТОВ «ДЗКО» за 2017 -2019 рр.

Показники	Код рядк а	Абсолютні величини, тис. грн		
		2016	2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13099 2	183138	212656
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10708 0	164315	191565
1. Валовий: прибуток	2090	23912	18823	21091
збиток	2095	-	-	-
Інші операційні доходи	2120	27872	24547	24801
Адміністративні витрати	2130	9685	7622	7738
Витрати на збут	2150	14019	7837	5520
Інші операційні витрати	2180	27594	25591	26952
2. Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	486	2320	5682
збиток	2195	-	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-	-
Інші фінансові доходи	2220	511	613	241
Інші доходи	2240	391	125	1234
Фінансові витрати	2250	0	0	865
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-	-
Інші витрати	2270	295	232	1353
3. Фінансовий результат від звич. діяльності до оподаткування: прибуток	2290	1093	2826	4939
збиток	2295	-	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	197	509	889
4. Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	896	2317	4050
збиток	2355	-	-	-

Баланси ТОВ «ДЗКО» за 2017 -2019 рр.

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн		
		2017	2018	2019
1. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	539	539	539
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0
Додатковий капітал	1410	3222	3222	3222
Резервний капітал	1415	684	684	684
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9042	12894	16343
Усього за розділом I	1495	13487	17339	20788
2. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ				
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0
3. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ				
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	30931	40502	35872
за розрахунками з бюджетом	1620	13	51	840
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	595
за розрахунками зі страхування	1625	12	13	0
за розрахунками з оплати праці	1630	79	150	126
за одержаними авансами	1635	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5819	9752	13204
Усього за розділом III	1695	36854	50468	50042
Баланс	1900	50341	67807	70830

Продовження таблиці Б 1

Найменування статті	Код рядка	Абсолютні величини, тис. грн		
		2017	2018	2019
		1. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ		
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	44	132	41
Основні засоби:	1010	8950	10288	8368
первісна вартість	1011	22476	26311	26002
знос	1012	13526	16023	17634
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0
Усього за розділом I	1095	8994	10420	8409
2. ОБОРОТНІ АКТИВИ				
Запаси	1100	9467	15054	14338
Виробничі запаси	1101	6607	8172	8625
Незавершене виробництво	1102	377	1718	0
Готова продукція	1103	1113	3747	4637
Товари	1104	1370	1417	1976
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15785	33374	32692
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0	0
з бюджету	1135	1455	2508	50
у тому числі з податку на прибуток	1136	736	226	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4899	3848	7920
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8642	1107	6251
Готівка	1166	1	0	2
Рахунки в банках	1167	8641	1107	6249
Витрати майбутніх періодів	1170	1	0	0
Інші оборотні активи	1190	1098	1496	1170
Усього за розділом II	1195	41347	57387	62421
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	50341	67807	70830